

การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย
เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี

สารนิพนธ์
ของ
นิธิ ตรีสังข์พิทักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2549

การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย
เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี

บทคัดย่อ
ของ
นิธิ ตรีสังห์พิทักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2549

นิธิ ตรีสิงห์พิทักษ์. (2549). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษม บุญส่ง.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ Meguigans

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ที่มีการเรียนการสอน วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 48 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล เมื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาแนวโน้มของประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์ พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ Meguigans และเมื่อนำข้อมูลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL VIDEO-TAPE ON ART AND
PHOTOGRAPHY COURSE: PORTRAIT FOR BACHELOR DEGREE LEVEL

AN ABSTRACT
BY
NITHI TRAISINGPITAK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University

May 2006

Nithi Traisingpitak. (2006). *The Development of Instructional Video-tape on Arts and Photography Course: Portrait for Bachelor Degree Level*. Master's Project, M.Ed. (Educational Technology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor: Asst. Prof. Kasem Boonsong.

The purpose of this study was to develop of instructional video-tape on Arts and Photography course: Portrait for Bachelor degree level which meet the efficiency as the standard criteria of Meguigans.

The samples were 48 students in Bachelor of Communication Arts program in the second semester of 2005 academic year, Valaya Alongkorn Rajabhat University, by simple random sampling.

The result revealed that the instructional video-tape on Arts and Photography course: Portrait for Bachelor degree level had the quality both content method according to Meguigans' standard, also, the post-test on achievement of the students was higher than pre-test as the significant level of .01.

การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย
เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี

สารนิพนธ์
ของ
นิธิ ทรัพย์พิทักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่องการ
ถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี ของ นิธิ ตรีสิงห์พิทักษ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษม บุญส่ง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษม บุญส่ง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญชัย อินทรสุนานนท์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้เพราะได้รับคำแนะนำ และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญส่ง ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำด้านข้อมูลทางสถิติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญชัย อินทรสุณานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง กรรมการสอบ ที่ได้ให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาคเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และครูอาจารย์ของผู้วิจัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งวิชาพื้นฐานและวิชาเอก

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประสิทธิ์ สุขสมิตร์ อาจารย์มานิต ทองจันทร์ อาจารย์ทวีศักดิ์ ปานเทวัญ อาจารย์มานัส เพ็ญโรจน์ และ อาจารย์พริ้มเพรา นิตมร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาของวิทยุทัศน์ และ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาวิทยุทัศน์ ซึ่งคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านดังที่กล่าวมาเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์บุญเที่ยง จุ้ยเจริญ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาวิทยุทัศน์ ซึ่งคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านดังที่กล่าวมาเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่กรุณาให้ใช้สถานที่ ห้องสื่อคณะนิเทศศาสตร์ ทำการทดสอบเพื่อเป็นประโยชน์

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ครอบครัว และ ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตา อบรม สั่งสอน ทำให้ผู้วิจัยสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในครั้งนี้

นิธิ ตรีสังห์พิทักษ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและงานศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง.....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา.....	8
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา.....	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์.....	13
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์.....	24
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	28
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย....	28
	คำอธิบายรายวิชา.....	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์และการถ่ายภาพ.....	38
3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	41
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
	การสร้างและหาคุณภาพพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
	การดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนวิดิทัศน์.....	44
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการดำเนินการวิจัย.....	46
	ผลการดำเนินการวิจัย.....	46
	ตาราง1 การประเมินคุณภาพรายการวิดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา...	46
	ตาราง 2 การประเมินคุณภาพรายการวิดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา.....	47
	ตาราง 3 แนวโน้มของประสิทธิภาพของบทเรียนวิดิทัศน์วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่องการถ่ายภาพบุคคล.....	48
	ตาราง 4 ประสิทธิภาพของรายการวิดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล.....	49
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย.....	50
	ความสำคัญของการศึกษาวิจัย.....	50
	ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	50
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	51
	การดำเนินการทดลอง.....	51
	สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	52
	อภิปรายผล.....	52
	ข้อเสนอแนะ.....	53
	ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย.....	53
	บรรณานุกรม.....	54
	ภาคผนวก.....	60
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	104

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การประเมินคุณภาพรายการวิดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา.....	46
2 การประเมินคุณภาพรายการวิดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา	47
3 แนวโน้มของประสิทธิภาพรายการเทปวิดิทัศน์ วิชา ศิลปะการถ่ายภาพ เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล.....	48
4 ประสิทธิภาพของรายการเทปวิดิทัศน์ วิชา ศิลปะการถ่ายภาพ เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล.....	49
5 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	64

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในระบบการเรียนการสอนสื่อการสอนมีความจำเป็นมากในการที่จะให้การสอนดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะสื่อการสอนมีลักษณะพิเศษ ซึ่งสามารถทำให้เกิดประสบการณ์ในการรับรู้ที่มีความหมาย (วินิจ เกตุขำ และชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2522 : 217) สื่อการสอนเป็นจุดรวมความสนใจ สามารถเพิ่มความเป็นรูปธรรมและความเป็นจริงต่อการรับรู้ สามารถนำเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่ห่างไกลเข้ามาในห้องเรียนได้ สื่อการสอนจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด มองเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ถูกต้องและสามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้นานทำให้การสอนเป็นที่น่าสนใจ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ง่าย เข้าใจได้รวดเร็วและถูกต้อง (วินิจ เกตุขำ และชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2522 : 217-218) นอกจากนี้ยังช่วยแก้ไขปัญหาคูหาครุไม่มีทักษะการสอนที่ดี ขาดความรู้และความรอบรู้ที่เหมาะสม นักเรียนมีจำนวนมากเกินไป รวมทั้งนักเรียนมีความสามารถที่แตกต่างกัน (ไพโรจน์ ตีรณธนากุลและนิพนธ์ ศุภศรี. 2528 : 1-3 ; สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต. 2528 : 49)

สื่อการสอนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้น ก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปให้ผู้สอนจึงควรที่จะได้ศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอนข้อดีข้อจำกัดอันเกี่ยวเนื่องกับตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่างตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (กิดานันท์ มะละทอง. 2531 : 82)

สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบที่เป็นสื่อผสม ยังมีลักษณะที่สามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ช่วยให้การเรียนรู้อย่างเป็นไปตามขั้นตอน และในประการสำคัญ สามารถใช้สื่อนี้กับผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกันได้ ผู้เรียนสามารถกำหนดลำดับการเรียนรู้และเวลาในการเรียนรู้อย่างได้ สามารถเลือกเนื้อหาการเรียนรู้หรือข้ามเนื้อหาบางเนื้อหาที่เรียนรู้ไปแล้วได้ (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. 2539 : 8-10)

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายและเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์มีการผลิตสื่อทุกประเภท เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครูและการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน (กฤษณ์ มนต์ วัฒนารงค์. 2536 : 113) และการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่

ถูกต้อง (ชม ภูมิภาค. 2521 : 65) การรับรู้ที่ถูกต้องจะต้องใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและมีส่วนร่วมในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาจำกัด จำได้เร็วและจำได้นาน (บุญนิษฐ์ ไวสุตีก. 2534 : 103)

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการนำมาประยุกต์ในรูปแบบของสื่อการศึกษาประเภทต่าง ๆ โดยเป็นตัวกลางในการนำความรู้ความเข้าใจไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนโดยการนำสื่อมาสอนประกอบ มีความหมายมากขึ้น เนื่องด้วยสื่อการสอนได้ช่วยจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้ใกล้เคียงความจริง มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างถูกต้อง และเข้าใจได้ง่าย (เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. 2528 : 202) เพราะสื่อคือตัวกลางที่นำสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับได้ถูกต้องและรวดเร็วที่สุด (นิพนธ์ ศุขปรีดี. 2520 : 23)

ในปัจจุบันการถ่ายภาพได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ เทคโนโลยีการถ่ายภาพก็พัฒนามากขึ้น การถ่ายภาพจึงสามารถกระทำกันได้ง่ายอีกทั้งภาพถ่ายยังเป็นประโยชน์ต่อวงการต่าง ๆ เช่น การศึกษา สื่อสารมวลชน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การประกันภัย ฯลฯ ในทางการศึกษา ภาพถ่ายเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดี การถ่ายภาพเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการถ่ายภาพออกมาให้ดีนั้นเราควรเข้าใจเกี่ยวกับอุปกรณ์ สภาพแสง ฟิล์ม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือว่ามีความสำคัญต่อการถ่ายภาพเป็นอย่างยิ่ง การสร้างภาพถ่ายให้มีคุณภาพและสวยงามนั้น นอกจากให้ภาพที่ได้รับแสงพอดีและมีความคมชัดแล้ว การจัดวางองค์ประกอบของภาพ การเลือกมุมในการถ่ายที่เหมาะสมตลอดจนเนื้อหาที่น่าสนใจ จึงจะสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้ดูได้

ภาพถ่ายที่เป็นสื่อการเรียนการสอนนี้มีวิธีการเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

1. ภาพถ่ายเป็นส่วนประกอบ ของตำราแบบเรียนซึ่งอาจแทรกอยู่เป็นตอนๆ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
2. จัดเป็นภาพฉีก เป็นแผ่นโปสเตอร์ แผ่นพลิก แผ่นพับ ใช้ประกอบการเรียนการสอนการประกาศการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนอาจทำประกอบในสื่อประเภทชุดการเรียนการสอน
3. จัดทำเป็นสไลด์การศึกษาเพื่อฉายประกอบการสอน
4. จัดทำเป็นภาพยนตร์และวีดิทัศน์การศึกษา และอื่น ๆ

จะเห็นได้ว่าภาพถ่ายมีคุณค่าอันับประการ ผู้สร้างสรรค์ภาพถ่าย ซึ่งได้แก่ นักถ่ายภาพจึงถือได้ว่ามีส่วนสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติและสังคมเป็นส่วนรวม งานการถ่ายภาพเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การสร้างภาพถ่ายขึ้นมาได้นั้นย่อมประกอบขึ้นด้วยปัจจัยเบื้องต้น 3 ประการ คือ 1. กล้องถ่ายภาพ 2. ฟิล์ม 3. แสง ดังนั้น กล้องถ่ายภาพ ฟิล์ม และแสง จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการถ่ายภาพ ในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการถ่ายภาพได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้นัก

ถ่ายภาพสะดวกในการถ่ายภาพมากขึ้น ภาพที่ได้ก็มีประสิทธิภาพสูง สามารถดัดแปลงลักษณะของภาพได้หลายแบบได้ตามต้องการในเวลาอันรวดเร็ว ผู้สนใจศึกษาด้านนี้จึงจำเป็นต้องติดตามความเคลื่อนไหวของเทคโนโลยี ด้านการถ่ายภาพตลอดเวลา และเนื่องจากการถ่ายภาพเป็นวิชาทักษะ นอกจากการศึกษาจากเอกสารตำรา จากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์แล้ว ยังต้องลงมือฝึกฝนอยู่เสมอ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้งานถ่ายภาพครั้งต่อ ๆ ไปมีศิลปะและคุณค่ายิ่งขึ้น (สมาน เณตระการ. 2528 : 17-18)

การถ่ายภาพบุคคลอาศัยหลักการเหมือนกับการถ่ายภาพทั่วไป คือ ต้องรู้เทคนิคการถ่ายภาพ การจัดองค์ประกอบภาพและใช้แสงได้ดีในการถ่ายภาพ (จินตนา อินทร์สุนันท์. 2539 : 3-4) แต่การถ่ายภาพบุคคลเป็นการถ่ายภาพที่ต้องอาศัย ความเข้าใจ ความประณีตในการถ่าย เพราะภาพที่ออกมาจะเป็นการแสดงออกของบุคลิกลักษณะ ท่าทาง การแสดงออก ของผู้เป็นแบบ ในลักษณะต่าง ๆ การถ่ายภาพบุคคลที่ดีจะต้องให้ความรู้สึกเหมือนกับเราได้เห็นหน้าหรือเห็นตัวจริงของเจ้าของภาพถ่ายและภาพบุคคลเป็นภาพนิ่ง ที่ไม่มีการเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลง ใด ๆ เลย จึงเป็นความรับผิดชอบของช่างภาพที่จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจผู้เป็นแบบของตน แล้วสร้างสถานการณ์และบรรยากาศและเลือกวินาทีที่บันทึกภาพที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้ภาพสามารถบอกเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลนั้นได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ (ปัทมวดี จารุวร. 2528 : 131)

ในการเรียนการสอนในระดับมัธยมและอุดมศึกษานั้น มีการเรียนการสอนในรายวิชาการถ่ายภาพเบื้องต้น ซึ่งมีเนื้อหาเรื่องการถ่ายภาพบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและมีการจัดเป็นรายวิชาการถ่ายภาพบุคคลในบางมหาวิทยาลัย อีกทั้งมีการจัดฝึกอบรมของสถานประกอบการเอกชนต่าง ๆ ที่ฝึกอบรมเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีเนื้อหาเรื่องทฤษฎีและหลักการถ่ายภาพบุคคล หลักการและการจัดแสงประเภทต่าง ๆ การถ่ายภาพบุคคลทั้งในและนอกสตูดิโอ หลักการจัดภาพบุคคล การจัดท่าทางให้ผู้เป็นแบบ และการหลีกเลี่ยงข้อบกพร่องของตัวแบบ

วิดิทัศน์ถือเป็นสื่อการสอนที่ตอบสนองทางด้านการศึกษาได้อย่างสำคัญยิ่ง เพราะช่วยให้การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพขึ้น (นิพนธ์ ศุภปริดี. 2528 : 158) สื่อวิดิทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ชมได้อย่างกว้างขวาง และมีการนิยมกันแพร่หลาย ได้มีการปรับปรุงรูปแบบรายการให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในวงการศึกษาเพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตที่ดี (เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528 : 274) เนื่องจากคนเราสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเห็น 75% ได้ยิน 13% (สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต. 2528) รายการวิดิทัศน์เองยังเป็นสื่อที่รวมเอาคุณสมบัติของวิทยุ (การได้ยิน) ภาพยนตร์ (ได้เห็นภาพ) และหนังสือพิมพ์ (ได้เห็นตัวหนังสือ) (วไลรัตน์ พูนวสิน. 2535 : 2) รวมทั้งเด็กหรือเยาวชนเองก็สามารถเรียนรู้อะไรหลาย ๆ อย่างได้จากวิดิทัศน์ และจากการที่เด็กเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ จาก วิดิทัศน์ย่อมมีผลสะท้อนในการที่จะแสดงออกของพฤติกรรมของเด็กในอนาคตด้วย ซึ่งจุดเด่นของสื่อวิดิทัศน์มีคุณสมบัติหลายประการทำให้วิดิทัศน์การศึกษามีประสิทธิภาพ

ในแง่ของ การเรียนรู้และปริมาณของผู้เรียน สามารถใช้กับผู้เรียนทุกระดับชั้น (วสันต์ อดิศักดิ์. 2528 : 13) ประเด็นที่สำคัญก็คือ เยาวชนจะรับเอาเจตคติ และรูปแบบความประพฤติใหม่ๆ ที่ได้เห็นจากทางรายการวีดิทัศน์เข้าไปเลียนแบบพฤติกรรมนั้น เพราะเขายังไม่สามารถแบ่งแยกได้ว่า พฤติกรรมใดที่ควรจะต้องสังเกตและเลียนแบบได้ หรือพฤติกรรมใดไม่ควรเลียนแบบ (Bandura, Albert. 1977 ; 39-40)

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากรายการวีดิทัศน์โดยคำนึงถึงความสามารถและการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ได้แนวทางในการผลิตสื่อที่มีประสิทธิภาพ และด้วยความสำคัญของการให้ความรู้แก่นิสิตระดับปริญญาตรี วิชาศิลปะกับการถ่ายภาพโดยผ่านทางสื่อวีดิทัศน์ที่มีอยู่อย่างแพร่หลายและมีคุณค่าในการเรียนการสอนด้วยเทคนิคทางภาพและเสียงโดยมีวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่กระตุ้นให้เกิด พฤติกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าสนใจที่จะศึกษา และผลิตสื่อรายการวีดิทัศน์เพื่อประกอบการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาของบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับการถ่ายภาพ เรื่องการถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้บทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับการถ่ายภาพ เรื่องการถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี ที่มีประสิทธิภาพ ไว้ใช้ในการเรียนการสอนในวิชานี้
2. เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับการถ่ายภาพ ในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาโปรแกรมนิเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 150 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาโปรแกรมนิเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

จำนวน 48 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วแยกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน

การทดลองครั้งที่ 2 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน

การทดลองครั้งที่ 3 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหา วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคลตามหลักสูตรสถาบันราชภัฏพุทธศักราช 2543 โปรแกรมนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 2 แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 3 การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **บทเรียนวีดิทัศน์** หมายถึง บทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองสำหรับศึกษา วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นในลักษณะของบทเรียน โดยผ่านการตรวจ แก้ไข ปรับปรุงคุณภาพจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และวิชา ศิลปะกับงานภาพถ่ายแล้วผู้วิจัยบันทึกลงใน VCD

2. **ประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์** หมายถึง การผลิตรายการวีดิทัศน์ เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี แล้วนำไปทดลองใช้และปรับปรุงจนผลการเรียนของนักศึกษาที่เรียนจากบทเรียนเทปวีดิทัศน์มีผลสัมฤทธิ์จากการชมรายการเทปวีดิทัศน์ของผู้เรียนก่อนและหลังมีสัดส่วนตามเกณฑ์ของ Meguigans (ค่าของอัตราส่วนมากกว่า 1)

3. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ ของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์ ซึ่งวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. **ศิลปะกับงานภาพถ่าย** หมายถึง เนื้อหาวิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล และการถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพระดับปริญญาตรี

5. **ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา** หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญในเรื่องเนื้อหาวิชาการศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

ขึ้นไป และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี สำหรับตรวจสอบความถูกต้อง ด้าน
เนื้อหาของบทเรียนวีดิทัศน์

6. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ
เชี่ยวชาญในเรื่องการผลิตบทเรียนวีดิทัศน์ ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมี
ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี สำหรับตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมด้านการผลิต
สื่อวีดิทัศน์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รวบรวมไว้ตามลำดับดังต่อไปนี้

- 2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา
 - 2.1.1 ความหมายของการวิจัยและพัฒนา
 - 2.1.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยและพัฒนา
 - 2.1.3 การวิจัยและพัฒนาการศึกษา
 - 2.1.4 การดำเนินการวิจัยและพัฒนา
 - 2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
- 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์
 - 2.2.1 ความหมายของวิดิทัศน์
 - 2.2.2 คุณค่าของวิดิทัศน์เพื่อการศึกษา
 - 2.2.3 รูปแบบรายการวิดิทัศน์
 - 2.2.4 การผลิตรายการวิดิทัศน์
 - 2.2.5 การใช้วิดิทัศน์เพื่อการสอน
 - 2.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวิดิทัศน์
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.3.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.3.2 จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.3.3 ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.3.4 ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.3.5 ประเภทของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการสอนวิชาศิลปะกับการถ่ายภาพ
 - 2.4.1 คำอธิบายรายวิชา
 - 2.4.2 ความมุ่งหมาย
 - 2.4.3 สังเขปหัวข้อเนื้อหาวิชา
 - 2.4.4 แนวทางการเรียนการสอน
 - 2.4.5 การประเมิน
 - 2.4.6 เนื้อหาวิชาศิลปะกับการถ่ายภาพ
 - 2.4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวิดิทัศน์และการถ่ายภาพ

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

2.1.1 ความหมายของการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (Educational Research and Development) เป็น การวิจัยทางการศึกษาประเภทหนึ่ง ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

การวิจัยและพัฒนา เป็นการพัฒนาดัชนีสำหรับใช้ในโรงเรียน ซึ่งผลิตภัณฑ์จากการวิจัยและพัฒนา จะรวมหมายถึงวัสดุอุปกรณ์ของครูที่ใช้ในการฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สื่อการสอน และกระบวนการจัดการ การวิจัยและพัฒนาจะครอบคลุมถึงการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ลักษณะของผู้เรียนและระยะเวลาในการใช้ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากการวิจัยและพัฒนาจะพัฒนาตามความต้องการเฉพาะ และขึ้นอยู่กับรายละเอียดที่ต้องการ (สุกรี ยีดิน. 2544 : 8; Gay. 1976 : 8)

บอร์ก และกอลล์ (Borg and Gall. 1989 : 782) ได้ให้ความหมายของการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาไว้ว่า การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา เป็นการพัฒนาการศึกษาโดยพื้นฐานการวิจัย เป็นวิธีการที่สำคัญวิธีหนึ่งที่นิยมใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเน้นหลักการ เหตุผลเป็นเป้าหมายหลักในกระบวนการพัฒนา และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของ ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา หมายถึงวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาได้แก่ หนังสือแบบเรียน ฟิล์ม สไลด์ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ รวมทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2.1.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยและพัฒนา

บอร์ก และ กอลล์ (Borg and Gall. 1989 : 782) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยทางการศึกษา เป็นการค้นหาคำตอบใหม่ ๆ ซึ่งเกี่ยวกับพื้นฐาน (การวิจัยพื้นฐาน) หรือเกี่ยวกับการนำไปใช้ในการศึกษา (การวิจัยประยุกต์) มิได้เพื่อพัฒนาดัชนี และถึงแม้ว่าการวิจัยประยุกต์จะมีการผลิตสื่อหรือผลิตภัณฑ์ขึ้นมา แต่ก็เพียงเพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานของผู้วิจัยเท่านั้น จึงค่อนข้างยากที่จะนำผลิตภัณฑ์เหล่านั้นไปใช้จริงในโรงเรียน หนทางที่จะช่วยเชื่อมระหว่างช่องว่างของการวิจัยกับการใช้จริงในการศึกษา ก็คือ การวิจัยและพัฒนา ซึ่งจะใช้สิ่งที่ค้นพบในการวิจัยพื้นฐาน ฉะนั้นจึงกล่าวไว้ว่าการวิจัยและพัฒนา เป็นการรวมเอาการวิจัยพื้นฐาน การวิจัยประยุกต์ และการใช้จริงในโรงเรียนมาแปลงลงไปเป็นผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ผลิตขึ้น

2.1.3 การวิจัยและพัฒนาการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาการศึกษา แตกต่างจากการวิจัยทางการศึกษาใน 2 ประการ ดังนี้

2.1.3.1 เป้าประสงค์ / จุดมุ่งหมาย (Goal) หมายถึงการวิจัยทางการศึกษามุ่งที่จะค้นคว้าหาความรู้ใหม่โดยการวิจัยพื้นฐาน หรือมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยการวิจัยประยุกต์แต่การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษามุ่งที่จะพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา เช่น การวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีการสอนหรืออุปกรณ์

การสอน ผู้วิจัยอาจจะพัฒนาสื่อหรือผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาสำหรับการสอนแต่ละแบบ และผลิตภัณฑ์เหล่านั้นใช้ได้สำหรับการสมมุติฐานของการวิจัยในแต่ละครั้งเท่านั้น ไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การใช้โดยทั่ว ๆ ไป

2.1.3.2 การนำไปใช้ (Utility) การวิจัยทางการศึกษามีช่องว่างที่เกิดขึ้นในระหว่างผลการวิจัยกับการนำผลการวิจัยไปใช้ได้จริง ผลการวิจัยจำนวนมากไม่ได้นำไปใช้ นักการศึกษาและนักวิจัยจึงหาทางลดช่องว่างด้วยวิธีการที่เรียกว่า “การวิจัยและพัฒนา” แต่ถึงกระนั้นก็ตามการวิจัยและพัฒนาการศึกษาที่ไม่สามารถทดแทนการวิจัยทางการศึกษาได้ เพียงแต่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการวิจัย ทางการศึกษาให้มีผลดีขึ้นต่อการจัดการศึกษาเป็นตัวเชื่อมเพื่อนำผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในสถานศึกษาได้จริง การใช้อยู่วิธีการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาให้ดีขึ้น จึงเป็นผลโดยตรงจากการวิจัยทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยในระดับการวิจัยพื้นฐานหรือการวิจัยประยุกต์ก็ตาม จะให้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

2.1.4 การดำเนินการวิจัยและพัฒนา

ขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยและพัฒนา มี 11 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่จะดำเนินการพัฒนา

ขั้นแรกสุดที่ต้องดำเนินการ คือ ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนาคืออะไร โดยจะต้องกำหนด

1.1 ลักษณะทั่วไป

1.2 รายละเอียดของการใช้

1.3 วัตถุประสงค์ของการใช้

เกณฑ์ที่จะใช้ในการเลือกกำหนดผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนา อาจจะใช้เกณฑ์ 4 ข้อดังนี้

1. มีความจำเป็นหรือตรงกับความต้องการ

2. มีความก้าวหน้าในทางวิชาการเพียงพอ ในการที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้น

3. มีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ และมีประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการวิจัยและพัฒนานั้นอย่างเพียงพอ

4. ผลิตภัณฑ์นั้นสามารถจะพัฒนาขึ้นมาได้โดยใช้เวลาอันสมควร

2. รวบรวมข้อมูลและงานวิจัย

ในขั้นตอนนี้ คือ การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนา สังเกตการณ์ภาคสนามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนา การวิจัย อาจดำเนินการวิจัยในขนาดเล็กก่อน

เพื่อที่จะหาคำตอบซึ่งงานวิจัยและทฤษฎีที่มีอยู่นั้นไม่สามารถตอบคำถามได้ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการพัฒนาต่อไป

3. การวางแผนการวิจัยและพัฒนา

การวางแผนการวิจัยและพัฒนาในขั้นตอนนี้ ประกอบไปด้วย

3.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ผลิตภัณฑ์

3.2 ประเมินการใช้เรื่องค่าใช้จ่าย กำลังคน และระยะเวลาที่ใช้เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้

3.3 พิจารณาผลสืบเนื่องจากผลิตภัณฑ์

4. พัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลิตภัณฑ์

ในขั้นการพัฒนารูปแบบนี้ จะเป็นขั้นตอนการออกแบบและจัดทำผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ เช่น ถ้าเป็นโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้น ก็ต้องออกแบบหลักสูตร เตรียมวัสดุอุปกรณ์ คู่มือการอบรม เอกสารประกอบการอบรม และเครื่องมือประเมินผล

5. ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 1

โดยการนำเอาผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ และจัดเตรียมไว้ในขั้นที่ 4 ไปทำการทดลองใช้เพื่อทำการทดสอบคุณภาพ ขั้นตอนของการทดสอบผลิตภัณฑ์นี้ใช้ โรงเรียนจำนวน 1 – 3 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กประมาณ 6 – 12 คน ทำการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามการสังเกตและการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

6. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 1

นำข้อมูลที่ได้จากทดลองในขั้นตอนที่ 5 มาใช้ในการพิจารณาปรับปรุง

7. ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 2

การดำเนินขั้นตอนนี้ จะนำผลิตภัณฑ์ที่ทำการปรับปรุงแล้วไปทำการทดลองเพื่อทำการทดสอบหาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนที่ใช้จำนวน 5 – 15 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 30 – 100 คน ทำการประเมินผลในเชิงปฏิบัติในลักษณะทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test กับ Post-test) นำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการใช้ผลิตภัณฑ์ อาจจะมีกลุ่มควบคุมการทดลองด้วยก็ได้

8. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 2

นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองในขั้นตอนที่ 7 มาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

9. ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 3

การดำเนินขั้นตอนนี้จะนำผลิตภัณฑ์ที่ทำการปรับปรุงแล้ว ไปทำการทดลองเพื่อทำการทดสอบหาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนที่ใช้จำนวน 10 – 30 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 40 – 200 คน ทำการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามการสังเกตและการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

10. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 3

11. เผยแพร่

เสนอรายงาน เกี่ยวกับผลการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ และติดต่อกับหน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำผลิตภัณฑ์ทางการศึกษานั้นเผยแพร่ต่อไป

โดยสรุปแล้ว การวิจัยและพัฒนาเป็นรูปแบบการวิจัยที่จะทำให้การวิจัยการศึกษาทั้งการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ ได้รับการนำเอาไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาการศึกษามากยิ่งขึ้น เพราะการวิจัยและพัฒนาเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่เหมือนขั้นตอนการวิจัยทางการศึกษา และเนื่องจากการศึกษาในประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นเวลานาน การที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ไม่ยากเกินไป ดังนั้น หากวงการการศึกษาของไทยจะหันมาสนใจการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นก็จะเป็นการทำให้มีการนำผลการวิจัยการศึกษาไปใช้กันกว้างขวางและเด่นชัดขึ้นในอนาคต

2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาสื่อ พบมากในปัจจุบัน จะเป็นการวิจัยพัฒนาสื่อให้ได้ประสิทธิภาพ เพื่อไปใช้ปรับปรุง หรือการพัฒนาการศึกษาให้ได้แนวทางการศึกษาใหม่ ๆ มีผู้ทำงานวิจัยและพัฒนาไว้หลายท่านดังนี้

วรวรรณ จันทรฐ (2531) ได้สร้างเทปการสอนโทรทัศน์สำหรับผู้ปกครองในการฝึกฟัง ให้แก่เด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ระดับ 80/80 ทำการทดลองกับผู้ปกครอง 12 คน ผลการวิจัยมีค่าอยู่ระหว่าง 90.00 ถึง 96.67 และ 83.33 ถึง 94.44

สุธัญญา ภูรัตนพิชญ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนารายการวีดิทัศน์การสอน ชุด การล้างฟิล์ม และอัดขยายภาพขาว – ดำ ผลการวิจัยปรากฏว่า รายการวีดิทัศน์การสอน ชุด การล้างฟิล์มขาว – ดำ มีประสิทธิภาพเป็น 86.11-82.00 และชุดการอัดขยายภาพขาว – ดำ มีประสิทธิภาพเป็น 82.92/82.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า การเรียนจากรายการวีดิทัศน์การสอนทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายใจ วิมูลชาติ (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนาชุดการฝึกอบรมเรื่องเทคนิควิธีการพัฒนาผู้ได้บังคับบัญชา สำหรับพนักงานระดับหัวหน้างาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ใช้สื่อประกอบเนื้อหา 3 ขั้นตอน คือ เอกสาร วีดิทัศน์ และกรณีศึกษา ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 81.79/82.25 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 นอกจากนี้ ยังพบชุดฝึกอบรมมีความน่าสนใจ ผู้เข้าฝึกอบรมไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการฝึกอบรมอีกด้วย

โซลทานิ (Soltani.1995) ได้ทำการศึกษาระดับสติปัญญาปานกลางสาขาประถมศึกษาจำนวน 92 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 23 คน คือกลุ่มควบคุม และกลุ่มวางเงื่อนไข 3 กลุ่ม แยกเป็นกลุ่มใช้มัลติมีเดียสัมพันธ์ ใช้วีดิทัศน์ และใช้ตำรา แล้วทำการทดสอบหลังการเรียนรู้เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ ความมานะพยายาม และแรงจูงใจ โดยในกลุ่มควบคุมจะไม่มีการวัดความมานะพยายาม และแรงจูงใจ จากการศึกษาพบว่า

1. ก่อนการเรียนนักศึกษาแต่ละคน และแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการเรียนเนื้อหาที่คล้ายกัน นักเรียนที่เรียนจากตำราจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการเรียนเนื้อหาที่คล้ายกัน นักเรียนที่เรียนจากตำราจะแตกต่างจากวีดิทัศน์และมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์

2. สื่อที่ใช้แต่ละสื่อพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งก่อนเรียนและระหว่างเรียน

3. ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเรียนรู้ก่อน และหลังการเรียน

4. ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ในการใช้สื่อที่แตกต่างกัน

5. มีความแตกต่างกันระหว่างผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้ง 4 กลุ่ม กลุ่มมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ในมโนทัศน์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ตำรา และวีดิทัศน์

6. ทั้งมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์และวีดิทัศน์ มีลักษณะเฉพาะในการสร้างแรงจูงใจ ในการเรียนรู้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การวิจัยและพัฒนาได้มีการนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาการศึกษามากยิ่งขึ้น เพราะการวิจัยและพัฒนาเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ใช้ในทางด้านการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง บทเรียนวีดิทัศน์ก็เป็นผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่น่าสนใจที่สามารถเก็บบันทึกเนื้อหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าได้ และบทเรียนวีดิทัศน์ทำให้ผู้เรียนได้เห็นทั้งภาพและเสียง สามารถสร้างความสนใจ ทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และเมื่อเกิดความไม่เข้าใจในบทเรียนก็สามารถนำมาทบทวนใหม่ได้ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการออกแบบและพัฒนากระบวนการผลิตบทเรียนวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาที่ดีด้วย

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์

2.2.1 ความหมายของวิดิทัศน์

ในปัจจุบันวิดิทัศน์เป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษา โดยวิดิทัศน์จะให้ทั้งสาระความรู้ และความบันเทิง อีกทั้งในการนำไปใช้ในชั้นเรียนก็สามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวก สำหรับความหมายของวิดิทัศน์ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

บุญเที่ยง จุ้ยเจริญ (2534 : 179 – 180) ได้นิยามความหมายของคำว่า วิดิทัศน์ หรือ แถบวิดิทัศน์ หมายถึง วัสดุที่บันทึกหรือเก็บสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงหรือข้อมูลอื่นใดที่ต้องการไว้ในรูปเส้นแรงแม่เหล็ก มีลักษณะคล้ายแถบบันทึกเสียงนั่นเอง เนื้อแถบวิดิทัศน์ทำด้วยสาร Polyester บางแต่เหนียว แข็งแรง ด้านล่างฉาบด้วยสาร Anti – Static Carbon เพื่อป้องกันไฟฟ้าสถิตที่จะเกิดขึ้นบนเนื้อแถบวิดิทัศน์ขณะเดินผ่านหัวแม่เหล็ก ส่วนด้านบนฉาบด้วยสารแม่เหล็ก เช่น เพอร์ออกไซด์ โครเมียมออกไซด์ เหล็กออกไซด์ (Metal Oxide) เป็นต้น เพื่อนำหน้าที่เป็นสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้าที่ได้รับมาจากหัวแม่เหล็กด้านบนนี้จะถูกขัดผิวหน้าให้ดูเรียบเป็นมันวาวเพื่อให้เดินผ่านหัวแม่เหล็กได้สะดวกนั่นเอง แถบวิดิทัศน์จะถูกบรรจุไว้ในล้อหรือตลับอีกทอดหนึ่ง

วิดิทัศน์ หมายถึง แถบบันทึกภาพเทปโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นเพื่อเป็นบทเรียนโดยเฉพาะ โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้มาก

กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 20) แถบวิดิทัศน์ หมายถึง วัสดุที่นำมาใช้บันทึกภาพและเสียงไว้พร้อมกันในแถบเทปในรูปแบบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ยังสามารถบันทึก และลบใหม่ได้ เช่นเดียวกับเทปบันทึกเสียง

วิดิทัศน์ หมายถึง กระบวนการนำเสนอภาพและเสียง ในรูปแบบบันทึกและการทำซ้ำโดยใช้เทปโทรทัศน์ (Hanson. 1987 : 12)

วิดิทัศน์ หมายถึง แถบแม่เหล็กที่ใช้กับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำเสนอภาพและเสียง เป็นส่วนที่ใช้บันทึกโปรแกรมโทรทัศน์สำหรับการออกอากาศในภายหลัง (Hilliard. 1978: 15)

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า วิดิทัศน์ หมายถึงการบันทึกภาพและเสียงบนแถบบันทึกภาพที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน อันเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และสนใจบทเรียนมากขึ้น

2.2.2 คุณค่าของวิดิทัศน์เพื่อการศึกษา

วิดิทัศน์ เป็นสื่อที่แสดงทั้งภาพและเสียง จึงสามารถให้ความรู้ได้ทุกรูปแบบ ตั้งแต่ความรู้ง่าย ๆ ไปจนถึงขั้นที่เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนได้ วิดิทัศน์ จึงได้ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษา เพราะคุณสมบัติของวิดิทัศน์ คือ สามารถบันทึกภาพแล้วนำมาเปิดดูได้ทันที หรือการนำมาตัดต่อเนื้อหาที่เอื้ออำนวยต่อบทเรียน หรือนำมาแก้ไขปรับปรุงได้

วิจิตร ภักดีรัตน์ (2523 : 328) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวิดิทัศน์ที่มีต่อการศึกษา ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่เข้าถึงคนหมู่มากได้พร้อม ๆ กันหมด
2. เป็นการผสมผสานส่วนที่ดีที่สุดของภาพยนตร์ และวิทยุเข้าด้วยกัน
3. เป็นเครื่องมือที่สามารถเอาชนะอุปสรรคของการเรียนรู้ได้หลายประการ ซึ่งไม่จำเป็นว่าผู้รับมีความสามารถทางภาษาสูง
4. เป็นการเผยแพร่ความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ ไปยังผู้รับเป็นจำนวนมาก
5. โทรทัศน์ สามารถนำเอาสื่อการสอนหลายอย่างมาใช้ร่วมกันได้อย่างสะดวก เป็นการใช้สื่อที่เรียกว่า สื่อประสม ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
6. เป็นอุปกรณ์การสอนที่ใช้กับผู้เรียนได้ทุกระดับชั้น ตั้งแต่ประถม มัธยม และอุดมศึกษา
7. ใช้ในการสาธิตอย่างได้ผล ในบทเรียนที่มีการปฏิบัติการทดลองวิทยาศาสตร์
8. การวิจัยพบว่าวิดิทัศน์ใช้สอนหลักการความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์ ได้ผลดีที่สุด

ในบรรดาสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญมากในการให้การศึกษาคือ วิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งโทรทัศน์อยู่ในฐานะที่ดีมาก เพราะสามารถที่จะเห็นภาพ และได้ยินเสียง จึงสามารถที่จะให้ความรู้ทุกแบบ ตั้งแต่ความรู้ง่าย ๆ ไปหากระบวนการที่ซับซ้อนได้ เป็นเครื่องมือที่สามารถสอนได้เท่ากับการสอนโดยครู (พินิจ วัฒนโธ. 2520 : 11)

สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต (2528) กล่าวถึงคุณค่าของรายการโทรทัศน์ว่า

1. ช่วยยกระดับการศึกษาแก่มวลชน
2. ช่วยแพร่กระจายความรู้ไปยังมวลชน
3. ทำให้มวลชนมีความรู้ที่ทันสมัย ทันวิทยาการ
4. ช่วยให้ครูสามารถติดต่อกับนักเรียนและครูได้
5. ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ
6. ผู้ปกครองสามารถติดตามและช่วยเหลือดูแลการศึกษาของนักเรียนได้ใกล้ชิด

ชิด

อมรา แสงจันทร์ (2528 : 50 – 52) กล่าวถึงข้อดีของโทรทัศน์ ไว้ว่า

1. ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพเคลื่อนไหว ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในบทเรียนได้ง่าย และเร็วขึ้น
2. ทำให้ผู้เรียนจำในสิ่งที่เรียนได้แม่นยำ
3. ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน

นอกจากนี้ สันทัด ภีบาลสุข (2523 : 24) ให้ความเห็นว่า ครูสามารถนำเอารายการโทรทัศน์ไปใช้ได้กับนักเรียนในทุกๆระดับชั้น และสามารถใช้ได้กับทุกวิชา เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ดังนี้

1. พัฒนาการสอน โดยการบันทึกรายการสอนเอาไว้ เพื่อให้ครูผู้สอนและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรได้ทบทวน และพิจารณาแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2. ช่วยในการประเมินผลการกระทำของตนเอง และเปิดโอกาสให้มีการแก้ไขปรับปรุง

3. สามารถใช้กับกลุ่มผู้เรียนต่าง ๆ ได้คือ

3.1 การศึกษามวลชน โดยการผลิตรายการแล้วส่งให้สถานีโทรทัศน์เป็นผู้ส่งกระจายสารนั้น

3.2 การศึกษากับกลุ่ม ปัจจุบันใช้ได้ผลมากเพราะมีผลย้อนกลับรวดเร็ว

3.3 การศึกษารายบุคคล โดยการผลิตรายการเพื่อการศึกษาเป็นรายบุคคล

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2528 : 301) กล่าวว่า โทรทัศน์นั้นมีคุณประโยชน์ต่อการเรียนการสอนหลายประการ คือ

1. ขยายภาพให้เห็นชัดเจน จะขยายต้นฉบับให้ใหญ่ หรือชัดเจนเพียงใดได้โดยอาศัยเลนส์ของกล้องแบบต่าง ๆ ตามที่ต้องการจะใช้งาน

2. ผู้เรียนจำนวนมากได้รับการเสนอบทเรียนจากภาพแหล่งเดียวกัน และในเวลาเดียวกัน ทำให้ได้รับประสบการณ์ร่วมกัน

3. เครื่องรับโทรทัศน์จะอยู่ห่างจากกล้องโทรทัศน์เท่าไรก็ได้ ทำให้สามารถส่งบทเรียนไปได้ทุกหนทุกแห่ง

4. ในการแสดงภาพนั้นสามารถรวมภาพต่าง ๆ กันหรือซ้อนข้อความบรรยายภาพก็ได้

5. สามารถเก็บข่าวสาร โดยการบันทึกภาพวีดิทัศน์ สามารถเปิดดูเมื่อใดก็ได้

6. รายการถ่ายทอดสดต่าง ๆ ทำให้เห็นเหตุการณ์ได้ทันใจ

7. รายการโทรทัศน์ช่วยให้ครูมีเวลาในการจัดการเรียนการสอน ให้มี

ประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ใช้สอนนักเรียนเห็นกลุ่มย่อย หรือให้ดูบทเรียนจากรายการโทรทัศน์ สำหรับนักเรียนกลุ่มหนึ่งในขณะเดียวกันครูก็สามารถที่จะดูแลให้คำแนะนำ ปรีกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มที่กำลังอภิปราย หรือทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการเรียนเป็นรายบุคคลสำหรับนักเรียนคนอื่น ๆ อีกก็ได้

วสันต์ อดิษฐ์ (2528 : 13 – 14) กล่าวว่าโทรทัศน์มีจุดเด่นให้คุณค่าในด้านการศึกษ การเรียนการสอน คือ

1. สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอน และผู้เรียนในห้องบรรยายขนาดใหญ่ได้อย่างดี ช่วยให้ ผู้เรียนเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น การทดลอง การสาธิต นอกจากนี้ ยัง ทำให้ผู้เรียน เรียนได้เป็นจำนวนมาก โดยการเพิ่มเครื่องรับภาพมากขึ้น
2. สามารถนำเอาสื่อการเรียนการสอนชนิดอื่น ๆ มาใช้ได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นแผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ตลอดจนพวงวัดสามมิติอื่น ๆ
3. สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนมาสู่ผู้เรียนได้ อาจใช้สื่อที่กล่าวในข้อ 2 เข้าช่วย เช่นพูดถึงภูเขา น้ำแข็งก็สามารถนำภาพยนตร์เกี่ยวกับสิ่งนี้เข้ามาประกอบให้ผู้เรียน เห็นภาพ ได้อย่างชัดเจน
4. จัดอุปสรรคด้านเวลาและระยะทางออกไป ไม่ว่าด้านระบบการออกอากาศ ระบบ ส่งตามสายเคเบิล หรือการบันทึกเทปโทรทัศน์ทำให้ผู้รับในสถานที่ต่าง ๆ รับได้ง่ายขึ้น
5. เป็นสื่อที่เข้าสู่มวลชนได้จำนวนมาก จึงทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายลงมากเมื่อเฉลี่ยต่อ หัว ของผู้รับ
6. เทคนิคทางภาพพิเศษจะช่วยให้การผลิตรายการส่งเสริมการเรียนรู้ ให้มี ประสิทธิภาพสูงขึ้น
7. การบันทึกภาพที่สามารถนำมาดูย้อนกลับได้ทันที ทำให้เหมาะแก่การให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback) ในการฝึกอบรมต่าง ๆ ได้ดี เช่น การฝึกพูด การฝึกสอนหน้าชั้นเรียน
8. การมีอิทธิพลทางจิตใจต่อผู้ชมทำให้เหมาะแก่การใช้เป็นเครื่องมือสร้างค่านิยมต่าง ๆ แก่ผู้ชม
9. การใช้ผสมผสานกับสื่อชนิดอื่นได้ ย่อมสร้างคุณค่าการเรียนรู้อย่างสูง อาทิ การ เชื่อมต่อระบบคอมพิวเตอร์ กับเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ หรือเครื่องเล่นแผ่นบันทึกภาพ จะทำ ให้ปฏิสัมพันธ์ด้านการเรียนการสอนระหว่างผู้เรียนกับสื่อมีประสิทธิภาพ

วาสนา ชาวหา (2533 : 230) กล่าวถึงคุณค่าของโทรทัศน์ไว้ว่า

1. เป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี เนื่องจากให้ทั้งภาพ และ เสียง มีสีสันเหมือนธรรมชาติ
2. ช่วยแก้ปัญหาจำนวนผู้เรียนมากแต่ผู้สอนมีจำนวนจำกัด เพราะสามารถ แพร่ภาพและเสียงไปยังห้องเรียนต่าง ๆ หรือในที่ที่อาศัยได้ในเวลาเดียวกัน
3. สามารถแสดงสิ่งที่สำคัญ ๆ เพื่อให้ทุกคนได้เห็นอย่างชัดเจน โดยใช้เทคนิค การถ่ายใกล้ (Close Up) ซึ่งในสภาพความเป็นจริงไม่สามารถกระทำได้ ถ้าจำนวนผู้เรียนมี จำนวนมาก และสิ่งที่ต้องการมีขนาดเล็ก จึงควรใช้โทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อการสาธิต

โฮเวลล์ (Howell. 1970 : 6 – 7) กล่าวว่า โทททัศน์เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามากขึ้น เพราะ

1. โทททัศน์มีคุณสมบัติครบถ้วนในด้านโสตทัศนศึกษา คือ ให้ข่าวสารแก่ผู้รับทั้งในด้านประสาทสัมผัสทางตา และทางหู สามารถสร้างประสบการณ์ให้เป็นรูปธรรมได้ดี
2. ให้ประสบการณ์ต่างๆ แก่ผู้รับได้มาก ทำให้เกิดประสบการณ์อย่างกว้างขวาง เกิดความรู้ ทั้งในด้านการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และความรู้ในด้านวิชาชีพเพิ่มเติม
3. สามารถสื่อสารไปยังประชาชนกลุ่มใหญ่ๆ ที่กระจัดกระจายกันอยู่ในที่ต่าง ๆ ทั้งใกล้และห่างไกลโดยไม่จำกัดจำนวนพร้อมๆ กันในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ยังสามารถสื่อสารได้ไกลอีกด้วย

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วิดีทัศน์มีข้อดีต่าง ๆ มากมายเหมาะกับการนำมาใช้กับการศึกษา คือ สามารถนำไปใช้ในห้องเรียน หรือห้องปฏิบัติการภาคสนาม หรือบันทึกประกอบ กิจกรรมการเรียนของผู้เรียนก็ได้ และสามารถฉายดูผลการฝึกปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงแก้ไขได้สะดวก อีกทั้งผู้เรียนจะได้เห็นทั้งภาพและเสียง ซึ่งจะมีส่วนดึงดูดความสนใจและทำให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนได้มากขึ้น นอกจากนั้นวีดิทัศน์สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้เห็นได้อย่างทันที ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกคล้อยตามกับเรื่องราวนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

จากคุณค่าของวีดิทัศน์ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความเห็นว่า วีดิทัศน์เป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญชนิดหนึ่ง ที่จะทำประโยชน์ให้กับการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ จึงได้พัฒนาการบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองขึ้น

2.2.3 รูปแบบรายการวีดิทัศน์

รูปแบบ (Format) หมายถึง วิธีการและลีลาการเสนอเนื้อหาสาระและสิ่งที่อยู่ในรายการวีดิทัศน์ ผู้กำหนดรูปแบบรายการที่แท้จริงควรเป็นกลุ่มเป้าหมาย รายการวีดิทัศน์การศึกษาสามารถระบุกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนกว่าคือใคร มีสถานการณ์อย่างไร และมีวัตถุประสงค์ในการชมเพื่ออะไร (สุโขทัยธรรมธราช. 2528 : 40)

1. รูปแบบรายการการ์ตูน คือ รายการที่เสนอเนื้อหาในลักษณะของภาพการ์ตูนทำให้เกิดความน่าสนใจติดตามชม การนำภาพการ์ตูนไปใช้ในการเรียนการสอนทำให้เกิดความน่าสนใจ การ์ตูนจึงมีคุณค่าทางการศึกษาในแง่ของความกระชับและดึงดูดความสนใจ เช่น การ์ตูนเรื่องเงรน้อยเจ้าปัญญาที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคติสอนใจต่าง ๆ

2. รูปแบบรายการสอนตรง คือ รายการที่เสนอการเรียนการสอนแบบหน้าชั้นเรียนหรือการบรรยายต่อหน้ากลุ่มคนในแต่ละเนื้อหาวิชา โดยมีผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการรายการในลักษณะการสอนโดยตรง ซึ่งอาจแบ่งวิธีการนำเสนอได้ 3 วิธีคือ

2.1 ถ่ายทอดรายการสดด้วยระบบวงจรปิด อาจจะใช้ในห้องเรียนขนาดใหญ่ หรือการถ่ายทอดไปยังห้องเรียนต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง ทำให้สอนผู้เรียนได้เป็นจำนวนมาก ๆ และ ผู้เรียนสามารถเห็นเหตุการณ์การสอนได้ชัดเจนเหมือนในห้องเรียนขนาดเล็กปกติ

2.2 ถ่ายทอดรายการสดออกอากาศไปยังโรงเรียน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ

2.3 บันทึกเทปโทรทัศน์ ซึ่งจะลดความบกพร่องต่าง ๆ ได้อย่างดี ก่อนที่จะนำไปสู่ผู้ชมหรือผู้เรียน อาจนำไปถ่ายทอดระบบวงจรปิดหรือวงจรเปิดก็ได้

3. รูปแบบการบรรยายประกอบเรื่อง คือ รายการที่มีผู้มาปรากฏตัวด้วยการพูดคุยกับผู้ชมเพียงหนึ่งคน ส่วนมากจะมีภาพประกอบเพื่อมิให้หน้าผู้พูดตลอดเวลา รูปแบบการบรรยายประกอบเรื่องจะน่าสนใจเมื่อผู้ดำเนินรายการมีความรู้ และมีความสามารถในการพูดและเสนอเนื้อหาสาระ และต้องมีภาพ วิดีทัศน์หรือภาพยนตร์ประกอบ

4. รูปแบบรายการสนทนา อภิปราย คือ รายการที่มีการพูดคุยกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายคอยป้อนประเด็น หรือคำถามให้ผู้ร่วมรายการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ เช่น รายการสนทนา ปัญหาบ้านเมือง ในรายการสนทนา อภิปราย ควรมีภาพประกอบเช่นเดียวกัน

5. รูปแบบรายการเพลงและดนตรี คือ รายการที่เสนอภาพ หรือการแสดงประกอบเพลงที่ใช้บรรเลงส่วนใหญ่ หรือทั้งหมดเป็นเพลง หรือเป็นเพลงไทยสากลที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วยวิวัฒนาการทางด้านดนตรี

6. รูปแบบรายการแสดงหรือการเล่นพื้นบ้าน คือ การใช้สื่อพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ นำมาเสนอในรายการประโยชน์ของสื่อพื้นบ้านในการให้การศึกษา และการพัฒนา จะเห็นได้ว่า สื่อพื้นบ้านมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ คตินิยม ค่านิยม และคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามโดยผ่านเทคนิควิธีการแสดงของตัวละครต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในการแสดง โดยมีบุคคลหลายฝ่ายที่นำเอาสื่อพื้นบ้านมาใช้กิจกรรมการศึกษาและการพัฒนา

7. รูปแบบรายการละคร คือ รายการที่เสนอเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยการจำลองสถานการณ์เป็นละคร มีการกำหนดผู้แสดง จัดสร้างฉาก แต่งตัวและแต่งหน้าให้สมจริงสมจัง และใช้เทคนิคการละครเพื่อเสนอเรื่องราวให้เหมือนจริงมากที่สุด ใช้ได้ทั้งรายการบันเทิงและรายการเพื่อการศึกษา

8. รูปแบบรายการสาธิต ทดลอง คือ รายการที่เสนอ “วิธีทำ” สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้ผู้ชมได้แนวทางไปปฏิบัติจริง เช่น รายการประดิษฐ์งานฝีมือต่าง ๆ รายการปรุงอาหาร เป็นต้น

9. รูปแบบรายการเกมส์ และการตอบปัญหา คือ รายการที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มที่ร่วมรายการให้มีการเล่นเกมส์ หรือตอบปัญหา สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วมรายการด้วยดี เพราะมีส่วนร่วมในการกระทำและเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าเป็นฝ่ายดู และทำให้เกิดทักษะต่าง ๆ ในการเล่นเกมส์ระหว่างคนหลายคนจะทำให้เกิดบรรยากาศของสังคม เป็นการฝึกให้รู้จักตัดสินใจ แก้ปัญหาและช่วยลดความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้

10. รูปแบบรายการสารคดี คือ รายการที่เสนอเรื่องราวโดยการบันทึกภาพตามความเป็นจริง หรือโดยการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะดึงดูดใจทางด้านเหตุผลและอารมณ์ รวมทั้งเป็นการขยายความรู้ ความเข้าใจ โดยเสนอวิธีการตั้งปัญหา และแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

11. รูปแบบรายการกึ่งสารคดี คือ รายการที่มีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชมและให้เสียงบรรยายตลอดรายการ โดยมีผู้ดำเนินรายการปรากฏตัวตอนต้น ตอนกลาง เท่าที่จำเป็น และตอนสรุปรายการ นอกนั้นเป็นภาพแสดงเรื่องราว หรือกระบวนการตามธรรมชาติ อาจมีตัวแทนไปสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาแทรกเพื่อเสริมความคิดเห็นได้ ผู้ดำเนินรายการอาจพูดในห้องส่ง หรือพูดในสถานที่ถ่ายทำจริง

เกศินี โชติกเสถียร (2528 : 131 – 133) ได้จำแนกรูปแบบรายการวิทยุโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นเพื่อการศึกษาเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. รูปแบบรายการผลิตขึ้นเพื่อการสอน (Teaching Format) เป็นกลุ่มรายการที่ใช้รายการเพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร รูปแบบของรายการมีบทบาทในเชิงสอนมากกว่าจูงใจ การผลิตรายการ จะง่ายกว่าแบบอื่น

2. รูปแบบรายการเพื่อการเรียน (Learning Format) เป็นกลุ่มรายการที่มุ่งใช้เพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรแบบกลุ่มแรกก็ได้ หรืออาจใช้เพื่อการศึกษาทั่วไปก็ได้ แต่เป็นรายการที่ต้องสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ชมมากขึ้น ต้องให้ผู้ชมสนใจ อยากติดตาม โดยผู้ชมไม่มีความรู้สึกว่าการที่ผลิตมาสอนตน แต่กลับรู้สึกว่าเป็นรายการที่มีประโยชน์ น่าเรียน น่ารู้ และเต็มใจชมโดยตลอด การผลิตรายการในรูปแบบนี้ต้องการความประณีตและเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพสูง

3. รูปแบบรายการเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร (Information Format) เป็นกลุ่มรายการที่มุ่งใช้เป็นสื่อสารสนเทศแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อสนองความสนใจใคร่รู้ เพื่อความทันต่อเหตุการณ์ และสามารถปรับตนเองเข้ากับความจริงก้าวหน้าของสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รายการในรูปแบบนี้ต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ชมมากที่สุด การผลิตจึงต้องประณีตและใช้เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย มิฉะนั้นผู้ชมจะหันไปหารายการวิทยุ โทรทัศน์บันเทิงโดยง่าย

ในการเลือกรูปแบบรายการที่มีความเหมาะสม และสามารถสื่อสารเนื้อหาไปยังผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด รูปแบบและการผลิตรายการ โทรทัศน์ที่ดีคุณภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เป็นต้นว่า ความพร้อมของอุปกรณ์เทคนิควิธีต่าง ๆ ความรู้ ความชำนาญของบุคลากร งบประมาณ เวลาที่ใช้ในการผลิต รวมทั้งการนำเสนอในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้ผลิต รายการโทรทัศน์จำเป็นต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของรายการเพื่อเป็นเกณฑ์ในการเลือกรูปแบบ จึงจะได้รายการโทรทัศน์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.2.4 การผลิตรายการวีดิทัศน์

การนำรายการวีดิทัศน์มาใช้ในการศึกษานั้นย่อมก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย เนื่องจากการบันทึกการสอนไว้ในรายการวีดิทัศน์สามารถฉายซ้ำให้ผู้เรียนได้ศึกษาหลายครั้ง ไม่ต้องเตรียมการสอนใหม่ รวมทั้งสามารถที่จะเผยแพร่ หรือแลกเปลี่ยนการสอนต่อไปได้อีก ซึ่งการผลิตรายการ วีดิทัศน์ที่มีคุณภาพนั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินขั้นตอนการผลิตที่ดีซึ่ง สุรัชย์ ลีขาบัณฑิต (2528 : 25 – 29) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานในการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งแยกออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การวางแผนการผลิตรายการ

เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากเพราะการวางแผนที่ดีย่อมส่งผลถึงรายการที่จะผลิตออกมาด้วย ขั้นตอนการผลิตรายการมีดังนี้ คือ

1.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายและเป้าหมายจากเนื้อหาแล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target group) และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral objective) เพื่อให้สามารถวัดได้ และควรกำหนดวิธีการนำไปใช้ด้วยว่าจะนำไปใช้ในการสอนในลักษณะใด เช่น นำบทเรียน อธิบายเนื้อหาในบทเรียนหรือสรุปบทเรียน

1.2 รวบรวมทรัพยากรและศึกษาข้อขัดข้องในการผลิตว่ามีอะไรบ้าง เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่มีจะหาได้จากแหล่งใด ถ้าหากไม่ได้จะทำอย่างไร เช่น เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ ปัญหาสิทธิทางกฎหมาย ทรัพยากรและข้อขัดข้องที่ต้องรวบรวมและศึกษามีดังนี้

1.3 การเขียนหัวข้อเนื้อหาและการเลือกแบบการนำเสนอ ผู้ผลิตรายการจะต้องนำเนื้อหาเขียนเป็นแบบการนำเสนอที่เหมาะสมกับลักษณะสื่อโทรทัศน์รูปแบบการนำเสนอทางโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบอภิปราย แบบบรรยาย แบบนาฏการ และแบบบรรยาย (โดยไม่ให้เห็นตัวผู้บรรยาย) (Off-camera narration)

2. การเตรียมการผลิตรายการซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 เขียนบท (Script) เป็นการวางโครงสร้างของรายการ ควรเขียนเพื่อให้สนองจุดมุ่งหมายของการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย

2.2 เตรียมบุคลากร ในขั้นนี้ผู้ผลิตรายการจะต้องติดต่อกับบุคคลผู้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ฝ่ายเทคนิค และผู้แสดง เพื่อนัดแนะซักซ้อมความเข้าใจเป็นที่ตรงกัน

2.3 เตรียมงานศิลปะที่จะเป็นจะต้องใช้ในการผลิตรายการ ซึ่งการเตรียมงานศิลปะจะต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้ผลิตรายการและผู้กำกับ เพื่อให้งานศิลปะสนองจุดมุ่งหมายของรายการ อีกทั้งมีความเหมาะสม กับการสื่อความหมายทางโทรทัศน์

2.4 เตรียมฉากและอุปกรณ์

2.5 เตรียมสิ่งอื่น ๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายผู้แสดง ดนตรี เสียงประกอบ

2.6 การชักซ้อมเป็นขั้นสุดท้าย ซึ่งจะต้องชักซ้อม ทั้งฝ่ายเทคนิค และผู้แสดงต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วอย่างเคร่งครัด ความผิดพลาดของการผลิตรายการที่มีขั้นในขั้นตอนนี้ก็มีน้อย นั้นย่อมหมายถึงรายการที่ได้จะมีคุณภาพติดตามมาด้วย ซึ่งความสำเร็จของการดำเนินรายการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กำกับรายการและคณะผู้ร่วมงานทุกคน ในขั้นนี้ก็จะเริ่มถ่ายทำตามบทที่เขียนไว้ จากนั้นจึงมาตัดต่อเพื่อเรียบเรียงภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วจึงบันทึกเสียงบรรยายเสียง ดนตรีและเสียงประกอบต่าง ๆ

ไพโรจน์ ตรีธรรนากุล, นิพนธ์ สุภศรี และชวีรัตน์ ปิยกุล (2528 : 76 78) กล่าวว่า การผลิตรายการโทรทัศน์เรื่องหนึ่งนั้น มีขั้นตอนการผลิตหลายขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งหากผู้ผลิตปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การจะทำให้การผลิตรายการโทรทัศน์ดำเนินไปอย่างราบรื่นและสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งขั้นตอนการผลิตนั้นมี 13 ขั้นตอน แต่ละขั้นจะมีรายละเอียดและแนวทางเฉพาะ ดังนั้นวิธีที่ดี ควรมีการวางแผนย่อยในแต่ละขั้นด้วย

1. กำหนดจุดประสงค์ และเป้าหมายที่ชัดเจน (Objectives) ต้องรู้จุดประสงค์ของเรื่องที่ต้องการรู้ ประเภทผู้ชม และวิธีการใช้สอนในห้องเรียน
2. รวบรวมข้อมูลและเอกสาร (Collection of Materials and Research) ที่จำเป็นสำหรับการจัดทำรายการตรวจสอบความถูกต้อง รวมทั้งคุณภาพและปริมาณ ซึ่งขั้นนี้มีความสำคัญมาก
3. คัดเลือกข้อมูลข่าวสาร (Selection of Materials) เลือกเฉพาะที่เหมาะสม ที่จะนำไปใช้ทำรายการเท่านั้น
4. เขียนบทรายการ (Scenario Writing) เป็นขั้นเรียบเรียงและจัดเนื้อหารายการ
5. การเตรียมบันทึกเทปโทรทัศน์ (Preparation for Video Recording) จัดทำตารางในการบันทึก และจัดเจ้าหน้าที่ประจำในแต่ละงาน และต้องแน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ในแต่ละคนจะต้องทราบงานในหน้าที่ดี
6. งานศิลป์ (Artwork) เป็นงานการเตรียมหัวเรื่อง แผ่นพลิกภาพ ฉาก อุปกรณ์อื่น ๆ
7. เครื่องมือและวัสดุที่ใช้สาธิตทดลอง (Equipment and Material for Demonstration)
8. การบันทึกภาพ (Video Recording) ก่อนการบันทึกภาพควรตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
9. การตัดต่อ (Editing) หลังจากบันทึกเทปแล้วควรนำมาเรียบเรียงตัดต่อ เพื่อให้เรื่องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตามที่กำหนดไว้
10. การบันทึกเสียง (Sound Recording) เป็นขั้นการบันทึกเสียงต่าง ๆ เช่น คำบรรยาย (Narration) เพลง (Music) เสียงประกอบ (Sound Effect)

11. ฉายทดลอง (Preview) เป็นการฉายให้ผู้ร่วมงานฝ่ายต่าง ๆ ได้ชมพร้อมกัน เพื่อเป็นการตรวจสอบ และวิจารณ์ดูว่ามีส่วนใดควรปรับปรุง และถ้าต้องการตรวจสอบความสมบูรณ์ ควรนำไปฉายให้กลุ่มเป้าหมาย โดยการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มเป้าหมาย

12. การนำไปใช้ (Utilization of Programs) เมื่อมีการทดลองใช้รายการโทรทัศน์ ดังกล่าวแล้วและสามารถใช้ได้ ก็จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย

13. การประเมินผล (Evaluation) จะทำให้ทราบว่ากลุ่มเป้าหมายนั้น มีความเข้าใจ เนื้อหาหรือไม่ อย่างไร และมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการถ่ายทำ การแสดง การสาธิต การดำเนินเนื้อหา การติดต่อ ศิลปกรรม ดนตรีและเสียงประกอบ ซึ่งมีผลมาจากการประเมินนี้ผู้ผลิต สามารถนำไปใช้ปรับปรุงรายการโทรทัศน์ และแนวทางในการผลิตเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

2.2.5 การใช้ชีวิตทัศน์เพื่อการสอน

กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 156 – 159) กล่าวว่า ชีวิตทัศน์เพื่อการสอนในปัจจุบันมีการใช้กันทุกรูปแบบตามที่กล่าวมาแล้ว ในการใช้ชีวิตทัศน์เพื่อการสอน ไม่ว่าจะเป็นการสอนสดทาง โทรทัศน์หรือการเสนอรายการที่บันทึกไว้แล้วแก่ผู้เรียนในห้องเรียนก็ตาม ผู้สอนย่อมต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อการใช้ชีวิตทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักการต่อไปนี้

1. เตรียมตัวผู้สอน ผู้สอนในการใช้ชีวิตทัศน์เพื่อการสอนจะเป็นได้ 3 กรณี คือ

1.1 ในกรณีที่ผู้สอนจะเสนอการสอนสดทางโทรทัศน์วงจรปิดแพร่ภาพแก่ผู้เรียน ในชั้นเรียน และที่อยู่ที่บ้านตามรูปแบบของโทรทัศน์โรงเรียนและการสอนของมหาวิทยาลัยเปิด หรือการสอนสดด้วยโทรทัศน์วงจรปิด แก่ผู้เรียนในชั้นเรียนใหญ่นั้น ผู้สอนต้องเตรียมเนื้อหาและ สื่อที่จะใช้ประกอบให้ครบถ้วน ควรเป็นผู้มีทักษะในการสอนอย่างดีทั้งท่วงท่าลีลาการพูด มีการใช้ ภาษาที่ถูกต้อง การแสดง สีหน้าท่าทางเข้ากับการพูด ฯลฯ ควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะและการ แต่งกายที่น่าดูเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

1.2 หากเป็นการนำรายการโทรทัศน์โรงเรียนมาใช้สอนวิชาหนึ่งวิชาใด หรือ เป็นการใช้ประกอบวิชา ผู้สอนหรือครูประจำชั้นจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุมชั้นเรียน ตรวจ ตารางออกอากาศของรายการและเตรียมเปิดโทรทัศน์ให้ผู้เรียนชมรายการ เป็นพี่เลี้ยงคอย อธิบายส่วนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจและตรวจดูการปฏิบัติงานของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในวิชา

1.3 ในกรณีที่เป็นการนำรายการที่บันทึกไว้แล้วมาใช้สอน ผู้สอนต้องดูรายการ นั้นก่อนว่ามีเนื้อหาตรงตามบทเรียนหรือไม่ มีส่วนสำคัญและน่าสนใจอยู่ตรงจุดใด เพื่อสามารถ แนะนำผู้เรียนก่อนการเรียนได้

2. เตรียมสถานที่และสภาพแวดล้อม ผู้สอนควรตรวจดูว่าโทรทัศน์ที่จะใช้อยู่ในสภาพดี สามารถปรับภาพและเสียงได้หรือไม่ โดยมีการเตรียมห้องหรือสถานที่อย่างเหมาะสมดังนี้

2.1 จัดห้องให้มีแสงสว่างพอควรโดยไม่ใช้ห้องมืด ทั้งนี้เพื่อความสบายตาใน การดูและเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านเอกสารประกอบหรือจดข้อความได้

2.2 ไม่ควรตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ใกล้หน้าต่าง หรือในที่ที่จะมีแสงตกลงบนจอได้โดยตรง เพราะจะเกิดเงาสะท้อนทำให้เห็นภาพได้ไม่ชัดเจน

2.3 ขนาดของเครื่องรับโทรทัศน์ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้เรียน ซึ่งตามหลักการแล้วผู้เรียน 30 คน ควรใช้จอเครื่องรับโทรทัศน์ขนาด 30 นิ้ว

2.4 ความกว้างของการจัดแถวที่นั่งชมไม่ควรกว้างเกินกว่า 45 องศา ทั้งนี้โดยกำหนดจากเส้นกลางของจอโทรทัศน์

2.5 ควรจัดเก้าอี้นั่งใกล้กันและไม่ควรนั่งดูไกลกว่า 7 ฟุต จากจอ

2.6 ระยะนั่งไกลที่สุดจากจอโทรทัศน์ (คิดเป็นจำนวนฟุต) ต้องไม่เกินกว่าขนาดของจอ (คิดเป็นจำนวนนิ้ว) เช่น จอโทรทัศน์ขนาด 23 นิ้ว ผู้เรียนแถวสุดท้ายไม่ควรนั่งไกลกว่า 23 ฟุต

2.7 ควรตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ไม่สูงเกินกว่า 30 องศา จากระดับสายตาปกติของผู้เรียนที่นั่งชม หรือควรตั้งเครื่องรับโทรทัศน์สูงประมาณ 7 ฟุต จากพื้น

2.8 เมื่อเปิดเครื่องรับโทรทัศน์ไม่ควรเปิดให้เสียงดังมากเกินไปกว่าปกติจะเป็นที่รบกวน ห้องเรียนอื่น ๆ

3. เตรียมชั้นเรียน ถ้าเป็นการสอนสดผู้สอนอาจมีการเตรียมตัวผู้เรียนโดยการเสนอสื่อในชั้นของการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น ภาพปัญหา เรื่องสั้น ๆ หรือตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนขบคิดประเด็นปัญหาเพื่อนำไปสู่เนื้อหาบทเรียนที่จะสอน แต่ถ้าเป็นการนำรายการที่บันทึกไว้มาใช้สอน ผู้สอนต้องบอกจุดประสงค์ของรายการ และแนะนำก่อนว่าเรื่องที่จะดูนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรและมีความเกี่ยวข้องกับบทเรียนที่กำลังเรียนนี้อย่างไรบ้าง มีจุดสนใจและสาระสำคัญของเรื่องอยู่ที่ใดทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดของตนกับบทเรียนได้ และหากมีคำศัพท์ยาก ๆ ก็ต้องอธิบายให้ผู้เรียนทราบก่อนเพื่อสามารถชมเรื่องนั้นเข้าใจยิ่งขึ้น

4. การสอน ถ้าเป็นการสอนสดทางโทรทัศน์ตามปกติแก่ผู้เรียนที่อยู่ทางบ้านหรือที่อยู่ในชั้นเรียนที่มีใช้ในลักษณะของการสอนทางไกลแล้ว ผู้สอนต้องระลึกเสมอว่าการสอนนั้นเป็นรูปแบบของการสื่อสารทางเดียวที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสมีปฏิกิริยาตอบสนองแก่ผู้สอนในทันทีขณะสอนในกรณีเช่นนี้ผู้เรียนต้องการคำอธิบายที่แจ่มแจ้งเพื่อสามารถเข้าใจบทเรียนได้โดยง่าย ดังนั้นผู้สอนจึงต้องใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน ใช้สื่อการสอนประกอบตามขั้นตอนและอาจให้มีการถามคำถามส่งมายังผู้สอนในภายหลังได้ หากเป็นการเสนอการสอนด้วยวีดิทัศน์หรือ วิดีโอติสก์ผู้สอนอาจเปิดให้ชมหลังจากที่มีการเตรียมพร้อมผู้เรียนในชั้นที่ 3 แล้ว ในระหว่างที่ฉายให้ชมนั้นหากมีเนื้อหาตอนใด ที่เห็นว่ายากเกินกว่าผู้เรียนจะเข้าใจก็อาจมีการหยุดฉายแล้ว อธิบายจนกว่า ผู้เรียนจะเข้าใจได้ดีขึ้น หรืออาจมีการหยุดฉายเฉพาะตอนเพื่อให้ผู้เรียนซักถามก็ได้เช่นกัน นอกจากนี้ในระหว่างที่ชม ผู้สอนควรสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร เพื่อดูการตอบสนองของ ผู้เรียนกับสิ่งที่ชมไปนั้น เมื่อชมรายการจบแล้ว ควรมี

การสรุปเนื้อหาและประเด็นสำคัญของเรื่องเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันอีกครั้งหนึ่ง และควรมีการโยงเข้าหาบทเรียนที่กำลังเรียนในขณะนั้นด้วย

5. การติดตามผล เป็นการดูการตอบสนองของผู้เรียน และเพื่อทดสอบดูว่าหลังจากที่ชมรายการหรือการสอนนั้นไปแล้วผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะถ้าเป็นการสอนสดซึ่งอยู่ในรูปแบบของการสื่อสารทางเดียวตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เรียนย่อมไม่มีโอกาสแสดงปฏิกิริยาตอบสนองและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้สอนได้ทันที จึงทำให้เป็นการยากแก่การที่จะทราบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด การติดตามผลในลักษณะเช่นนี้จึงอาจเป็นการให้ผู้เรียนตอบคำถามแล้วส่งไปให้ผู้สอนตรวจ หรือการส่งจดหมายไปถามข้อข้องใจกับผู้สอนก็ได้ แต่ถ้าเป็นการสอนสดในลักษณะ Teleconference โดยการส่งสัญญาณผ่านสายโทรศัพท์หรือการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียน มีการตอบสนองกับโปรแกรมที่ตั้งไว้บทเรียนนั้นได้เช่นกัน ส่วนในกรณีที่ใช้รายการที่บันทึกไว้แล้วมาใส่สอนในห้องเรียน การติดตามผลจะทำได้ง่ายมากเพราะ ผู้สอนได้สังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนขณะที่ชมเอาไว้แล้ว และขณะเดียวกันผู้เรียนก็สามารถมีการตอบสนองได้ทันทีไม่ว่าจะเป็นการซักถามข้อสงสัยหรือการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองอันเป็นผลมาจากการชมรายการนั้น นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถติดตามผลการชมได้ด้วยการให้ผู้เรียนอภิปรายร่วมกัน หรือมีการทดสอบความรู้จากที่ชมมาด้วยการให้ตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็นเพื่อดูว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันหรือไม่

การผลิตรายการโทรทัศน์ที่ดีควรมีการทดสอบประสิทธิภาพในสถานการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนจริง ๆ เป็นการทดสอบภาคสนาม และประเมินดูว่าได้ผลเพียงใด ทั้งทางวิชาการ และทางเทคนิค และบทเรียนนั้นควรได้รับการถ่ายทอดต่อไป และมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยอยู่เสมอและในการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ เป็นการสื่อสารทางเดียว (One Way Communication) ซึ่งต่างจากการสอนด้วยครู ดังนั้นการวางโครงเรื่องเนื้อหารายการ ควรลดความซับซ้อนลง อาจจัดเนื้อหาเป็นกลุ่มเป็นตอนที่มีความสมบูรณ์อยู่แต่ละส่วน และมีความต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันรายการโทรทัศน์ นับว่าเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ถ้าหากผู้นำไปใช้ได้มีการจัดระบบการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาอย่างดีแล้ว จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

2.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ พบว่า ส่วนมากการวิจัยในประเทศไทยจะเป็นการเปรียบเทียบวิดิทัศน์กับสื่ออื่น ๆ หรือกับการสอนปกติ การหาคุณค่าของวิดิทัศน์เพื่อการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ชัยพร พุ่มทองดี (2534 : 51) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฐมพยาบาลของนักเรียนพลตำรวจ โดยการสอนด้วยเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ ผลการศึกษา

พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฐมพยาบาลของนักเรียนพลตำรวจที่สอนด้วย เทปโทรทัศน์ สูงกว่าการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญสม เลิศพิเชฐ (2536 : บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีววิทยาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดบทเรียนเทปโทรทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยชุดบทเรียนเทปโทรทัศน์กับการสอนตามคู่มือครูสูงกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการสอนด้วยชุดบทเรียนเทปโทรทัศน์การสอนตามคู่มือครูสูงกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการสอนด้วยชุดบทเรียนเทปโทรทัศน์หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมบัติ เทียมอุดม (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนที่เรียนจากโทรทัศน์การสอนแบบโปรแกรม และโทรทัศน์การสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า

1.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากโทรทัศน์การสอนแบบโปรแกรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากโทรทัศน์การสอนแบบปกติสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุริยน สุทัศน์ ณ อยุธยา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้และความคงทนในการเรียนรู้จากโทรทัศน์ที่ใช้สิ่งช่วยจัดมโนทัศน์ชนิดไฮโดรจัสซัสม์ผังก่อนการสอน และหลังการสอนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำที่เรียนจากโทรทัศน์ที่ใช้สิ่งช่วยจัดมโนทัศน์ชนิดไฮโดรจัสซัสม์ผังก่อนการสอน กับหลังการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่าวิดิทัศน์มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การนำวิดิทัศน์มาสอนมาใช้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และมีความสนใจต่อบทเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย และรวดเร็วกว่าการสอนปกติ และผลการวิจัยยังพบว่าวิดิทัศน์ยังส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นด้วย

งานวิจัยในต่างประเทศ

การวิจัยเกี่ยวกับวิดิทัศน์ในต่างประเทศ ได้มีการกระทำกันอย่างกว้างขวางทั้งในรูปแบบของการวิจัยเพื่อการพัฒนา และที่เกี่ยวกับระบบทางการศึกษา หรือระบบการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้รับล้วนเป็นประโยชน์ต่อการศึกษทั้งสิ้น

มหาวิทยาลัยเพอร์ดู (Purdue University. 1967 : 146 – 150) ได้ทำการวิจัยเพื่อพิจารณาจุดแข็งคตินักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิดในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิชาการปกครอง โดยสอนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตในชั้นต่าง ๆ จำนวน 21 ถึง 51 คน ผลการวิจัยโดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอนเรื่องแบคทีเรียทั่วไป พบว่าผู้ที่เรียนวิชานี้รู้สึกว่าเขารู้ได้มากกว่าน่าสนใจ โทรทัศน์ช่วยให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ มีประโยชน์มากในการสาธิต และช่วยให้เรียนด้วยความตั้งใจมากยิ่งขึ้น

เบอร์ก (Burke. 1971 : XII) ได้ทำการทดลองและสังเกตการณ์เรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ พบว่า คุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ดีกว่าการสอนปกติ

ฮิลเลียด (Hilliard. 1978 : 4 – 6) พบว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมากเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่สังคม เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ช่วยให้การขยายตัวทางวัฒนธรรมและเป็นโรงเรียนที่ไม่มีขีดจำกัด เป็นอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนในโรงเรียน อีกทั้งทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมโทรทัศน์ ยังมีส่วนในการประชาสัมพันธ์ ก่อให้เกิดการขยายตัวในการซื้อขาย

กุสตาฟสัน (Gustavson. 1982 : 59 - 62) ได้ทดลองใช้วิดิทัศน์สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในประเทศสวีเดน (Sodertalje Vocational School) ผลการทดลองปรากฏดังนี้

1. โทรทัศน์เป็นนิมิตใหม่ที่จะให้เป็นสื่อได้อย่างดีในการให้ความรู้
2. นักเรียนสนใจและประหยัดเวลาในการสอน เพิ่มเปอร์เซ็นต์ในการรับรู้แก่นักเรียนถึง 25 – 30%

3. สามารถแสดงเทคนิคต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

4. ประสิทธิภาพการสอนของครูเพิ่มขึ้น

ไลเนสส์ (Lyness. 1985 : 113) ได้เสนอรายงาน The Annual Convention of Association of Education Communication and Technology เมื่อวันที่ 20 มกราคม 1985 โดยกล่าวถึงผลกระทบของการใช้วิดิทัศน์การสอนทฤษฎีและฝึกอบรมทักษะเกี่ยวกับการแก้ไขหัวใจกลุ่มหนึ่งเรียนโดยใช้โทรทัศน์การสอน อีกกลุ่มเรียนโดยไม่ใช้วิดิทัศน์การสอน และมีการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน จึงสามารถนำวิดิทัศน์การสอนมาใช้สอนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องระบบทางเดินหายใจได้

จากงานวิจัยในต่างประเทศจะเห็นได้ว่า วิดิทัศน์เป็นสื่อที่มีเครื่องมือ และเทคนิคในการผลิตรายการได้หลายรูปแบบสามารถนำมาใช้ได้ดีในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ

บทเรียนมากขึ้น ส่งผลให้การเรียนรู้ดีขึ้น แม้การวิจัยบางเรื่องจะไม่ส่งผลโดยตรง แต่ก็ส่งผลทางอ้อมแก่การเรียนการสอนได้

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันวิดิทัศน์ได้ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง ในทุกระดับของการศึกษา เพราะรายการโทรทัศน์สามารถให้เห็นภาพ และได้ยินเสียง สามารถให้ความรู้จากง่ายไปหาความรู้ที่ซับซ้อน นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำวิดิทัศน์มาใช้เพื่อส่งเสริมการศึกษา

นอกจากนี้ วัชร บุณสิงห์ (2526 : 417 – 418) ได้กล่าวถึงลักษณะของวิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้อย่างสอดคล้องกัน ดังนี้

1. จัดแผนการเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เช่น จัดชั้นเร่งรัดสำหรับผู้เรียนที่เรียนเก่งมีตำราที่ใช้เรียนด้วยตนเอง จัดสอนซ่อมเสริม
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น การมอบหมายงานตามระดับความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. ใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมตามความสามารถของผู้เรียน
4. การประเมินผลควรกำหนดให้เหมาะสมกับรายวิชา

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (Instructional Module) ยังได้กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบของบทเรียน โมดูล (Instructional Module) ไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง กล่าวคือ สามารถเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาเท่านั้น
2. วัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนควรจัดให้มีลักษณะที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยความเข้าใจและเกิดความรู้ตามลำดับ
3. จูงใจผู้เรียนในทุก ๆ กิจกรรมการเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนด้วยความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะเป็นผลให้การเรียนนั้นมีความหมายมากขึ้น
4. ภาษาที่ใช้ชัดเจน ถูกต้อง และเหมาะสมกับระดับความรู้และระดับชั้นของผู้เรียน
5. เนื้อหามีความถูกต้อง คำอธิบายชัดเจน ซึ่งจะเป็นการทำให้ผู้เรียนเข้าใจไม่ไขว่ไขว
6. ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการหลายด้านในเนื้อหาบทเรียนบางเรื่อง บางตอน หรือบางบทอาจมีความจำเป็นให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางด้านเจตคติ มีความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าด้วยนอกเหนือจากความรู้และทักษะ

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แนวทางในการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นจะต้องเน้นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งจากปัจจัยต่างๆ เช่น กรรมพันธุ์ สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ ล้วนก่อให้เกิดเป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามความสามารถของตนเอง เกิดเป็นการเรียนการสอนที่เรียกว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Individualized Instruction)

2.3.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

พัชรี พลาวงค์ (2526 : 83) ได้ให้ความหมายของการเรียนด้วยตนเองไว้ว่า การเรียนด้วยตนเอง หมายถึง วิธีเรียนชนิดหนึ่งที่มีโครงสร้าง มีระบบที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ การเรียนแบบนี้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเรียนตามเวลา สถานที่ ระยะเวลาในการเรียนแต่ละบทแต่ละตอนจะต้องอยู่จำกัดภายใต้โครงสร้างของบทเรียนนั้นๆ เพราะในแต่ละบทเรียนจะมีวิธีเรียนชี้แนะไว้ในคู่มือ (Study guide)

โดยสรุปการศึกษาด้วยตนเอง หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นโดยมุ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการดำเนินกิจกรรมการเรียนตามรูปแบบของบทเรียนด้วยตนเอง โดยเน้นการใช้สื่อการสอนที่มีความบูรณาการทางการเรียนรู้ ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

2.3.2 จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กาเย่ และบริกส์ (Gagn'e and Briggs. 1974 : 185 – 187) ได้กล่าวถึงการเรียนด้วยตนเองว่าเป็นแนวทางที่ทำให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายตามความต้องการ (Needs) และให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ (Charateristics) ของผู้เรียนแต่ละคนโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน
2. เพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียนแต่ละคนในการจัดลำดับการเรียนตามจุดมุ่งหมาย
3. ช่วยในการจัดวัสดุและสื่อให้เหมาะสมกับการเรียน
4. เพื่อสะดวกต่อการประเมินผลและส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคน
5. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนตามอัตราความสามารถของตน

2.3.3 ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การศึกษาด้วยตนเองมีประโยชน์หลายประการ วีระ ไทยพานิช (2529 : 126) ได้กล่าวถึงประโยชน์หรือลักษณะข้อดีของการเรียนด้วยตนเองไว้ดังนี้

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง
2. เป็นการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. นักเรียนมีอิสระมากกว่าการสอนปกติ
4. เป็นการจูงใจนักเรียน และนักเรียนจะชอบบรรยากาศในโรงเรียนมากขึ้น
5. ครูมีเวลาที่จะทำงานกับนักเรียนเป็นรายบุคคลเมื่อนักเรียนต้องการ

นอกจากนี้ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 188) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบศึกษาด้วยตนเองไว้หลายประการ ดังนี้

1. หลักสูตรหรือรายวิชาถูกจัดไว้อย่างมีระเบียบ
2. ระบบการวัดผลประกอบด้วยเครื่องมือวัดระดับความรู้ที่จะเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวางตามบุคลิกภาพของผู้เรียน
4. กระบวนการสอนเหมาะสมกับบุคลากรในหน่วยงาน

การเรียนการสอนแบบเรียนด้วยตนเองยังเกื้อหนุนสภาพการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ
2. ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการย้อนกลับทันที
3. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงตลอดเวลาในระหว่างการเรียนรู้
4. การเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม

2.3.4 ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนด้วยตนเองนั้น ประกอบด้วยประสบการณ์ในการเรียนที่ออกแบบเฉพาะสำหรับนักเรียนแต่ละคน โดยมีหลักฐานจากการวิเคราะห์ความสนใจ และความต้องการของแต่ละคน ประสบการณ์ที่กำหนดนั้นจะถูกควบคุมโดยนักเรียนเอง นักเรียนจะจัดการควบคุมเวลาเองตามความสนใจและความสะดวกสบายของนักเรียน ซึ่งในเรื่องนี้ วัชร บวรณสิงห์ (2526 : 417 – 418) ได้สรุปวิธีการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้ว่า

1. จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน เช่น จัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่เรียนเก่ง มีตำราที่ใช้เรียนด้วยตนเอง จัดสอนซ่อมเสริม
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น การมอบหมายงานตามระดับความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. ใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมตามระดับความสามารถของนักเรียน
4. การประเมินผลควรกำหนดให้เหมาะสมกับรายวิชาและนักเรียนที่เกี่ยวข้อง

2.3.5 ประเภทของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเองแบ่งออกได้หลายประเภทตามทัศนะของผู้จัดแบ่ง กาเย่ และบริกส์ (Gagn'e and Briggs. 1974 : 187) ได้แบ่งประเภทการเรียนรู้ด้วยตนเอง ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. แผนการเรียนรู้แบบอิสระ (Independent Study Plan) เป็นการเรียนรู้ที่ครูกับนักเรียนตกลงกันในเรื่องของจุดมุ่งหมายของการเรียน แล้วให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าให้บรรลุจุดมุ่งหมายด้วยตนเอง
2. ศึกษาด้วยการควบคุมตนเอง (Self-Directed Study) จะมีการตกลงในจุดมุ่งหมายเฉพาะกำหนดเอาไว้ แต่วิธีการศึกษานั้นเป็นเรื่องของนักเรียน ครูอาจแนะนำการอ่านและวัสดุศึกษาไว้ให้แล้วแต่นักเรียนจะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้ หากเขาผ่านการทดสอบก็ถือว่าใช้ได้

2.3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนได้ในหลาย ๆ ด้านนั้น จึงได้มีผู้สนใจทำการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาผลการเรียน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่นการเรียนรู้ด้วยบทเรียนโปรแกรม บทเรียนโมดูล แล้วเปรียบเทียบกับการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่นทัศนคติ ทักษะการฟัง การอ่าน

สุภาลักษณ์ พงษ์สุธรรม (2528 : 31 – 35) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เมตริกซ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้หน่วยการเรียนการสอนกับการสอนปกติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนการสอน สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนจากสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญ

เวบบ์ และโฮวาร์ด (Webb and Howard. 1977 : 356) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบเรียนด้วยตนเอง โดยสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับเกรด 6 จาก 52 โรงเรียน ทดลองกับวิชาวิทยาศาสตร์และความเข้าใจภาษา ให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง รวมเวลาครึ่งปีการศึกษา พบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ผลเป็นที่น่าพอใจของครูและผู้ปกครอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การใช้วีดิทัศน์เพื่อการศึกษา มีบทบาทต่อการเรียนการสอน มีการพัฒนามาตลอดไม่ว่าในเรื่องของการศึกษาค้นคว้าเทคนิคกระบวนการในการนำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นวีดิทัศน์มีบทบาทต่อการเรียนรู้สูงเพราะการนำเอาวีดิทัศน์มาเป็นสื่อการเรียนการสอน สามารถสร้างแรงจูงใจในด้านจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นอย่างดี และเมื่อศึกษารายละเอียดถึงคุณสมบัติของ วีดิทัศน์แล้ว จะเห็นได้ว่าวีดิทัศน์เป็นสื่อที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้อย่างไม่ยุ่งยาก โดยมีขั้นตอนการใช้ที่สะดวก สามารถนำไปใช้ในที่ต่าง ๆ ได้ซึ่งเป็นการช่วยให้ครูมีสื่อการสอนและในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ นอกจากนี้สื่อวีดิทัศน์ยังสามารถแก้ปัญหาครูไม่มีทักษะที่เชี่ยวชาญความรู้ และความรอบรู้ที่สะสม

หรือนักเรียนมีจำนวนมากเกินไป รวมทั้งนักเรียนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการผลิตบทเรียนวีดิทัศน์นั้นจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญและช่างเทคนิค เพราะการผลิตบทเรียนวีดิทัศน์มีขั้นตอนและวิธีการที่ต้องใช้ความชำนาญในการผลิตเพื่อให้รายการมีคุณภาพ อีกทั้งครูผู้สอนยังไม่มีสื่อประเภทวีดิทัศน์ที่ใช้ประกอบการสอน ดังนั้นการพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์จึงเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนและเป็นการสนับสนุนครูผู้สอนให้มีสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทเรียนด้วยตนเองเป็นสื่อทางเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความสามารถ และในบทเรียนด้วยตนเองยังมีกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนได้ตอบสนองสามารถถึงจุดความสนใจของผู้เรียนได้ตามความสามารถและความต้องการของตนเอง จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำบทเรียน วีดิทัศน์ด้วยตนเอง มาใช้ประกอบการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาเป็นภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบและมีแบบทดสอบที่ผู้เรียนสามารถวัดผลการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถทบทวนเนื้อหาในส่วนต่าง ๆ ได้ตามความต้องการ

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการสอน วิชาศิลปะกับการถ่ายภาพ

ในปัจจุบันการเรียนการสอนในเรื่องนี้มักใช้วิธีการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้เรียนที่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางด้านถ่ายภาพมาก่อนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ เนื่องจากมองไม่เห็นภาพ ระดับและรูปแบบของแสง การเรียนการสอนในรูปแบบนี้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้น้อยมาก

2.4.1 คำอธิบายรายวิชา ศิลปะกับการถ่ายภาพ

ศึกษาเกี่ยวกับถ่ายภาพ การกำหนดมุมกล้อง ขนาด และสัดส่วนของภาพ การสร้างภาพจากธรรมชาติของกล้องและส่วนประกอบทั้งนี้เพื่อให้สามารถรองรับความหมายและเจตนาของผู้ส่งสารได้ ปฏิบัติการล้างอัด ขยายภาพถ่าย และเทคนิคการสร้างภาพในห้องภาพมืด ขึ้นพื้นฐานการสร้างแนวคิดและการนำเสนอแนวคิดในงานภาพ

2.4.2 ความมุ่งหมาย

1. อธิบายความสำคัญของการถ่ายภาพได้
2. อธิบายหลักการ และส่วนประกอบสำคัญของกล้องได้
3. จำแนกประเภทและคุณสมบัติของกล้อง เลนส์และฟิล์มได้
4. อธิบายการใช้แฟลช ฟิลเตอร์ และอุปกรณ์ ประกอบอื่นได้
5. ใช้กล้องและอุปกรณ์ประกอบอื่นถ่ายภาพตามที่กำหนดได้
6. ใช้มุมกล้อง ขนาด และระยะ เพื่อสื่อความหมายตามเจตนาได้

2.4.3 สังเขปหัวข้อเนื้อหาวิชา

1. แสงกับการถ่ายภาพ
2. ส่วนประกอบและการทำงานของกล้อง
3. กล้องฟิล์ม และเลนส์ ชนิดต่าง ๆ
4. การใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพอื่น ๆ เช่น แฟลช สายลั่นไก ขาตั้งกล้อง กรวยบังแสง มอเตอร์ไทรฟ์
5. ภาพกับการสื่อความหมาย การสร้างแนวคิด/นำเสนอ
6. การสร้างมุมมองกล้อง การกำหนดขนาด/สัดส่วน
7. การจัดองค์ประกอบในการถ่ายภาพ
8. เทคนิคในการถ่ายภาพประเภทต่าง ๆ

2.4.4 แนวทางการเรียนการสอน

1. ให้นักศึกษา ศึกษาความหมาย คุณค่า และความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับการศึกษาและการเรียนการสอน
2. ให้สำรวจคำนิยามของสื่อการสอนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นคำนิยามของตน
3. ให้ศึกษา รวบรวม และจำแนกประเภทของการถ่ายภาพ
4. อภิปรายและวิจารณ์คุณค่าของการถ่ายภาพโดยทั่วไป จากตัวอย่างผลการวิจัยจากตำราหรือกรณีอื่น ๆ
5. ให้ศึกษาและติดตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาการถ่ายภาพ
6. บรรยายประกอบการสาธิต วิธีการถ่ายภาพ
7. ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมในการถ่ายภาพ ให้เหมาะสมกับสถานที่

2.4.5 การประเมิน

1. พิจารณาจากผลการสอบข้อเขียน
2. พิจารณาจากผลงานภาคปฏิบัติ
3. พิจารณาจากความสามารถในการศึกษาค้นคว้าและการเสนอรายงาน

2.4.6 เนื้อหาวิชาศิลปะกับการถ่ายภาพ

2.4.6.1 การถ่ายภาพบุคคล

การถ่ายภาพบุคคล อาศัยเทคนิคในการถ่ายภาพคล้ายกับการถ่ายภาพทั่วไป แต่การถ่ายภาพบุคคลเป็นการบันทึกโครงสร้างลักษณะและความนึกคิดของผู้ถ่ายภาพ และตัวแบบ ฉะนั้นการถ่ายภาพบุคคลจึงเปรียบเทียบบนตัวแบบบุคคลที่ถูกถ่าย ทั้งในด้านความนึกคิด และลักษณะท่าทาง กล่าวคือ เป็นการดึงตัวจริงของแบบ ให้เห็นลึกลงไปว่าคนๆ นั้นเป็นอย่างไร

มิใช่เพียงแสดงให้เห็นว่า เขามีหน้าตาอย่างไร การทำงานเพื่อให้ได้ภาพที่น่าพอใจจึงต้องมีการเตรียมพร้อมทั้งอุปกรณ์ ตัวแบบ และผู้ถ่ายภาพ (ปัทมวดี – จารุวรรณ. 2548 : 4-10)

การถ่ายภาพบุคคลต้องศึกษาถึงทฤษฎีและหลักการถ่ายภาพบุคคล เครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายภาพบุคคล การจัดแสงแบบต่างๆ จากแสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์ ตลอดจนการถ่ายภาพทั้งในและนอกสตูดิโอ ศึกษาและเรียนรู้ถึงการจัดทำแบบ เพื่อเข้าใจความคิด หลักการ เพื่อที่จะสามารถนำสิ่งเหล่านั้นไปใช้ในการทำงานด้านการถ่ายภาพบุคคลได้

2.4.6.2 ทฤษฎีและหลักการถ่ายภาพบุคคล

เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของการถ่ายภาพบุคคล การจัดภาพบุคคลและการถ่ายภาพบุคคลแบบต่างๆ

ถ้าพิจารณาความหมายของคำว่า “ภาพบุคคล” ในระดับหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า คือภาพที่จำลองตัวของผู้เป็นแบบลงบนแผ่นกระดาษอัดภาพ แต่ถ้าหากจะพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะพบว่า ภาพบุคคลที่ประสบความสำเร็จที่สุด ควรเป็นภาพที่เมื่อผู้ที่เป็นแบบดูแล้วบอกได้ทันทีว่า “นี่แหละฉัน กำลังอยู่ในท่าที่ดีที่สุด ฉันพอใจที่จะให้ใครๆ เห็นฉันในท่าทางอย่างนี้”

Edward Weston ผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพบุคคลได้ให้ทัศนะไว้ว่า การถ่ายภาพบุคคลโดยทั่วไปได้แก่ ภาพประเภทที่ถ่ายคนโดยผู้ที่ถูกถ่ายไม่ทันระวังตัว ไม่ทันรู้ตัว หรือไม่ทันตั้งท่าภาพที่ถ่ายเพื่อประโยชน์ทางการค้าซึ่งมีการเสริมแต่งให้ผิดจากความเป็นจริงอย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น ภาพหน้าปกนิตยสาร ภาพแฟชั่น ตลอดจนภาพที่ช่างภาพให้ความสนใจกับเรื่องของ การจัดแสงและการจัดภาพมากกว่าตัวบุคคลที่เป็นแบบ

ทำให้เราสามารถแยกได้ว่าภาพ Portrait ในความหมายที่แท้จริงน่าจะได้แก่ภาพที่ตั้งใจจะเปิดเผยให้เห็นตัวจริงของผู้ที่อยู่หน้ากล้อง และถ่ายทอดคุณสมบัติส่วนตัวของคนผู้นั้น ลงบนกระดาษอัดภาพ ทั้งนี้มิใช่เป็นเพียงการบันทึกภาพอย่างผิวเผิน ของสรีระที่มองเห็นภายนอก แต่ต้องดึงเอา “ตัวจริง” ของเขาให้ปรากฏ กล่าวง่ายๆ คือ ต้องแสดงให้เห็นลึกลงไปว่าคนผู้นี้เป็นอย่างไร มิใช่เพียงแสดงให้เห็นว่า เขามีหน้าตาอย่างไรเท่านั้น (not to show how this person looks, but to show he is)

ปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ถ่ายภาพบุคคลได้ดี คือ การคิดให้เป็นภาพ หมายถึง การถ่ายภาพที่มีเรื่องราว สะท้อนสิ่งที่ช่างภาพมองเห็นมีความสวยงามน่าชม อารมณ์ ความประทับใจและการสื่อความหมาย

แนวคิดในการถ่ายภาพบุคคล จะเน้นความเป็นธรรมชาติของตัวบุคคลมากขึ้น (ไม่จัดทำท่าทางของผู้เป็นแบบให้เหมือนกันหมดเหมือนในสมัยก่อน) ให้แบบอยู่ในท่าสบายๆ เป็นตัวของตัวเอง ให้แสงใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด และไม่แต่งภาพให้ผิดไปจากความเป็นจริง

โดยสรุปแล้ว การถ่ายภาพบุคคล คือการถ่ายภาพที่เน้นบุคคลในภาพเป็นสำคัญโดยที่สิ่งอื่นที่ปรากฏในภาพช่วยเสริมให้บุคคลดูเด่น น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.4.6.3 การจัดถ่ายภาพบุคคล

ในการถ่ายภาพบุคคลไม่ว่าจะเป็นภาพทารก เด็ก ชายหนุ่ม หญิงสาว คนชรา แบ่งได้เป็น 5 ระยะ คือ

1. ภาพศีรษะ หมายถึงการถ่ายเฉพาะใบหน้าซึ่งแบ่งออกได้เป็นด้านตรงด้านข้าง และใบหน้าขณะทำมุม $\frac{3}{4}$ กับกล้อง โดยรูปหน้าและเส้นขอบหน้าจะเป็นตัวกำหนดว่ามุมใดจึงจะถ่ายภาพที่ดีที่สุด เราสามารถจำแนกรูปหน้าของคนออกได้เป็น 3 ประเภท คือ กลม เรียว และรูปไข่ ทั้ง 3 แบบ ให้ภาพที่น่าสนใจด้วยกันทั้งสิ้น แต่ถือกันว่า ใบหน้ารูปไข่ง่ายต่อการถ่ายภาพให้สวยได้มากกว่ารูปหน้าอื่นๆ

2. ภาพศีรษะและช่วงไหล่ การจัดภาพศีรษะและช่วงไหล่ นั้น ควรให้เห็นช่วงไหล่ในลักษณะลาดลง แทนที่จะให้ใบหน้าและไหล่ทำมุมตั้งฉากกับกล้อง ซึ่งจะได้ภาพที่ให้ความรู้สึกหนักกว่าธรรมดาและเป็นภาพที่ผู้เป็นหญิงคงไม่ถูกใจเท่าใดนัก เพราะเน้นให้เห็นความกว้างของขาของชายชาติตรี

3. ภาพครึ่งตัว

4. ภาพก่อนตัว

5. ภาพเต็มตัว

ภาพถ่ายครึ่งตัว ก่อนตัว และเต็มตัว หลักทั่วไปของการจัดภาพสำหรับภาพถ่ายบุคคลขนาดครึ่งตัว ก่อนตัว และเต็มตัว คือ ควรจัดภาพในแนวตั้ง เพื่อเน้นลำตัวที่ตั้งตรง ทั้งในกรณีที่ใช้อุปกรณ์ประกอบฉากเข้าช่วยในการจัดภาพ เช่น โต๊ะทำงานสำหรับถ่ายภาพครึ่งตัวของบุคคล อาจจัดภาพในแนวนอนได้ตามความเหมาะสม ในภาพถ่ายเหล่านี้ มือและเท้าข้างใดข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้างอาจเข้ามาปรากฏให้เห็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้างภาพจึงต้องให้ความสนใจกับการจัดวางมือและเท้าเป็นพิเศษ เป็นต้นว่า ให้ผู้เป็นแบบอยู่ในท่าที่กำลัง “ทำอะไร” บางอย่างที่เป็นความเคยชินหรืองานประจำแทนที่จะนั่งอยู่เฉยๆ หน้าฉากหลังเรียบธรรมดา ในการจัดภาพถ่ายประเภทนี้ จึงต้องอาศัยจินตนาการและความคิดริเริ่มผสมผสานกับการนำอุปกรณ์ประกอบฉากมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ช่างภาพส่วนใหญ่พบว่า การถ่ายภาพเฉพาะศีรษะกับช่วงไหล่ นั้น ถ่ายได้ง่ายกว่าแบบอื่นๆ เพราะมีจุดสนใจเพียงจุดเดียว ไม่มีองค์ประกอบอื่นๆ มาดึงดูดความสนใจไปในขณะที่ภาพแบบครึ่งตัว ก่อนตัวและเต็มตัว จะมีส่วนอื่นๆ ของร่างกายเข้าเกี่ยวข้องด้วย เช่น แขน มือ และเท้า แต่ถึงอย่างไรในการถ่ายภาพเฉพาะศีรษะและช่วงไหล่ ก็ต้องระมัดระวังเรื่องตำแหน่งของศีรษะ การจัดท่าทาง รวมไปถึงการจัดแสงด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างทางกายภาพของแต่ละบุคคล คำแนะนำสั้นๆ ที่ให้ได้ในเรื่องนี้ คือคนที่มีรูปร่างท้วมจะดูดีที่สุดในการถ่ายภาพเฉพาะศีรษะถึงช่วงไหล่ ส่วนคนที่มีรูปร่างเพรียวเหมาะกับการถ่ายภาพก่อนตัวและเต็มตัวมากกว่า

เนื่องจากการถ่ายภาพ เป็นการถ่ายภาพคนที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ ให้เป็นภาพหนึ่งซึ่งมีลักษณะเป็น 2 มิติ ช่างภาพต้องถ่ายภาพแบบให้มีชีวิตชีวา โดยการจัดท่าแบบ ทั้งท่ายืน การถ่ายภาพส่วนต่างๆ ของร่างกาย ช่างภาพควรหลีกเลี่ยงท่าทางที่สร้างความอึดอัด หรือเกิดความขัดแย้งให้แบบ ควรให้อิสระในการเลือกท่าของตัวเองและแนะนำท่าที่เหมาะสม เน้นส่วนเด่นของร่างกายควบคู่ไปกับการปิดบังส่วนที่บกพร่อง

ถึงแม้ว่ามือและเท้าจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญต่อการจัดภาพ แต่ต้องไม่ลืมว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงส่วนที่มาเสริมให้การจัดภาพน่าดูขึ้นเท่านั้น ควรตั้งกล้องระดับสายตา หรือต่ำกว่าเล็กน้อย เพื่อให้จุดสนใจอยู่ที่ใบหน้า แทนที่จะเป็นตำแหน่งอื่น

2.4.6.4 การถ่ายภาพบุคคลแบบต่าง ๆ

การถ่ายภาพบุคคลแบบต่างๆ การถ่ายภาพบุคคล ทำให้เราอยากรู้เรื่องราวของชีวิต เนื่องจากภาพถ่ายสามารถสอนให้เรารู้จักเรื่องราวของชีวิตได้ชัดเจน จึงอาจจะถือได้ว่า การถ่ายภาพบุคคลช่วยให้เรารู้จักตัวเองดีขึ้น มนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จากเด็กไปเป็นวัยรุ่น ผู้ใหญ่ และคนชรา การเลือกจังหวะที่ดีจะทำให้ได้ลักษณะใบหน้าและท่าทางของแบบ เพื่อให้ภาพดูมีชีวิตชีวา และมีความตื่นเต้น

การถ่ายภาพบุคคลอาจถ่ายในลักษณะภาพเดี่ยว คู่ เป็นหมู่ แล้วแต่สถานการณ์ หรือแล้วแต่สถานการณ์ของบุคคลที่กำลังดำเนินการอยู่ เช่น กำลังเล่นกีฬา กำลังประกอบอาชีพ เป็นต้น

2.4.6.5 ทิศทางของแสง

เป็นการเลือกใช้แสงจากธรรมชาติและแสงไฟจากประดิษฐ์ เลือกถ่ายภาพบุคคลทั้งในและนอกสถานที่ การเลือกฉากและสถานที่ที่เหมาะสมกับการถ่ายภาพบุคคล เลือกขนาดรูรับแสงที่เหมาะสมโดยใช้เทคนิคการจัดแสงเพื่อสร้างอารมณ์และจุดสนใจของภาพ เช่น ภาพถ่ายย้อนแสง (Silhouette) ภาพโลว์คีย์ (Low Key) ให้ผลภาพมีลักษณะแข็ง หนักแน่น เป็นต้น

แสงที่ให้ผลต่อการถ่ายภาพโดยทั่วไป มีอยู่ 2 ประเภทคือ

1. แสงธรรมชาติ ได้แก่แสงสว่างจากดวงอาทิตย์หรือแสงแดด นับว่าเป็นแหล่งกำเนิดแสงที่ให้สีสม่ำเสมอ สว่างตามธรรมชาติมากที่สุด
2. แสงประดิษฐ์ ได้แก่แสงสว่างจากหลอดไฟทุกชนิด จากแสงที่เกิดจากสิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เช่น เทียนไข ตะเกียง แต่แสงประดิษฐ์ที่จะกล่าวถึงในที่นี้คือ แสงไฟทั้งสแตนด์และแสงจากไฟอิเล็กทรอนิกส์แฟลช

ทิศทางของแสงในการถ่ายภาพ ที่ควรทำความเข้าใจมีดังต่อไปนี้

แสงด้านหน้า ตำแหน่งไฟตั้งอยู่ทิศทางเดียวกันกับกล้อง ทำให้วัตถุได้รับแสงสว่างได้ทั่วด้านหน้า ภาพจะขาดความลึก ไม่มีมิติเหมาะสำหรับการถ่ายภาพที่ต้องการให้เห็นวัตถุเรียบและแบน

แสงเฉียงหน้า เป็นการจัดตั้งไฟให้เป็นมุมเฉียงด้านหน้าของวัตถุ จัดได้ทั้งด้านซ้ายหรือด้านขวา จะได้ภาพถ่ายที่มีส่วนเงาที่ด้านล่างส่วนบนจะมีเงาดำ ทำให้ภาพดูลึกกลับ ถ้าจัดไฟให้ส่องตรงด้านหน้าล่างจะเกิดแสงสว่างที่ได้คิว เงาได้ปลายจมูกและริมฝีปากทำให้ภาพดูน่ากลัว

แสงด้านข้างเป็นการจัดไฟให้อยู่ด้านข้างของวัตถุทำมุม 90 องศาส่วนที่ได้รับแสงจะมีความสว่างมากตัดกับส่วนที่ไม่ได้รับแสงเป็นเงาดำเข้ม ทำให้ภาพถ่ายมีแสงตัดกันสูง (contrast)

แสงด้านหลัง เป็นการจัดตั้งไฟให้แสงส่องไปที่ด้านหลังของวัตถุตรงกันข้ามกล้อง หรือเป็นการถ่ายภาพย้อนแสงนั่นเอง จะได้ภาพที่มีแสงสว่างจับตามขอบรอบๆ ด้านหลังเรียกว่า แสงริมไลท์ (rim light)

แสงเฉียงหลัง เป็นการจัดตั้งไฟให้ส่องตรงไปที่ด้านบนของวัตถุ มีลักษณะเช่นเดียวกับแสงอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน ด้านบนของภาพจะดูว่าง ส่วนด้านล่างจะเป็นส่วนที่เกิดเงาตกมืด

2.4.6.6 เทคนิคการใช้แสง

ในการถ่ายภาพบุคคล เป็นการให้ความสำคัญกับการเลือกทิศทางของแสงที่ตกมายังบุคคลในภาพเรา โดยการเลือกใช้แสงที่อยู่ในสภาพขณะนั้นมาใช้เพื่อแยกให้บุคคลที่เราถ่ายเด่นชัดขึ้นไม่ไปถูกกลืนไปกับฉากหลัง เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการตั้งสภาพแวดล้อมใช้ เพื่อให้ได้ภาพถ่ายที่มีคุณภาพสูงขึ้นได้ โดยเทคนิคที่ใช้จะช่วยสร้างอารมณ์และจุดสนใจของภาพ เช่น ภาพโลว์คีย์ ให้ผลภาพในลักษณะลึกลับ เป็นต้น

2.4.6.7 การถ่ายภาพนอกสถานที่

การถ่ายภาพนอกสถานที่ต้องอาศัยแสงหลักในการถ่ายภาพจากดวงอาทิตย์เป็นหลักแต่แสงโดยตรงของดวงอาทิตย์นั้นไม่ค่อยเหมาะกับการถ่ายภาพบุคคลนัก เพราะแสงแดดจะทำให้ผู้เป็นแบบรู้สึกร้อนหากต้องยืนตากแดดนาน และตาหยาเมื่อต้องหันหน้าสู้กับแสงแดด ดังนั้นควรหาร่มเงาให้ตัวแบบ เช่น ใต้ต้นไม้ ใกล้กำแพง เป็นต้น หรือจัดให้ตัวแบบหันหลังหรือหันข้างให้แดด แล้วใช้วัตถุสะท้อนแสงไปยังบริเวณเงามือเพื่อเปิดเงา ส่วนแสงแฟลชเป็นแสงเสริมโดยปกติแสงหลักควรมีความสว่างประมาณ 2-3 เท่า ไฟ แฟลชที่ใช้เป็นเงา

การถ่ายภาพบุคคลนอกสถานที่มีเทคนิคดังต่อไปนี้ คือ

1. ควรพิจารณาฉากหลังของตัวแบบที่จะถ่ายทุกครั้ง โดยดูในช่องมองภาพว่ามีสิ่งที่ยุ่งเหยิง รกรุงรังอยู่ด้านหลังของตัวแบบในกรอบภาพหรือไม่ ถ้ามีควรเปลี่ยนตำแหน่งเลือกมุมกล้องเสียใหม่หรือใช้เลนส์เทเลโฟโต้ถ่ายภาพ ฉากหลังจะพร่ามัวมากกว่าเลนส์ธรรมดา หรือเปิดรูรับแสงให้กว้างขึ้นเพื่อลดความชัดลึกลงไป ซึ่งจะให้ภาพบุคคลโดดเด่นขึ้นมา

สำหรับฉากหน้าก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เมื่อจะถ่ายภาพบุคคลจึงควรพิจารณาฉากหน้าให้ดี โดยอาจใช้กิ่งไม้หรือสิ่งอื่น ๆ ในธรรมชาติเป็นฉากหน้า พยายามเปิดรูรับแสงให้กว้างเพื่อให้สิ่งนั้นพัวระยะชัดไป

2. ควรจัดให้ตัวแบบหันด้านข้างหรือด้านหลังเข้าหาแสงแดดในช่วงสาย และช่วงเย็น โดยให้แสงสว่างส่องเข้ามาเป็นมุมเฉียงเหนือกล้องเล็กน้อย หรือถ่ายย้อนแสง เงามืดที่เกิดขึ้นแก้ไขได้โดยอาศัยสิ่งสะท้อนตามธรรมชาติ หรือใช้กระดาษขาวหรือแผ่นโฟมแผ่นโต ๆ เป็นตัวสะท้อนแสงหรือใช้แสงแฟลชลบเงา

3. การถ่ายภาพบุคคลในสถานที่ต่าง ๆ ถ้าต้องการให้ตัวแบบดู เต็มหน้าสนใจจากฉากที่อยู่โดยรอบ ควรให้ตัวแบบสวมเสื้อผ้าที่มีสีสด ๆ เช่น เหลือง แดง ส้ม จะส่งเสริมให้ตัวบุคคลดูเด่นออกมาจากฉากหลังได้ดี

4. ถ่ายภาพบุคคลโดยใช้แสงที่กรองผ่านมาแล้ว (Filtered Lighting) โดยปล่อยให้แสงแดดผ่านใบไม้ หมวกสานหรือร่มสีอ่อน ๆ แล้ววัดแสงในบริเวณของใบหน้าที่มีแสงส่วนเงาก็จะได้ผลออกมาดี แต่ต้องระวังลักษณะของเงาที่อาจรบกวนภาพด้วย ในกรณีที่ใช้ฟิล์มสีต้องระวังไม่ให้ในบริเวณเงามีสีเพี้ยนไป

5. การวัดแสง สามารถกระทำได้ตั้งแต่การวัดแสงแบบตกระทืบ โดยการวัดค่าแสงที่ตกลงบนตัวแบบเป็นปัจจัยหลัก แต่ถ้าต้องการวัดแสงด้วยเครื่องวัดแสงในกล้องหรือวัดแสงแบบสะท้อน วิธีที่ง่ายและมีประสิทธิภาพนั้นคือการวัดแสงที่ใบหน้าของตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสามารถมั่นใจได้ว่าค่าแสงที่วัดได้จะควบคุมความสว่างของภาพบนใบหน้าได้สมบูรณ์ที่สุด และเป็นค่าแสงที่เหมาะสมที่สุด

ในการถ่ายภาพบุคคลนอกสถานที่นั้น ควรให้ความสำคัญกับการเลือกมุมกล้อง ชนิดและทิศทางของแสงรวมทั้งการพิจารณาฉากหลังที่มีอยู่ และจัดองค์ประกอบในภาพ เพื่อให้บุคคลเป็นจุดเด่นในภาพที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์ที่สุด

2.4.6.8 การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ

การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ จำเป็นต้องใช้ไฟประดิษฐ์ ซึ่งสามารถจัดลักษณะทิศทางของแสงให้เหมือนกับแสงธรรมชาติได้ ทั้งยังสามารถควบคุมคุณภาพของแสงได้ไม่มีข้อกำหนดว่าจะใช้ไฟกี่ดวง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการถ่าย การจัดไฟในห้องถ่ายภาพจะเริ่มจาก

1. การจัดไฟดวงเดียวหรือไฟหลัก นิยมตั้งในตำแหน่งเฉียงหน้าขวาทำมุม 45 องศา แสงที่ส่องตรงไปยังด้านตัวแบบทำให้เค้าโครงสัดส่วนของใบหน้าให้ชัดเจน แต่ก็ยังมีแสงส่วนเงาปรากฏให้เห็น ช่วยเน้นอารมณ์ให้เกิดขึ้นในภาพได้ หากใช้แผ่นสะท้อนแสง (Reflector) ซึ่งอาจเป็นไม้อัดติดด้วยกระดาษบรอนซ์เงินหรือกระดาษขาวสะท้อนหรือฟอล์มสีขาว เพื่อลบเงาที่เกิดขึ้นในบางส่วนก็จะ ช่วยทำให้ภาพดูนุ่มนวลขึ้น

2. การจัดไฟสองดวงหรือไฟลบเงา นิยมตั้งในตำแหน่งเฉียงหน้าซ้าย โดยจะช่วยให้เพิ่มความสว่างให้กับส่วนที่เป็นเงาดำซึ่งเกิดจากไฟหลักให้หมดไป ทำให้เห็นรายละเอียดของใบหน้าชัดขึ้น

3. การจัดไฟสามดวงหรือไฟสองหลัง จะเป็นการวางดวงไฟไว้ด้านหลังของตัวแบบจะช่วยเน้นรูปทรงของตัวแบบให้เห็นเด่นชัดขึ้นและแยกออกจากฉากหลัง

4. การจัดไฟสี่ดวงหรือไฟสองฉากหลัง เป็นการจัดตั้งไฟให้แสงส่องไปที่ฉากหลังโดยแสงสว่างจะแยกตัวแบบที่ถ่ายออกจากฉากหลัง

5. การจัดไฟห้าดวงหรือไฟสองผม เป็นการจัดไฟไว้ด้านบนและให้ลำแสงส่องตรงไปที่ด้านบนของแบบ ทำให้เห็นรายละเอียดของเส้นผมและเกิดแสงขอบวัตถุ ทำให้การถ่ายภาพมีความสมบูรณ์ หรือใช้คอมบีแบง (Snoot) ให้ส่วนสว่างเพียงบริเวณแคบ ๆ ที่ทรงผมตั้งไฟในตำแหน่งเฉียงหลัง ด้านบนให้มีความส่องสว่างมากกว่าแสงหลัก ประมาณ 3 : 1

เมื่อเข้าใจหลักการต่าง ๆ ในการถ่ายภาพบุคคลแล้ว สามารถเลือกนำเอาแนวคิด วิธีการหลักในการดำเนินงานมาใช้ประโยชน์ในการถ่ายภาพบุคคลและต้องเพิ่มพูนประสบการณ์และช่างสังเกตหาข้อบกพร่องในการถ่ายภาพของตนเองเพื่อแก้ไข และเพื่อให้นักถ่ายภาพที่ดีต่อไป

2.4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทัศน์และการถ่ายภาพ

วิทัศน์และภาพถ่ายเป็นสื่อที่มีบทบาทต่อการศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดีและยังสามารถสื่อสารความหมายของเนื้อหาได้อย่างหลากหลายสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้ในทุก ๆ รายวิชา ซึ่งสามารถอ้างอิงได้จากผลการวิจัยดังต่อไปนี้

เฟรนช์ (French. 1924 119 – 126) ได้ทำการศึกษาว่าเด็กชอบภาพที่ซับซ้อนหรือภาพที่มีลักษณะงานและภาพที่เด็กชอบนั้นเหมือนกับภาพที่เด็กชอบหรือไม่ พบว่าผู้ใหญ่ชอบภาพที่มีลักษณะซับซ้อนมากกว่า ส่วนเด็กเกรด 1 จะชอบภาพที่มีลักษณะง่าย และเด็กที่เกรดสูงขึ้นก็จะชอบภาพที่ซับซ้อนมากขึ้น และเด็กที่มีวัฒนธรรมและฐานะที่แตกต่างกัน ก็จะเลือกภาพที่มีลักษณะเดียวกัน

รูธ (Ruth. 1960 309 – 312) ได้ศึกษาชอบภาพลักษณะใด มากน้อยต่างกันอย่างไร โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กนักเรียนอนุบาลอายุ 3 – 9 ปี จำนวน 60 คน ชาย หญิงอย่างละเท่า ๆ กันจากโรงเรียน 3 โรงเรียน โดยให้นักเรียนเลือกรูปภาพลักษณะต่าง ๆ รวม ภาพดังนี้

1. ภาพลายเส้นขาวดำ
2. ภาพเขียนสีเดียว
3. ภาพเขียนสองสี
4. ภาพเขียนสามสี

5. ภาพเขียนสีสี่ เป็นภาพคล้ายของจริงแบบธรรมชาติ

ภาพที่ 1 – 5 นี้ใช้วัดจำนวนสีที่เด็กชอบ

6. ภาพเขียนสีสี่ เป็นสีอ่อนทุกสี

7. ภาพเขียนสีสี่ เป็นสีเข้มทุกสี

ภาพที่ 6 – 7 ใช้เพื่อวัดคุณค่า (Value) ของสีที่เด็กชอบ

8. ภาพถ่ายขาวดำ

9. ภาพเขียนเหมือนจริงสี่สี

10. ภาพประติมากรรมสี่สี

ภาพที่ 8 – 10 ใช้เพื่อวัดลักษณะของภาพที่เด็กชอบ

เด็กแต่ละคน ได้รับการทดสอบคนละ 2 ครั้ง โดยเว้นระยะห่างระหว่างครั้งหลัง 1 สัปดาห์ให้ดูภาพทั้ง 10 ภาพ ซึ่งวางไว้นานโตะ แล้วบอกว่าตนชอบภาพใดมากที่สุดปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. เด็กอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ชอบภาพที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน
2. เด็กทั้งชายและหญิง ทั้งที่อ่านหนังสือเก่งและไม่เก่งต่างเลือกภาพลักษณะเดียวกัน
3. เด็กมักเลือกภาพที่อยู่ด้านขวา มากกว่าภาพที่อยู่ด้านซ้าย
4. ภาพสีสี่ทั้งสีอ่อนและสีเข้ม ได้รับเลือกมากกว่าภาพขาวดำ
5. ภาพถ่ายขาวดำได้รับความสนใจมากกว่าภาพลายเส้นขาวดำ
6. ภาพประติมากรรมได้รับความสนใจมากกว่าภาพถ่ายและภาพเหมือน
7. เด็กอายุ 3 ขวบ ชอบภาพจริง ส่วนเด็ก 5 ขวบ ชอบภาพเลียนแบบของจริง
8. ภาพสีสี่แบบธรรมชาติ ได้รับความสนใจมากกว่าภาพ 2 – 3 สี

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะว่า ในหนังสือสำหรับเด็กควรใช้ทั้งสีอ่อนและสีเข้ม ใช้ภาพวาดหลาย ๆ แบบ และควรใช้ภาพถ่ายมาก ๆ

วอลแลน (Vollan. 1972 : 4435 – A) ได้ศึกษาผลของภาพต่างสีที่มีต่อการเรียนรู้จากเนื้อหาของภาพ ได้แก่ ภาพขาว – ดำ ภาพสีธรรมชาติ ภาพสีประติมากรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างชอบภาพสีธรรมชาติ สีประติมากรรม และภาพขาว – ดำ ตามลำดับ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์และการถ่ายภาพทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะทำการพัฒนาบทเรียนวิดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเองขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษาในรูปแบบที่ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง เป็นการแก้ปัญหาด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยในบทเรียนวิดิทัศน์ จะมีการนำเสนอด้วยภาพเคลื่อนไหว มีการแสดงขั้นตอนต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีเสียงประกอบ ให้ผู้เรียนได้เห็นภาพถ่ายของการใช้แสงในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการถ่ายภาพด้วยเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเชิงทฤษฎีก่อนที่จะออกไปปฏิบัติการถ่ายภาพจริง

โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาศิลปะกับการถ่ายภาพ ก่อนที่ผู้เรียนในรายวิชาการถ่ายภาพเบื้องต้น จะได้ลงมือถ่ายภาพจริง ในการนำเสนอวิดิทัศน์ที่มีจุดเด่นในเรื่องของการนำเสนอภาพเคลื่อนไหวและเสียงมาใช้ในรูปแบบของการศึกษด้วยตนเอง ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียน นำไปเป็นความรู้พื้นฐานให้กับตนเองได้ การทำการทดลองวิดิทัศน์สร้างบทเรียนวิชาศิลปะกับการถ่ายภาพ น่าจะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาโปรแกรมนิเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 150 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาโปรแกรมนิเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 48 คนโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วแยกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้วิธีจับฉลากจำนวนนักศึกษาในแต่ละกลุ่มมีดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน

การทดลองครั้งที่ 2 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน

การทดลองครั้งที่ 3 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

1.3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหา วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่องการถ่ายภาพบุคคล ตามหลักสูตรสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2543 โปรแกรมนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 2 แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 3 การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 บทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่องการถ่ายภาพบุคคล
- 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 แบบประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 ขั้นตอนในการผลิตบทเรียนวีดิทัศน์ศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการผลิตบทเรียนวีดิทัศน์ศึกษา ตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ และขอบข่ายเนื้อหาการเรียนการสอน วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย

3.1.2 วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความคิดรวบยอดของวิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำบทวีดิทัศน์

3.1.3 จัดทำบทวีดิทัศน์ (Script) และกำหนดรูปแบบของวีดิทัศน์โดยศึกษาจากหนังสือการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อผลิตบทเรียนวีดิทัศน์ศึกษา วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 2 แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 3 การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ

3.1.4 นำบทวีดิทัศน์ที่เขียนเสร็จแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและวิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องของบทเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.1.5 นำบทวีดิทัศน์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาและบทเรียนแล้วไปถ่ายทำ วีดิทัศน์ แล้วตัดต่อลำดับภาพและบันทึกเสียงตามกระบวนการผลิตวีดิทัศน์จนเสร็จสมบูรณ์

3.1.6 นำบทเรียนวีดิทัศน์ ไปตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.1.6.1 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.1.6.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อประเมินคุณภาพและตาม

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน และค้นคว้าเพิ่มเติมจาก หนังสือ ตำรา ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียดของเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.2.2 ศึกษาจุดหมายของวิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เพื่อให้ได้แนวการสร้างแบบทดสอบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.2.3 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ เทคนิคการเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้าน ความรู้ และความคิด หลังจากนั้นสร้างข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ตามหลักการสร้างแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์จำนวน 60 ข้อผลสัมฤทธิ์ เช่น หลักการสร้างแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบ แบบเลือกตอบ

3.2.4 นำแบบทดสอบที่สร้าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของภาษา และครอบคลุมเนื้อหา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.2.5 นำข้อสอบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบกับนักศึกษาปริญญาตรี ที่ ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผ่านการเรียน เรื่องการถ่ายภาพบุคคล มาแล้ว จำนวน 30 คน เสร็จแล้ว ตรวจให้คะแนนโดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด ไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

3.2.6 นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย 0.43-0.78 ระหว่าง และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.34-0.72 ของแบบทดสอบเป็นรายข้อโดยใช้ 33% ในการ แบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 186) เพื่อนำไปใช้ในการทดลองจริง จำนวน 30 ข้อ

3.2.7 นำแบบทดสอบที่ผ่านการคัดเลือกแล้ว จำนวน 30 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168) คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.90

3.3. การสร้างแบบประเมินคุณภาพบทเรียนวิดิทัศน์ด้วยตนเองโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.3.1. ศึกษาองค์ประกอบของเนื้อหาและคุณสมบัติที่ควรประเมินของบทเรียน วิดิทัศน์ เพื่อกำหนดเป็นรายการประเมิน เครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษา วิจัยเพื่อพิจารณาหัวข้อ ปัญหา

3.3.2. สร้างแบบประเมินคุณภาพบทเรียนวิดิทัศน์ 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 4, 3, 2, 1, 0 โดยกำหนดความหมายของคะแนนของตัวเลือกในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

คะแนน	4	หมายถึง	มีคุณภาพดีมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีคุณภาพดี
คะแนน	2	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	1	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนน	0	หมายถึง	ใช้ไม่ได้

3.3.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบประเมิน

3.3.4 นำแบบประเมินที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านเนื้อหาประเมินคุณภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ ต่อไป

3.3.5 นำผลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย และใช้เกณฑ์ ในการแปลความหมาย ดังนี้

3.50 – 4.00	หมายถึง	มีคุณภาพระดับดีมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีคุณภาพระดับดี
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีคุณภาพระดับพอใช้
0.50 – 1.49	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
0.00 – 0.49	หมายถึง	ใช้ไม่ได้

เกณฑ์ในการยอมรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ต้องได้ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.50 โดย พิจารณาจากคำถามแต่ละข้อของรายการวีดิทัศน์

4. การดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์

การทดลองครั้งที่ 1 นำบทเรียนวีดิทัศน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน โดยให้ศึกษา 1 คน ต่อ 1 เครื่อง ให้ชมบทเรียนวีดิทัศน์ ทำการสังเกต และสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเพื่อหาข้อบกพร่องของรายการ วีดิทัศน์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 1

การทดลองครั้งที่ 2 นำบทเรียนวีดิทัศน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยให้ทำแบบทดสอบก่อน แล้วจึงชมบทเรียนวีดิทัศน์ หลังจากนั้นจึงทำแบบทดสอบ ทำการ สังเกตสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อบกพร่องของรายการ นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและหาแนวโน้ม ของประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ เพื่อนำไปทดลองในครั้งที่ 3

การทดลองครั้งที่ 3 นำบทเรียนวีดิทัศน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยให้ทำแบบทดสอบก่อน แล้วจึงชมบทเรียนวีดิทัศน์ หลังจากนั้นจึงทำแบบทดสอบและนำผล ของคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังชมบทเรียนวีดิทัศน์ ไปหาค่าประสิทธิภาพ เพื่อ ตรวจสอบประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย สำหรับ นักศึกษาปริญญาตรี ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบทดสอบ

5.2.1 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้วิธี 33% ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 186)

5.2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน

5.3 หาประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้น ตามเกณฑ์ของ Meguigans

5.4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง การทดลองโดยใช้ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน

$$\text{สูตรมาตรฐานของ Meguigans} = \frac{M_2 - M_1}{P - M_1} + \frac{M_2 - M_1}{P}$$

M_1 ผลของคะแนนเฉลี่ยจากการสอนก่อนเรียน (Pre-test)

M_2 ผลของคะแนนเฉลี่ยจากการสอนหลังเรียน (Post-test)

P คะแนนเต็มของข้อทดสอบ

$$\frac{M_2 - M_1}{P - M_1} \quad \text{คือ เปอร์เซนต์สิ่งที่ยังขาดของสิ่งที่ยังไม่รู้}$$

$$\frac{M_2 - M_1}{P} \quad \text{คือ เปอร์เซนต์ที่ได้เพิ่มขึ้นหลังจากการเรียน}$$

ค่าอัตราส่วนที่ได้จากสูตรนี้ จะมีช่วงอยู่ระหว่าง 0 – 2 ถ้าค่าที่หาออกมาได้มีค่ามากกว่า 1 ถือว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน (เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. 2548 : 284 - 286)

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัย

ผลการดำเนินการวิจัยการพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรี เสนอตามลำดับ ดังนี้

1. บทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล
2. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

ผลการดำเนินการวิจัย

1. ได้บทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ที่บันทึกลงบน เทปบันทึกภาพระบบ PAL แบบ VCD ที่เสนอภาพและเสียงประกอบ โดยมีการนำเสนอรายการเป็น แบบผสมระหว่างการสาธิตและสารคดี มีความยาว 30 นาที ในส่วนของเนื้อหา มีรายละเอียด ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 2 แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 3 การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ

2. การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

2.1 การประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

ผลจากการประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ดัง แสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 การประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

รายการ	ค่าเฉลี่ย	คุณภาพ
1. ความถูกต้องของเนื้อหาที่นำเสนอ	3.00	ดี
2. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	3.00	ดี
3. ความครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอ	3.00	ดี
4. ความเหมาะสมของลำดับการนำเสนอเนื้อหา	3.00	ดี
5. การใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย	3.00	ดี
รวม	3.00	ดี

จากตาราง 1 แสดงว่าคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาตามรายการพบว่าทุกรายการมีคุณภาพอยู่ในระดับดี

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเสนอภาพบางภาพที่ไม่สอดคล้องกับคำบรรยายและคำบรรยายที่เป็นภาษาอังกฤษมีผิดอยู่หลายคำ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.2 การประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

ผลจากการประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

รายการ	ค่าเฉลี่ย	คุณภาพ
1. ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา	3.33	ดี
2. ความเหมาะสมในวิธีการนำเสนอ	3.00	ดี
3. ความเหมาะสมของการดำเนินเรื่อง	3.00	ดี
4. คุณภาพของภาพ	3.00	ดี
5. ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย	3.33	ดี
6. ความเหมาะสมของเทคนิคกล้อง	3.00	ดี
7. ความชัดเจนของเสียงบรรยาย	3.00	ดี
8. ความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย	3.00	ดี
9. ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ	3.00	ดี
10.ความเหมาะสมของระยะเวลาในการนำเสนอบทเรียนวีดิทัศน์ทั้งเรื่อง	3.33	ดี
รวม	3.10	ดี

จากตาราง 2 แสดงว่าคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับดีเมื่อพิจารณาตามรายการ พบว่าทุกรายการมีคุณภาพอยู่ในระดับดี

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาบทเรียนวีดิทัศน์เสนอแนะเกี่ยวกับ
เรื่องบรรยายคำภาษาอังกฤษมีผิดอยู่หลายคำตัวอักษรที่ซ้อนภาพไม่มีเอกภาพ การนำเสนอภาพ
บางภาพที่ไม่สอดคล้องกับคำบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพ
บุคคล

2.3.1 การทดลองครั้งที่ 1 เป็นการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน
โดยให้ชมบทเรียนวีดิทัศน์ ผลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ ได้ข้อบกพร่องของบทเรียนวีดิทัศน์ ที่
ควรมีการปรับปรุงแก้ไขภาพประกอบคำบรรยายให้กระชับและตัดภาพซ้ำออก

2.3.2 การทดลองครั้งที่ 2 เป็นการนำรายการวีดิทัศน์ที่ได้รับการปรับปรุง
แก้ไข แล้วมาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยให้ทำแบบทดสอบก่อน แล้วจึงชมรายการ
วีดิทัศน์ หลังจากนั้น จึงทำแบบทดสอบ เพื่อหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์
ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 แนวโน้มของประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงาน ภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

ค่าสถิติ	ก่อนเรียน		หลังเรียน
จำนวนข้อ	30		30
จำนวนคน	15		15
ค่าเฉลี่ย	6.13		20.07
ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.20		7.08
ผลต่างของค่าเฉลี่ย		13.94	
อัตราส่วน t		11.03	
P		.00	
อัตราส่วนจากสูตรของ Meguigans		1.04	

จากตาราง 3 พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 และมีอัตราส่วนจากการคำนวณตามสูตรของ Meguigans เป็น 1.04 แสดงว่า
บทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
มาตรฐานของ Meguigans จึงสามารถนำไปทดลองจริงได้

ผลจากผลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ได้ข้อบกพร่องที่ควรมีการแก้ไข ในเรื่องของภาพประกอบที่เป็นภาพตัวอย่างที่ไม่มีความเป็นเอกภาพไม่สอดคล้องกัน การนำเสนอตัวอักษรบนจอภาพที่ไม่เหมาะสม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

2.3.3 การทดลองครั้งที่ 3 เป็นการนำบทเรียนวีดิทัศน์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยทำให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วจึงชมบทเรียนวีดิทัศน์ หลังจากนั้นจึงทำแบบทดสอบ ผลการหาค่าประสิทธิภาพ บทเรียนวีดิทัศน์ วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย
เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

ค่าสถิติ	ก่อนเรียน		หลังเรียน
จำนวนข้อ	30		30
จำนวนคน	30		30
ค่าเฉลี่ย	6.43		20.43
ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.64		6.66
ผลต่างของค่าเฉลี่ย		14.00	
อัตราส่วน t		13.07	
p		.00	
อัตราส่วนจากสูตรของ Meguigans		1.06	

จากตาราง 4 พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอัตราส่วนจากการคำนวณตามสูตรของ Meguigans เป็น 1.06 แสดงว่าบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ Meguigans

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนานาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่องการถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนานาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้บทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี ที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ในเนื้อหาอื่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ที่มีการเรียนการสอน วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 150 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 โปรแกรมนิติศาสตร์ที่มีการเรียนการสอน วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่องการถ่ายภาพบุคคล ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 48 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย แล้วจับสลากนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนานาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 2 แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล

ตอนที่ 3 การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนวีดิทัศน์เพื่อเสริมความรู้ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล
 - ตอนที่ 1 การถ่ายภาพบุคคล
 - ตอนที่ 2 แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล
 - ตอนที่ 3 การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.90
3. แบบประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญ
 - 3.1 แบบประเมินบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
 - 3.2 แบบประเมินบทเรียนวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมห้องสำหรับการชมวีดิทัศน์ การถ่ายภาพบุคคล โดยจัดเครื่องรับโทรทัศน์ที่มีขนาดเหมาะสมกับกลุ่มผู้ชม ต่อเข้ากับเครื่องเล่นเทปวีดิทัศน์และจัดที่นั่งของผู้ชมให้มองเห็นภาพได้ชัดเจน

2. ดำเนินการทดลอง

- 2.1 การทดลองครั้งที่ 1 นำบทเรียนวีดิทัศน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน โดยให้ชมบทเรียนวีดิทัศน์ ทำการสังเกต และสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียนวีดิทัศน์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 1

- 2.2 การทดลองครั้งที่ 2 นำบทเรียนวีดิทัศน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยให้ทำแบบทดสอบก่อน แล้วจึงชมบทเรียนวีดิทัศน์ หลังจากนั้น จึงทำแบบทดสอบ ทำการสังเกตสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียนขณะทดลองแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข และหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อนำไปทดลองในครั้งที่ 3

- 2.3 การทดลองครั้งที่ 3 นำบทเรียนวีดิทัศน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยให้ทำแบบทดสอบไปก่อน แล้วจึงชมบทเรียนวีดิทัศน์ หลังจากนั้น จึงทำแบบทดสอบและนำผลของคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังชมบทเรียนวีดิทัศน์ไปหาค่าประสิทธิภาพเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์

สรุปผลการวิจัย

1. บทเรียนวีดิทัศน์ ระบบ PAL แบบ VCD วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ความยาว 26 นาที

2. ประสิทธิภาพของบทเรียนเทปวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

- 2.1 คุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี
- 2.2 คุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับดี
- 2.3 ประสิทธิภาพของบทเรียนเทปวีดิทัศน์ ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของ

Meguigans เป็น 1.06

อภิปรายผล

จากการพัฒนาบทเรียนเทปวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ Meguigans สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาบทเรียนเทปวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านเนื้อหา ด้านการผลิตสื่ออย่างเป็นระบบและมีการตรวจสอบทุกขั้นตอน มีการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 2 ครั้งก่อน เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ทำให้บทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่ายเรื่อง การถ่ายภาพบุคคล มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ Meguigans

จากการทดลองใช้วีดิทัศน์ เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล พบว่านักศึกษาที่ได้ชมบทเรียนวีดิทัศน์เกิดความเข้าใจ การผลิตบทเรียนโทรทัศน์ ในเรื่อง การถ่ายภาพบุคคล เพิ่มขึ้น ข้อสังเกตจากการทดลองพบว่าเมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว นักศึกษาสามารถอภิปรายเกี่ยวกับหลักการการถ่ายภาพบุคคลได้ดีขึ้น และจากการติดตามผลผู้วิจัยพบว่านักศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ในการเรียน วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวีดิทัศน์เป็นสื่อที่มีคุณสมบัติและเทคนิคพิเศษที่ดึงดูดความสนใจของผู้ชม มีความสะดวก และไม่จำกัดจำนวนผู้ชมพร้อมทั้งสามารถย้อนดูบทเรียนเพื่อทบทวนได้ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ดังที่ เดล (Dale.1956 : 1) ได้กล่าวว่ามนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีขึ้น หากการเรียนรู้เกิดจากรูปธรรมและการเรียนรู้จะน้อยลงหากการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์นามธรรม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธัญวดี มงคลพันธ์ (2544) ได้พัฒนารายการวีดิทัศน์ฝึกอบรมครูประถมศึกษา เรื่องรูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลองเป็นครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนศิริวิทยา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัด สำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2543 รวม 50 คน ผลการวิจัยพบว่า รายการวีดิทัศน์ฝึกอบรมครูประถมศึกษา เรื่อง

รูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีประสิทธิภาพด้านเนื้อหา ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับดี ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ Meguigans

ข้อเสนอแนะ

1. ในการผลิตสื่อประเภทบทเรียนวีดิทัศน์ ที่ลักษณะของเนื้อหาเป็นการฝึกทักษะในการปฏิบัติ ถ้าต้องการให้ผู้เรียนรู้สึก เข้าใจและจำเนื้อหาได้ก็อาจใช้บทเรียนวีดิทัศน์นี้เป็นแค่ประกอบการเรียนการสอนและจะต้องให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์จริงๆ
2. การผลิตสื่อวีดิทัศน์ ด้านวิชาการสำหรับการจัดการเรียนการสอนนั้น สถาบันการศึกษาควรสนับสนุน ให้มีการผลิตสื่อวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับรายวิชาอื่นๆ วิชาการทุกด้าน เพื่อเป็นสื่อที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจะทำให้ได้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา
2. ควรศึกษาผลการปฏิบัติหลังการเรียนจากสื่อบทเรียนวีดิทัศน์ เพื่อนำผลมาพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. (2531). **เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เกศินี โชติกเสถียร.(2528).**รูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ. กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2536). **เทคโนโลยีเทคนิคการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- จินตนา อินทร์สุนันท์. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ วิชาการศึกษา **เรื่องหลักการจัดไฟในสตูดิโอ โดยใช้สไลด์ประกอบเสียงภาพถ่ายเหมือนจริง กับ สไลด์ประกอบเสียงภาพวาดลายเส้น**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อัดสำเนา
- ฉลองชัย สุวัฒนบุรณ. (2528). **การเลือกและการใช้สื่อการสอน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชม ภูมิภาค.(2521). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยพร พุ่มทองดี. (2534). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการปฐมพยาบาลของนักเรียนพลตำรวจ โรงเรียนตำรวจภูธร 4 โดยการสอนด้วยเทปโทรทัศน์กับการสอบปกติ**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). **เทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช
- นิพนธ์ ศุภปรีดี. (2520). **การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2528). **การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญนิตย์ ไวสุตีก. (2534). **เอกสารการสอนวิชาทักษะและเทคนิคการสอน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี. ถ่ายเอกสาร
- บุญเที่ยง จัยเจริญ. (2543). **เทคนิคพื้นฐานการใช้และการบำรุงรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

- บุญสม เลิศพิเชฐ. (2536). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดบทเรียนเทปโทรทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู**. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมวดี จารุวรรณ. (2538). **การถ่ายภาพบุคคล**. กรุงเทพฯ : สานักกิจการพิมพ์.
- พิทยา ไชยมงคล. (2533). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเวลาเรียนเฉลี่ยในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการสอนตามคู่มือครู**. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรีย์ พลาวงศ์. (2536). **“การเรียนรู้ด้วยตนเอง”วารสารรามคำแหง**. (ฉบับพิเศษ “พัฒนาบุคลากร”)
- พนิต วัฒน. (2520). **การผลิตรายการโทรทัศน์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไพโรจน์ ธีรธนากุล, นิพนธ์ สุภศรี และ ขจีรัตน์ ปียกุล. (2528). **เทคนิคการผลิตรายการวิดีโอเทปเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2536). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2543). **หลักการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศึกษาพรจำกัด.
- วสันต์ อดิศักดิ์. (2528). **การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา** สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วไลรัตน์ พูนวสิน. (2535). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวรรณ จันทรัฐ. (2531). **การสร้างชุดการสอนเทปโทรทัศน์สำหรับผู้ปกครองในการฝึกฟังให้แก่เด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน**. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนวรรณ สงวนเรือง. (2528). **“การใช้สื่อการสอนวิดีโอฝึกทักษะต่าง ๆ ในการสอนภาษา,”วารสารภาษาปริทัศน์**. 1 : 20.
- วัชรีย์ บุณสิงห์. (2526). **“การสอนคณิตศาสตร์ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล,”เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมาธิราช.
- วาสนา ชาวหา. (2533). **เทคโนโลยีการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟฟิคอาร์ต.
- วิจิตร ภักดีรัตน์. (2523). **วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์กับการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- วินิจ เกตุขำ และ ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2522). **หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วีระ ไทยพานิช. (2529). 57 **วิธีสอน**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริยุภา พูลสุวรรณ. (2530). **การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อการสอนโดยวิธีการวิเคราะห์อภิमान**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมาน เจตระการ. (2528). **การถ่ายภาพเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : แผนกพิมพ์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- สมบัติ เทียมอุดม. (2538). **การศึกษาผลการใช้วิธีทัศน์โปรแกรมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สันต์ ภิบาลสุข และ พิมพ์ใจ ภิบาลสุข. (2523). **การใช้สื่อการสอน**. กรุงเทพฯ : พีระพัธนา.
- สายใจ วิมูลชาติ. (2540). **เทคนิควิธีการพัฒนาผู้ได้บังคับบัญชา สำหรับพนักงานระดับหัวหน้างาน**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุกรี ยี่ดิน. (2544). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุโขทัยธรรมมาธิราชมหาวิทยาลัย. (2523). **เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา**. หน่วยที่ 6 – 10. กรุงเทพฯ:สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2528). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุโทรทัศน์**. หน่วยที่ 18 – 15. กรุงเทพฯ : สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุภาลักษณ์ พงษ์สุวรรณ.(2528). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเมตริกซ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบหน่วยการเรียนรู้การสอนกับการสอนปกติ**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2539). **“สื่อคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา” วิทยาวัดณ์**. จดหมายข่าวฝ่ายวิชาการ.
- สุธัญญา ภูรัตนพิชญ์. (2539). **การพัฒนารายการวีดิทัศน์การสอน ชุดการล้างฟิล์มและการอัดขยายภาพขาว – ดำ**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). *ความรู้เบื้องต้น วิทยุโทรทัศน์การศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุรียน สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2539). *ผลการเรียนรู้และความคงทนในการเรียนรู้ จากวิดีโอทัศน์ที่ใช้สิ่งช่วยจัดมโนทัศน์ชนิดไฮโดรจัสสัมผัสก่อนการสอนและหลังการสอนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน*. ปริญญาโท กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- อมรา แสงจันทร์. (2528). “เทปโทรทัศน์กับการเรียนการสอนภาษา.” *ภาษาปริทัศน์*.
- Bandura, Albert. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall
- Borg, Walter R. and Merigith D. Gall. (1989). *“Education Research : An Introduction”*. New York : Longman.
- Burke, Richard C. (1971). *“Instructional Television”*. Indiana : Indiana University Press.
- French, John E. (1924). “Children Preferences for Pictorial Pattern,” *in the Elementary School Journal*, 25 : 119-126
- Gagne, Robert M. and Briggs, Leslie J. (1974). *Principle of Instruction Design*. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Gustavsson, Norman. (1982). *Construction Achievement Test*. 3 re ed. Prentice Hall, Inc.
- Hanson, Jarice. (1987). *Understanding Video : Application, Impact and Theory*. California : Sage Publication, Inc.
- Hilliard, Robert L. (1978). *“Television Broadcasting : An Introduction”*. New York : Hasting.
- Howell, Jeremy. (1971). The Use of Television In Agricultural Extension. *Educational television Instruction*.
- Lyness, Ann. (1985). “Effectiveness of Interactive Video Teach CPR Theory and Skill.” *In Education Resources Information Center*.

- Purdue University. "Closed Circuit Television Instruction. (1967). ***Research in Instructional Television and Film***. Washington DC. : U.S. Office of Education.
- Ruth. Helen Amsden. (1960). "Children Preferences in Picture Story Book Variables," in ***The Journal of Educational Research***. 53 : 309-312.
- Soltani Ebrahim. (1995). "Student Preconception, Mental Effort and Actual Achievement from text, Videotape and Interactive Multimedia, ***Dissertation Abstracts, International***.
- Vollan. Clayton Julian. (1972). "Effect of Black and White Asthetic and Contrived Color on Children Perception of Dynamic Picture Content." ***Dissertation Abstracts International***. 32 : 4435-A.
- Webb, L.Leon. and Howard, Theresa E. (1977). ***Individualized Learning : An Achievable Goal For All***, " Educational Leadership.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ด้านเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

1. อาจารย์ประสิทธิ์ สุขสมิตร
รองผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
หัวหน้าโปรแกรมวิชานิติศาสตร์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. อาจารย์มานิต ทองจันทร์
หัวหน้าโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. อาจารย์ทวีศักดิ์ ปานเทวัญ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
อาจารย์ พิเศษ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาวิดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

1. อาจารย์มานัส เพ็ญโรจน์
อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. อาจารย์บุญเที่ยง จัยเจริญ
อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. อาจารย์พริ้มเพรา นิตกร
อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาคผนวก ข

**ตารางวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**

ตาราง 4 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	(p)	(r)
1	0.58	0.51
2	0.43	0.53
3	0.65	0.45
4	0.56	0.35
5	0.76	0.40
6	0.78	0.41
7	0.76	0.53
8	0.75	0.59
9	0.70	0.53
10	0.68	0.51
11	0.63	0.70
12	0.60	0.54
13	0.71	0.54
14	0.56	0.50
15	0.61	0.34
16	0.70	0.45
17	0.72	0.35
18	0.65	0.44
19	0.63	0.35
20	0.68	0.42
21	0.56	0.52
22	0.61	0.57
23	0.63	0.59
24	0.61	0.72
25	0.70	0.50
26	0.65	0.36
27	0.60	0.45
28	0.66	0.35
29	0.70	0.63
30	0.78	0.47

ได้ค่าความเชื่อมั่น $KR-20 = 0.90$

ภาคผนวก ค
บทวิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย
เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย
เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

บทวิดิทัศน์

VIDEO SCRIPT FORM

ผู้เขียนบท นายนิธิ ตรัยสิงห์พิทักษ์
นาที่

ความยาวรายการ

26

SCRIPT WRITER
TOP

PROG. LENGTH

26

MINUTES

ช็อตที่ Shot No	ภาพ Video	เทคนิคภาพ Vis. Tech.	เสียง Audio	เวลา (วินาที) Time(Sec.)
1	SUPER (IMPOSE) ภาควิชาเทคโนโลยีทาง การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนอ วิดิทัศน์เพื่อการศึกษา วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล	DISSOLVE	(FADE IN ดนตรี) (FADE OUT ดนตรี)	10
2	กราฟิก+ภาพถ่ายบุคคล(เก่า)	DISSOLVE	ภาพบุคคลถือได้ว่า เป็นงานที่ปรากฏมานานนับ แต่มนุษยชาติเริ่มรับรู้และ สามารถบันทึกภาพไว้ได้	10
3	ภาพถ่ายบุคคล(เก่า)	DISSOLVE	นับตั้งแต่มีการพัฒนาการ ถ่ายภาพตั้งแต่ในอดีตจนก้าว ล้ำในปัจจุบัน	10
4	ภาพถ่ายบุคคล(เก่า)	FADE	นักถ่ายภาพก็ใช้กรรมวิธี การถ่ายภาพนำมาใช้เพื่อการ	10

			ถ่ายภาพบุคคลจนปรากฏภาพบุคคลสำคัญๆ	
5	กราฟิก+ภาพถ่ายบุคคล	FADE	การที่จะทำให้ภาพถ่ายบุคคลมีคุณค่านั้นคงไม่ใช่งานที่ง่าย เพราะภาพถ่ายที่มีคุณค่านั้นจะต้องประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์ การถ่ายภาพนับเป็นศาสตร์ที่ต้องศึกษาถึงเทคนิคการใช้กล้องและอุปกรณ์ต่างๆ	20
6	CU ภาพถ่าย	FADE	การควบคุมแสง ทิศทางของแสงเพื่อให้ได้ภาพถ่ายที่มีคุณภาพตามต้องการ	10
7	ภาพถ่าย(เก่า)	FADE	นอกจากการคมชัด แสงสวย สีสนิมตัวแล้ว	10
8	ภาพถ่ายแบบ โดยใช้แสงธรรมชาติ	FADE	ภาพนั้นจะต้องมีคุณค่าทางศิลปะและผู้ถ่ายภาพจะต้องมีความคิดในทางสร้างสรรค์	10
9	Ls บริเวณที่ตั้งสตูดิโอถ่ายภาพ	FADE	การนำเสนอภาพให้ดูมีค่า สิ่งเหล่านี้จึงจะช่วยให้ภาพถ่ายทรงคุณค่าได้ตามวัตถุประสงค์	10
10	Ls ภายในสตูดิโอ	FADE	หากพิจารณาถึงพื้นที่ที่ใช้	20

	ภาพถ่ายแบบ		สำหรับการถ่ายภาพว่าควรมีขนาดเท่าใด จึงจะทำงานด้วยความ สะดวก ควรจะต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของงานภาพถ่าย ว่าเป็นการถ่ายภาพบุคคลในลักษณะใด	
11	Ls ภายในสตูดิโอ ภาพถ่ายแบบ	FADE	เช่น การถ่ายภาพบุคคลในระยะใกล้ที่ใช้การถ่าย close เอาเฉพาะส่วนใบหน้า	10
12	ภาพถ่ายแบบ	FADE	ภาพถ่ายติดบัตร ภาพถ่ายบุคคลครึ่งตัว	10
13	ภาพถ่ายแบบ	FADE	ภาพถ่ายขนาด $\frac{3}{4}$ ภาพถ่ายบุคคลเต็มตัว	10
14	ภาพถ่ายแบบ	FADE	ภาพคู่หรือ ภาพหมู่เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ใช้ในการกำหนดขนาดของ	10
15	ภาพถ่ายแบบ	FADE	ห้องสตูดิโอถ่ายภาพ ซึ่งเราจะสามารถจำแนกสตูดิโอถ่ายภาพบุคคล ได้ตามลักษณะของงานภาพถ่ายได้ดังนี้	10
16	Ls ภายในสตูดิโอ ภาพถ่ายแบบ	FADE	สตูดิโอถ่ายภาพบุคคลขนาดเล็ก จะเหมาะสำหรับงานถ่ายภาพบุคคลทั่วไป ประเภทงานถ่ายภาพบุคคลระยะใกล้ ภาพถ่ายติดบัตร ภาพถ่ายบุคคลครึ่งตัว ภาพถ่ายบุคคลขนาด $\frac{3}{4}$ จนกระทั่งถึงภาพถ่ายเต็มตัว สตูดิโอ	30

			ถ่ายภาพขนาดเล็กนี้ จะใช้พื้นที่ในการทำงานตั้งแต่ 1.7 คูณ 3 เมตร ไปจนถึง 2.5 คูณ 4 เมตรใช้ฉากถ่ายภาพขนาด 1.5 ถึง 2 เมตรและสามารถติดตั้งไฟแฟลชภาพถ่ายได้ตั้งแต่ 4-6 ดวง รวมกับการใช้แผ่นสะท้อนแสงเป็นสตูดิโอถ่ายภาพบุคคลสำหรับผู้เริ่มต้นที่ไม่ต้องการการลงทุนสูง	
17	Ls ภายในสตูดิโอ ภาพถ่ายแบบ	FADE	สตูดิโอภาพถ่ายบุคคลขนาดกลางจะต้องมีพื้นที่การทำงานประมาณ 4-6 ตารางเมตร จึงทำให้สามารถอำนวยความสะดวกในการถ่ายภาพได้ดียิ่งขึ้นการติดตั้งไฟแฟลชถ่ายภาพสามารถทำได้มากกว่า ตั้งแต่ 4-6 ดวงตามต้องการและใช้ฉากถ่ายภาพแบบมาตรฐาน 2.7 เมตร จัดถ่ายภาพบุคคลได้ตั้งแต่ภาพถ่ายระยะใกล้ ภาพถ่ายติดบัตร ภาพถ่ายครึ่งตัว ภาพถ่ายบุคคลขนาด $\frac{3}{4}$ จนกระทั่งถึงภาพถ่ายเต็มตัว นอกจากนี้แล้วยังสามารถใช้ถ่ายภาพหมู่ประมาณ 3-5คนพอดี	30
18	Ls ภายในสตูดิโอ ภาพถ่ายแบบ	FADE	จากที่กล่าวสตูดิโอสำหรับถ่ายภาพบุคคลไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัวว่าจะต้องมี	30

	อาจมีเลนส์หลายขนาดประกอบ		ขนาดเท่าใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆอีกมากมายเช่น ขนาดของพื้นที่ที่จะเป็น ตัวกำหนดขนาดสตูดิโอหรือ ขอบเขตของการรับงานและความต้องการของช่างภาพซึ่ง ถ้าเป็นการถ่ายภาพหมู่ บุคคลที่มีจำนวนมากแล้วก็ย่อม ต้องการพื้นที่มากขึ้นขนาด ของฉากถ่ายภาพก็ต้องการ อุปกรณ์ไฟ แฟลชมากขึ้น ตามไปด้วยแต่มีข้อสำคัญควรคำนึงถึงคือ ความสูงของห้องหรือสตูดิโอถ่ายภาพซึ่ง โดยทั่วไปแล้วควรจะมี ความสูงประมาณ 3-3.5 เมตร ถ้ามีความสูงมากกว่านี้ได้ก็จะทำให้สะดวกยิ่งขึ้น เมื่อต้องการ ทิศทางของแสงจากมุมสูง	
19	ภาพกล้อง + เลนส์	FADE	กล้องและเลนส์สำหรับการถ่ายภาพบุคคลที่ใช้กันอยู่ในห้องสตูดิโอนั้นโดยปกติการเลือกใช้คงจะต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละงาน	20
20	ภาพกล้อง + เลนส์	FADE	อาจจะมีความเข้าใจว่า การเลือกใช้การถ่ายไกล หรือเลนส์ telephoto จะเป็นเลนส์ที่เหมาะสมของการถ่ายภาพบุคคล การที่ช่างภาพจะเลือกเลนส์สำหรับการถ่ายภาพบุคคลนั้น	20
21	ภาพกล้อง + เลนส์	FADE	อาจจะไม่ใช่เลนส์ที่ใช้	20

			ถ่ายภาพไกลแต่เพียงอย่างเดียว เล่นส้อมาตรฐานหรือเล่นส้อมกว้าง ในงานบางชนิดก็จัดว่าเป็นเลนส์ที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการถ่ายภาพบุคคลเช่นกัน	
22	-บรรยากาศสตูดิโอ -แฟลช -และอื่น ๆ ที่มี	FADE	ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมด้วย	10
23	กล้อง	FADE	กล้องถ่ายภาพที่ใช้งานในห้องถ่ายภาพบุคคลควรจะเป็นกล้องขนาดใด ข้อพิจารณาที่ควรนำมาใช้สำหรับตัดสินใจก็คือความสัมพันธ์กับขนาดฟิล์มที่จะใช้ แนนอนว่าถ้าเลือกใช้ขนาดฟิล์มและกล้องถ่ายภาพขนาดเล็ก ก็จะมีความสะดวกคล่องตัวในการทำงาน	20
24	กล้อง	FADE	แต่การอัดขยายภาพจากฟิล์มต้นฉบับที่มีขนาดเล็กให้เป็นภาพขนาดใหญ่ ก็อาจจะเกิดปัญหาในเรื่องของกำลังขยายและคุณภาพความคมชัดของภาพถ่ายที่ได้ในทางที่กลับกัน ถ้าขนาดฟิล์มที่ใหญ่ขึ้น ท่านก็สามารถขยายภาพขนาดใหญ่ได้คุณภาพดีขึ้น แต่ความสะดวกในการทำงานอาจจะยุ่งยากขึ้นบ้าง	20
25	กล้อง	FADE	ดังนั้นในการที่จะเลือกกล้องขนาดใดสำหรับการถ่ายภาพ	20

			จึงขึ้นอยู่กับว่าภาพถ่ายของท่านต้องการถ่ายภาพลักษณะใด ขนาดใด ถ้าขยายภาพไม่มากเกินไปกล้องและฟิล์มขนาดเล็กก็สามารถทำงานได้สะดวก แต่ถ้าต้องการขยายภาพขนาดใหญ่กล้องที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ก็จะทำให้สามารถถ่ายภาพบนฟิล์มที่ใหญ่ขึ้น การขยายภาพก็จะได้คุณภาพดีขึ้น	
	กล้อง	FADE	กล้องที่นิยมใช้ในสตูดิโอถ่ายภาพโดยปกติมักจะนิยมใช้กล้องที่สะท้อนภาพเลนส์เดี่ยวที่สามารถถอดเปลี่ยนเลนส์ได้ เพื่อให้ช่างภาพสามารถเลือกใช้เลนส์ที่เหมาะสมในการใช้งานต่างๆ ได้ซึ่งมีข้อที่ควรคำนึงถึงในการใช้กล้องเพื่อใช้งานได้ดังนี้	20
26	กล้อง	FADE	กล้องสะท้อนภาพเลนส์เดี่ยวขนาด 35 มิลลิเมตร จัดเป็นกล้องขนาดมาตรฐานทั่วไป ใช้ฟิล์มขนาด 135 ที่ได้ขนาดภาพ 24 คูณ 36 มิลลิเมตรบนแผ่นฟิล์ม สามารถอัดขยายภาพได้ขนาดปานกลาง สะดวกต่อการใช้งานแต่ด้วยขนาดฟิล์มที่เล็ก ดังนั้นในการอัดขยายภาพขนาดใหญ่ อาจจะได้คุณภาพที่ไม่เต็มที่	20
27	กล้องขนาด 120	FADE	กล้องขนาดกลาง กล้องประเภทนี้ ใช้ฟิล์มขนาด 120	20

			หรือ 220 ใช้งานสะดวก และ ถือ เป็นกล้องที่นิยมมากที่สุด 1. ที่ใช้ ในสตูดิโอถ่ายภาพ บุคคล มีขนาดให้เลือกได้ถึง 3 แบบ ตามขนาดภาพที่ได้บน แผ่นฟิล์ม กล้องขนาด 6 x 4.5 เป็นกล้องขนาดกลาง สามารถ บันทึกภาพบนแผ่นฟิล์มขนาด ขนาด 6 x 4.5 cm ในรูปแบบ สีเหลี่ยมผืนผ้า	
28	กล้องขนาด 6x6	FADE	กล้องขนาด 6x6 เป็นกล้องที่ สามารถบันทึกภาพบน แผ่นฟิล์ม ขนาด 6x6 cm รูปแบบ สีเหลี่ยมจัตุรัส แบบ คลาสสิก และกล้องขนาด 6x7 เป็นกล้องที่สามารถ บันทึกภาพบนแผ่นฟิล์มขนาด 6x7 cm รูปแบบ สีเหลี่ยมผืนผ้า	20
29	กล้องวิว	FADE	กล้องวิว หรือ กล้อง 4x5 ถือ ได้ว่าเป็นกล้องขนาดใหญ่ ที่ ใช้ฟิล์มขนาด 4x5 นิ้ว การ ทำงานอาจจะยุ่งยากเพิ่มมาก ขึ้น ความสะดวกในการ ถ่ายภาพ ขาดความคล่องตัว ไปบ้าง แต่สามารถที่จะ บันทึกภาพบนแผ่นฟิล์มขนาด ใหญ่ ทำให้สามารถอัดขยาย ภาพขนาดใหญ่ได้เป็นอย่างดี แม้จะเป็นขนาดใหญ่มากๆ เท่าตัวคนจริงก็จะทำได้ คุณภาพคมชัดเป็นเยี่ยม	20

30	เลนส์ถ่ายภาพ	FADE	การเลือกเลนส์ถ่ายภาพนั้นคงจะไม่ใช้แต่ การเลือกใช้เฉพาะเลนส์ในการถ่ายไกล ในการถ่ายภาพบุคคลทั้งนี้ ช่างภาพสามารถเลือกใช้เลนส์ ได้ตามความเหมาะสมของชนิดงาน โดยทั่วไปจะพิจารณาจากการจัดภาพ ในการถ่ายภาพบุคคล ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดระยะภาพ ขนาดของแบบในภาพ และการเลือกอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการถ่ายภาพเช่น ความยาวโฟกัส ไฟแฟลช อุปกรณ์ประกอบ ตลอดไป จนถึงฉากสำหรับถ่ายภาพ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะแบ่งได้ดังนี้ คือ	20
31	ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้า	FADE	ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้า หรือ การถ่ายภาพระยะใกล้ เป็น การถ่ายภาพเฉพาะใบหน้า ของแบบเน้นความสำคัญ หรือ ความสนใจเฉพาะจุด คือ ใบหน้า แวตา และอารมณ์ ที่แสดงออกของตัวแบบ ดังนั้น ภาพจึงไม่ต้องการความชัดลึกของภาพมาก	20
32	ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้า	FADE	การถ่ายภาพเฉพาะใบหน้า แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้	10
33	ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้าแบบตรง	FADE	ภาพถ่ายเฉพาะ	20

			ใบหน้าแบบตรง ภาพถ่าย ลักษณะนี้ ตัวแบบจะหันหน้า และมองเข้าหากล้องถ่ายภาพ โดยตัดเอาส่วนที่ไม่จำเป็น หรือส่วนที่มาแบ่งความสนใจ ของภาพออก เช่น ทรงผม ท่าทาง สิ่งที่ต้องการเน้นคือ มองตา และใบหน้าของผู้เป็น แบบ	
34	ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้าด้านข้าง	FADE	ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้า ด้านข้าง เป็นการเน้น อารมณ์ของแบบมากกว่า ลักษณะใบหน้า แต่ช่างภาพ จะต้องคำนึงถึงรูปหน้าของผู้ เป็นแบบด้วย ภาพถ่ายใบหน้า ด้านข้างจะเป็นสำหรับผู้ที่มี จมูกโด่งและใบหน้าคมเข้ม	20
35	ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้าที่มีมุม $\frac{3}{4}$	FADE	ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้าที่มีมุม $\frac{3}{4}$ ของกล้องสำหรับแสดง ท่าทางที่เป็นบุคลิกเฉพาะตัวที่ เป็นธรรมชาติ ภาพแบบนี้จะ ดูรู้สึกสบายกว่า 2 แบบแรก ที่ค่อนข้างจะเป็นทางการ	10
36	เลนส์ถ่ายภาพ	FADE	ดังนั้นการเลือกใช้เลนส์ ถ่ายภาพเพื่อให้เหมาะสำหรับ การถ่ายภาพว่าในลักษณะ ภาพถ่ายระยะใกล้หรือ ภาพถ่ายใบหน้านี้จึงควรเป็น เลนส์สำหรับถ่ายภาพไกลหรือ เลนส์ Telephoto แต่เลนส์ ชนิดนี้มีข้อจำกัดคือ จะให้ ความชัดลึกที่ต่ำ การปรับ	20

			ระยะชัดในภาพจึงต้องทำอย่าง ระมัดระวัง	
37	ภาพถ่ายครึ่งตัว	FADE	ภาพถ่ายครึ่งตัวได้แก่ ภาพ บุคคลที่ถ่ายตั้งแต่ส่วนศีรษะ ถึงไหล่หรือเอว	10
		FADE	การถ่ายภาพลักษณะนี้นิยม ถ่ายภาพแนวตั้งมากกว่า แนวนอน นอกจากผู้เป็น แบบจะสามารถแสดงลักษณะ ของใบหน้าแล้วยังแสดงออก ถึงกิริยาท่าทาง รวมถึง สามารถใช้เครื่องแต่งกายมา เป็นส่วนประกอบในภาพให้ดู น่าสนใจยิ่งขึ้น และอาจจะจัด ท่าทางได้สามลักษณะเหมือน การถ่ายภาพระยะใกล้	20
38	ภาพถ่ายครึ่งตัว	FADE	การถ่ายภาพลักษณะนี้ควรจัด ภาพให้กระชับ ให้ระดับ สายตาของผู้เป็นแบบอยู่ ค่อนข้างไปทางด้านบน ประมาณ $\frac{3}{4}$ ของภาพไม่ควร จัดภาพให้ต่ำหรือสูง หรือคับ จนรู้สึกอึดอัด ควรมีพื้นที่ว่าง พอสมควรและท่าทางให้ เหมาะสม ไม่เกร็งจนเกินไป เลนส์ถ่ายไกลจะเป็นเลนส์ที่ เหมาะสำหรับการถ่ายภาพ ประเภทนี้	20
39	ภาพถ่าย 3 ส่วน	FADE	ภาพถ่าย 3 ส่วน คือการ ถ่ายภาพ $\frac{3}{4}$ ของร่างกาย ได้แก่ ขนาดตั้งแต่ ระดับศีรษะ	20

			จนถึงช่วงเหนือหัวเข้า ภาพถ่ายประเภทนี้ เลนส์ถ่าย ไกลก็จัดเป็นเลนส์ที่เหมาะสม สำหรับงานประเภทนี้	
40	ภาพถ่ายเต็มตัว	FADE	ภาพถ่ายเต็มตัวเป็นการ ถ่ายภาพบุคคลแบบเต็มตัว ตั้งแต่ระดับศีรษะ จนถึงปลาย เท้า อาจจัดภาพได้ทั้งนั่ง หรือ ทำยืน ได้ทั้งภาพเดี่ยว หรือ ภาพคู่ การถ่ายภาพประเภทนี้ ควรให้ความสำคัญทั้ง ใบหน้า ท่าทางและการแต่ง กายด้วย ดังนั้น ช่างภาพควร จัดองค์ประกอบให้ดี	20
41	ภาพถ่ายเต็มตัว	FADE	ในการถ่ายภาพเต็ม ตัวนี้ สามารถเลือกใช้เลนส์ ถ่ายไกล ระยะสั้น หรือเลนส์ มาตรฐาน ซึ่งจัดเป็นเลนส์ ที่ ให้ความสะดวกสำหรับการใช้ งาน	10
42	ภาพถ่ายหมู่หลายบุคคล	FADE	ภาพถ่ายหมู่หลายบุคคล ใน การถ่ายภาพหมู่นั้น มักจะ นิยมถ่ายภาพไว้เป็นที่ระลึกใน โอกาสต่างๆ จะไม่เน้นแต่ละ ตัวบุคคลมากนัก จะมองเป็น ภาพรวม อาจมีการจัดฉากเข้า มา ประกอบ เพื่อสร้าง บรรยากาศ ดังนั้น เลนส์ที่ ให้ความสะดวกสำหรับการใช้งาน ควรจะเป็นเลนส์ มาตรฐาน หรือเป็นเลนส์มุมกว้างนิด	20

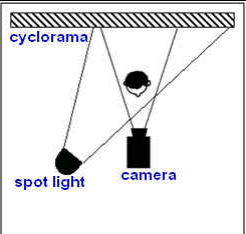
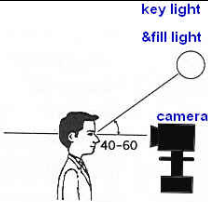
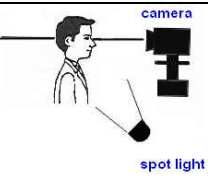
			หน้อย จะช่วยให้สามารถทำงานได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น แต่สิ่งที่พึงระวังใน กรณีที่ใช้เลนส์มุมกว้างคืออาการ ผิดเพี้ยนของรูปทรง การวางมุมกล้องที่เหมาะสมจะช่วยลดปัญหาดังกล่าว ได้เป็นอย่างดี	
43	กล้องและเลนส์	FADE	ความสัมพันธ์ของขนาดกล้อง และขนาดเลนส์ จากคุณสมบัติของกล้องและเลนส์ที่ใช้ในห้องสตูดิโอถ่ายภาพ เราสามารถเลือกขนาดกล้องและเลนส์ที่เหมาะสมกับการถ่ายภาพได้ตามชนิดของงาน	10
44	แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล	FADE	(FADE IN ดนตรี) (FADE OUT ดนตรี)	3
45	ภาพบุคคล	FADE	การถ่ายภาพบุคคลในสตูดิโอส่วนใหญ่แล้วเป็นการจัดฉากให้ได้อุปกรณ์ประกอบตามที่ต้องการ	10
46	อุปกรณ์ในการถ่ายภาพ	FADE	ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องใช้ขาตั้งกล้องและขาตั้งไฟแฟลช เพื่อให้มีความคล่องตัวและเลือกใช้งานควรจะคำนึงถึงขนาดน้ำหนักของกล้องถ่ายภาพและไฟแฟลชไว้ด้วย	10
47	ไฟ+ทิศทางแสง	FADE	แสงแข็งหรือแสงส่องตรง เป็นแสงที่มีปริมาณความเข้มสูง และส่องกระทบวัตถุโดยตรงทำให้เกิดส่วนที่เป็นส่วนสว่าง	20

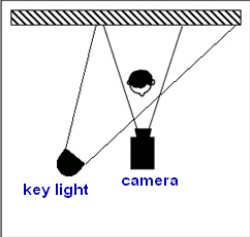
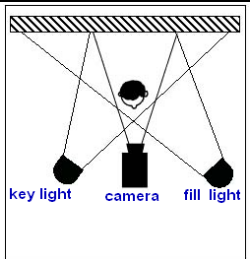
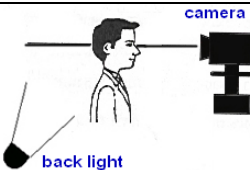
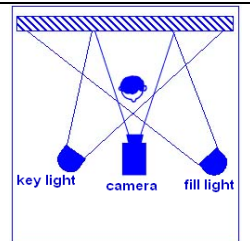
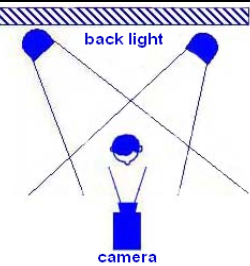
			และส่วนที่อยู่ในเงามืดของวัตถุที่ต้องการถ่ายภาพ แยกกันชัดเจน ส่วนใหญ่จะเป็นลำแสงขนานที่มีทิศทางที่ตรงทำให้เกิดเงาแข็งบนวัตถุที่ต้องการถ่ายภาพ	
48	แสงส่องตรง	FADE	ภาพที่ได้จะปรากฏเงาเข้มที่มีความเปรียบต่างสูงและให้รายละเอียดที่ชัดเจนในการถ่ายภาพ	10
49	อุปกรณ์แสง	FADE	อุปกรณ์ที่ใช้ควบคุมคุณภาพแสงประเภทนี้ได้แก่	10
50	อุปกรณ์แสง	FADE	โคมสะท้อนแสงจะเป็นโคมที่ใช้ติดตั้งเข้ากับหัวไฟที่เป็นแหล่งกำเนิดแสง ส่วนโค้งของโคมไฟจะเป็นตัวบังคับทิศทางของแสงและสะท้อนเข้าหาวัตถุตามตำแหน่งที่ต้องการ	20
51	อุปกรณ์แสง	FADE	กรวยบังคับแสงเป็นโคมบีบแสง หรืออาจจะเรียกว่ากรวยบีบแสงก็ได้เป็นอุปกรณ์ที่ใช้บังคับทิศทางของแสงให้ตกลงบนวัตถุในตำแหน่งไม่กว้างนัก จะให้คุณลักษณะของแสงที่แข็งเช่นเดียวกัน	20
52	อุปกรณ์แสง	FADE	รังผึ้งบังคับแสงเป็นแผงรวงผึ้งใช้สวมเข้ากับโคมสะท้อนแสงอีกทีเพื่อบังคับทิศทางให้แสงเป็นลำขนานตกในตำแหน่งเฉพาะจุดไม่กระจัดกระจายจะให้คุณภาพของแสงที่แข็งมี	20

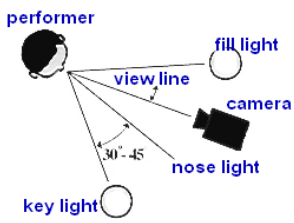
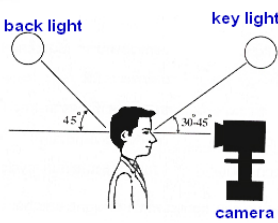
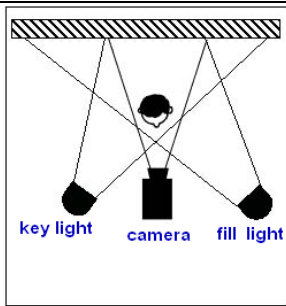
			ความเปรียบเทียบ	
53	อุปกรณ์แสง	FADE	แสงนุ่ม หรือที่เรียกกันว่า ซอฟโฟรท์ จะเป็นแสงที่มีการกระจายสูงไม่มีทิศทางทำให้เงามืดมีความนุ่มนวลไม่เข้มลดความเปรียบต่างลงเป็นแสงที่นิยมในการถ่ายภาพบุคคลโดยทั่วไปซึ่งการจัดแสงเป็นไปตามคุณลักษณะที่เรียกว่าแสงแสงนุ่ม	20
54	อุปกรณ์แสง	FADE	อุปกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมคุณภาพของแสงประเภทนี้ได้แก่	10
55	อุปกรณ์แสง	FADE	ร่มสะท้อนแสงเป็นร่มที่ใช้ติดตั้งเข้ากับหัวไฟที่เป็นแหล่งกำเนิดแสงมีให้เลือกใช้หลายแบบทั้งชนิดร่มสีขาวหรือสีเงินที่จะควบคุมแสงให้นุ่มมากหรือน้อย ตามวัตถุประสงค์ในการที่ใช้ผลิตภัณฑ์ถ้าเป็นร่มขาวจะให้คุณลักษณะของแสงที่นุ่มกว่าร่มสีเงินอุปกรณ์นี้จะช่วยปรับทิศทางของแสงให้มีการกระจายให้ได้คุณลักษณะของแสงเป็นแสงนุ่ม	20
56	อุปกรณ์แสง	DISSOLVE	กรองแสงนุ่มเป็นอุปกรณ์ที่ใช้สวมเข้ากับหัวไฟแหล่งกำเนิดแสง เพื่อให้ทำหน้าที่สะท้อนแสงให้มีความกระจายกระจายเข้าหาวัตถุทำให้ลำแสงเปลี่ยนเป็นลำแสงนุ่มนวล	10

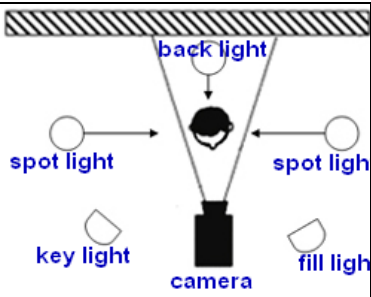
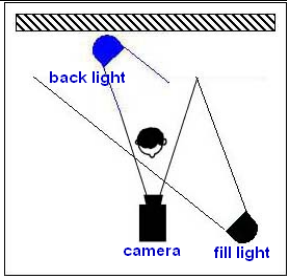
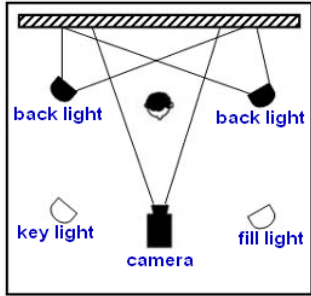
			ความเปรียบต่างลดลง ภาพที่ได้จะมีแสงนุ่มนวลยิ่งขึ้น	
57	อุปกรณ์แสง	CUT	อุปกรณ์ที่ใช้ควบคุมคุณภาพของแสงประเภทนี้ ได้แก่	10
58	อุปกรณ์แสง	CUT	แผ่นสะท้อนแสงซึ่งจะทำหน้าที่สะท้อนแสงที่มาจากแหล่งกำเนิดแสงเข้าไปยังส่วนที่เป็นเงาในภาพซึ่งแสงที่ถูกสะท้อนกลับไปนั้นจะมีความเข้มของแสงที่น้อยกว่าแสงที่มาจากแหล่งกำเนิดแสง ทำให้สัดส่วนของแสงที่ได้มีความเหมาะสม	10
59	การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ	FADE	(FADE IN ดนตรี) (FADE OUT ดนตรี)	3
60	Ls การจัดแสง	CUT	การจัดแสงถ่ายภาพบุคคลด้วยไฟดวงเดียวโดยทั่วไปแล้วหลักการใช้แสงเพียงดวงเดียวในการถ่ายภาพบุคคล โดยถือว่าแสงที่ได้จากไฟแฟลชนั้นเป็นแสงหลักที่มีแสงสว่างและสำคัญที่สุดบนตัวแบบ	20
61	Ls กำหนดตำแหน่ง	CUT	ดังนั้นการกำหนดตำแหน่งและการจัดวางของไฟถ่ายภาพเพื่อให้สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการถ่ายภาพบุคคล คือการถ่ายทอดบุคลิกลักษณะอารมณ์ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดตัวแบบให้ออกมาที่ช่างภาพต้องการสร้างสรรค์	20

62	Ls กำหนดตำแหน่ง	CUT	การจัดแสงถ่ายภาพบุคคลด้วยไฟสองดวงจากหลักการเบื้องต้นในการจัดไฟดวงเดียวเพื่อการถ่ายภาพบุคคล จะพบว่าการใช้ไฟเพื่อถ่ายภาพเพียงดวงเดียวข้างภาพจำเป็นจะต้องใช้ไฟดวงนั้นเป็นไฟหลัก	20
63	Ls การจัดแสง	FADE	ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้แผ่นสะท้อนแสงโดยอาศัยแสงจากแผ่นสะท้อนแสงเพื่อเสริมความสว่างในด้านตรงข้ามกับไฟหลัก เพื่อให้ตัวแบบสว่างขึ้นดังนั้นการใช้ไฟดวงที่สองเข้าเสริมการถ่ายภาพ จะเพิ่มความสะดวกในการจัดไฟได้มากยิ่งขึ้นแต่อย่างไรก็ตามการเลือกใช้แผ่นสะท้อนแสงเสริมการถ่ายภาพจะยิ่งช่วยให้เพิ่มแหล่งแสงที่จะตกลงในตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น และเพิ่มศักยภาพในการจัดไฟได้หลากหลายขึ้นเช่นกัน	30
64	Ls การจัดแสง	FADE	การจัดแสงถ่ายภาพบุคคลด้วยไฟสามดวงหลักในการจัดไฟสามดวงเมื่อมีไฟให้เลือกใช้ถึงสามดวง ก็สามารถกำหนดไฟของแต่ละดวงให้สามารถทำหน้าที่ต่างๆ ได้ดังนี้	10
65	Ls การจัดแสง	FADE	ไฟหลัก ยังคงกำหนดการใช้ไฟดวงที่หนึ่งเป็นไฟหลักในการถ่ายภาพได้ใช้ไฟหลักเป็นแหล่งกำเนิดแสงเพิ่มความ	30

			สว่างในตัวแบบ ไฟลบบเงา ช่างภาพสามารถกำหนดไฟ ดวงที่สองเป็นไฟลบบเงา เพื่อ เพิ่มความสว่างในด้านที่มีด ตรงข้ามกับไฟหลักได้ แต่การ ปรับตั้งความสว่างของไฟดวง ที่สองจะปรับให้มีกำลังไฟต่ำ กว่าดวงไฟที่ใช้เป็นไฟหลัก โดยการปรับกำลังไฟของหัว ไฟให้ต่ำลงวิธีหนึ่ง	
66		DISSOLVE	อีกวิธีหนึ่งก็คือ การปรับตั้ง ระยะทางของหัวไฟถอยห่างก็ ได้ ซึ่งจะทำให้กำลังไฟที่ตกลง บนตัวแบบลดลง	10
67		DISSOLVE	ไฟส่องผมเมื่อมี จำนวนไฟแฟลชให้ใช้ถึงสาม ดวง ก็สามารถเลือกหัวไฟหัว หนึ่งมาจัดเป็นไฟส่องผมสร้าง มิติ เพื่อความเงางามให้กับ เส้นผมได้	10
68		DISSOLVE	ทำให้ตัวแบบสามารถแยกตัว จากฉากได้อีกส่วนหนึ่ง	10

69		DISSOLVE	ไฟส่องฉากถ้าต้องการความสว่างของฉากหลัง การเลือกหัวไฟดวงใดดวงหนึ่ง มาใช้	10
70		DISSOLVE	เพื่อการปรับความสว่างของฉากย่อมเป็นสิ่งที่สามารถสร้างสรรค์ได้ง่ายขึ้น แต่ทั้งนี้ อาจจะต้องเลือกระหว่างการใช้หัวไฟที่ท่านมีอยู่เพียงสามดวงนั้น ให้ได้ประโยชน์	10
71		DISSOLVE	โดยเลือกจากไฟลบเงาหรือไฟส่องผม เพื่อนำมาใช้เป็นไฟส่องฉาก	10
72		DISSOLVE	การจัดแสงถ่ายภาพบุคคลด้วยไฟสี่ดวง นักถ่ายภาพที่ต้องการก้าวเข้าสู่อาชีพการถ่ายภาพบุคคลคงจะเข้าใจถึงหลักการจัดไฟเพื่อการถ่ายภาพบุคคล	10
73		DISSOLVE	เพื่อการทำงานที่สะดวกและ การสร้างสรรค์งานที่มากขึ้น นั้นอาจจำเป็นที่จะต้อง มีจำนวนไฟแฟลชไว้เพียงพอ สำหรับการถ่ายภาพ การจัดไฟเพื่อการถ่ายภาพบุคคล ด้วยไฟสี่ดวงจึงเป็นระบบไฟมาตรฐานที่สตูดิโอถ่ายภาพ	20

			หลายๆแห่งนิยมใช้ เพราะว่าช่างภาพจะสามารถควบคุมการถ่ายภาพให้ครบตามที่ต้องการ	
74		DISSOLVE	หลักการจัดไฟสี่ดวง เมื่อมีดวงไฟเพื่อการถ่ายภาพได้สี่ดวงก็สามารถจัดไฟเพื่อควบคุมการถ่ายภาพได้ดังนี้	10
75		DISSOLVE	ไฟหลัก เพื่อควบคุมความสว่างของตัวแบบ	10
76		DISSOLVE	ไฟลบเงาเพื่อเพิ่มความสว่างในบริเวณมืดของตัวแบบ ไฟส่องผมเพื่อเพิ่มความเงางามของเส้นผม	10

77		DISSOLVE	ไฟส่องฉากเพื่อเพิ่มความสว่างของฉากหลัง	10
78		DISSOLVE	นอกจากการจัดแสงการถ่ายภาพบุคคลในสตูดิโอที่มีการจัดตำแหน่งหน้าที่และความสำคัญและทิศทางของไฟแต่ละดวง ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีวิธีการจัดแสงสำหรับการถ่ายภาพบุคคลที่ให้ความสำคัญของในเรื่องของน้ำหนักความสว่าง และความเข้มของโทนสีในภาพ ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้	20
79		DISSOLVE	การจัดแสงถ่ายภาพบุคคลในสตูดิโอแบบ High key การจัดแสงแบบนี้จะให้ส่วนที่เป็นสีขาวมากภาพจะดูสว่างนุ่มนวล มีเงาน้อย หรือให้เงาจางที่สุด ซึ่งการถ่ายภาพแบบนี้อาจใช้วิธีการวัดแสงให้ค่าเท่ากัน ทุกจุด หรือวัดแสงแบบเฉลี่ย ภาพจะดูอบอุ่นร่าเริง สนุกสนาน	20
80	Ls การจัดแสง	FADE	การถ่ายภาพจะใช้ไฟ 3 ถึง 5 ดวงเพื่อให้แสงกระจายมาก	10

			ที่สุด โดยอาจใช้ร่มสะท้อนแสง	
81	Ls การจัดแสง	FADE	หรือใช้กล้องถ่ายภาพนุ่ม การจัดแสงอาจให้ฟิล์มรับแสงมากกว่าปกติเล็กน้อย 1-2 สตอป	10
82	Ls การจัดแสง	CUT	การจัดแสงถ่ายภาพบุคคลในสตูดิโอแบบไล่น้ำหนัก หรือ	10
83	Ls การจัดแสง	CUT	Graduate Tone เป็นการจัดแสงที่ผสมผสานระหว่างแบบ	10
84	Ls การจัดแสง	CUT	High key และ Low key เป็นแบบที่นิยมมากที่สุด	10
85	Ls การจัดแสง	DISSOLVE	การจัดแสงสามารถจัดได้โดยใช้ไฟ 3-5 ดวง โดยวัดแสงแบบเฉลี่ย ให้ค่าใกล้เคียงกันทุกจุด แต่เปิดรับแสงน้อยกว่าแบบ High key โดยวัดแสงให้แสงกระทบกับฟิล์มพอดี หรือน้อยกว่าปกติประมาณ ½ ถึง 1 สตอป	10
86	Ls การกำหนดมุมกล้อง	DISSOLVE	การกำหนดมุมกล้อง สิ่งสำคัญในการ ตัดสินใจวางตำแหน่งหรือระดับความสูงของกล้องถ่ายภาพ ในการถ่ายภาพบุคคลในสตูดิโอถ่ายภาพ ก็คือควรจะต้องตั้งกล้องให้สูงมากน้อยเพียงใด จึงจะสัมพันธ์กับแบบมีองค์ประกอบมากมายที่จะต้องนำมาตัดสินใจองค์ประกอบแรกก็คือ	10
87	Ls การกำหนดมุมกล้อง	FADE	ช่างภาพต้องการให้เห็น	10

			สัดส่วนในร่างกายมากน้อย เพียงพอสำหรับการถ่ายภาพ	
88	Ls การกำหนดมุมกล้อง	CUT	ภาพที่ต้องการให้เห็นเฉพาะ ศีรษะจนถึงไหล่ของแบบ	10
89	Ls การกำหนดมุมกล้อง	CUT	ให้วางตำแหน่งระดับกล้องโดย ดูจากแนวเลนส์ของกล้อง ให้ อยู่ในระดับความสูงประมาณ ริมฝีปากและบริเวณปลายจมูก ของแบบ	10
90	Ls การกำหนดมุมกล้อง	DISSOLVE	สำหรับภาพที่ต้องการให้เห็น ตั้งแต่ศีรษะจนถึงบริเวณเหนือ หัวเข่า หรือภาพที่ต้องการให้ เห็นเต็มตัว ให้ลดระดับความ สูงของกล้องลงมาอยู่ใน	10
91	Ls การกำหนดมุมกล้อง	FADE	ระดับของเลนส์ อยู่ในระดับ หน้าอกของแบบ สำหรับการ ถ่ายภาพบุคคลเต็มตัวใน ลักษณะรูปแบบสไตล์แฟชั่น	10
92	Ls การกำหนดมุมกล้อง	CUT	ให้ลดระดับกล้องลงต่ำลงไ จนถึงระดับเอวหรือต่ำกว่า เล็กน้อย	10
93	Ls การกำหนดมุมกล้อง	FADE	ซึ่งการตั้งกล้องให้อยู่ในระดับ ต่ำ จะทำให้เกิดความรู้สึกถึง ความยิ่งใหญ่	10
94	Ls การกำหนดมุมกล้อง	DISSOLVE	องค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่มี ผลต่อระดับของกล้องถ่ายภาพ ก็คือ รูปทรงใบหน้าของแบบ และความต้องการของ ช่างภาพที่ต้องการให้เกิดผล อย่างไร	10
95	Ls การกำหนดมุมกล้อง	FADE	สำหรับภาพในระดับศีรษะถึง ไหล่ ให้ยกหรือตั้งกล้องให้อยู่	10

			ในระดับสูงจากกึ่งกลางของ ใบหน้า เพื่อให้ด้งจมูกดูยาว ขึ้นทำให้คางแคบลงและ	
96	Ls การกำหนดมุมกล้อง	CUT	ช่วยไม่ให้เห็นขากรรไกรที่ กว้างมาก ตลอดจนสามารถ ช่วยให้หน้าผากดูกว้างขึ้น	10
97	Ls การกำหนดมุมกล้อง	FADE	แต่ถ้าตั้งกล้องในระดับที่ต่ำกว่า กึ่งกลางของใบหน้าแล้ว จะทำ ให้จมูกดูสั้นลง	10
98	Ls การกำหนดมุมกล้อง	DISSOLVE	ทำให้หน้าผากดูเล็กลงและ แคบลง แต่จะช่วยเน้นบริเวณ คางและคอ จากที่กล่าวมาการ จัดแสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล ในสตูดิโอ ที่จะให้ได้ภาพถ่าย ที่สวยงามมีคุณค่า ช่างภาพจะ สามารถทำได้ด้วยการรวมเอา องค์ประกอบต่างๆเข้าด้วยกัน อย่างสอดคล้องและเหมาะสม อันได้แก่	20
99	Ls การกำหนดมุมกล้อง	CUT	การจัดท่าทางที่เหมาะสมการ จัดแสงที่เหมาะสม และ	10
100	Ls การกำหนดมุมกล้อง	FADE	การกำหนดมุมกล้องอย่าง เหมาะสมอีกด้วย จึงจะ สามารถสร้างสรรค์และ ถ่ายทอดแนวความคิด ถ่ายทอดลักษณะแสดงออกถึง อุดมคติ ทศนคติ ตลอดจน ความรู้สึกนึกคิดของแบบของ บุคคลนั้นๆ ได้แบบเข้าถึง วัตถุประสงค์	10
101	พัฒนาโดย	FADE	(FADE IN (ดนตรี))	3

	นายนิธิ ตรีสังห์พิทักษ์ นิสิตปริญญาโทเทคโนโลยีทาง การศึกษา			
102	ขอขอบคุณ ผศ. เกษม บุญส่ง ประธานที่ปรึกษาสารนิพนธ์	DISSOLVE		3
103	ขอขอบคุณ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	DISSOLVE	(FADE OUT ดนตรี)	3

ภาคผนวก ง
แบบประเมินคุณภาพรายการวิดิทัศน์

แบบประเมินคุณภาพรายการวิดิทัศน์ ด้านเนื้อหา
วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	ใช้ไม่ได้
ความถูกต้องของเนื้อหาที่น่าสนใจ					
ความชัดเจน					
ความครอบคลุมของเนื้อหาที่น่าสนใจ					
ความเหมาะสมของลำดับการนำเสนอเนื้อหา					
การใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

แบบประเมินคุณภาพรายการวิดิทัศน์ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา
วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	ใช้ไม่ได้
1. ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา					
2. ความเหมาะสมในวิธีการนำเสนอ					
3. ความเหมาะสมของการดำเนินเรื่อง					
4. คุณภาพของภาพ					
5. ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย					
6. ความเหมาะสมของเทคนิคกล้อง					
7. ความชัดเจนของเสียงบรรยาย					
8. ความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย					
9. ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ					
10. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการนำเสนอรายการวิดิทัศน์ทั้งเรื่อง					

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)
/...../.....

ภาคผนวก จ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย

ตอนที่ 1 การถ่ายภาพบุคคล

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องที่เห็นว่าถูกต้อง

1. การถ่ายภาพบุคคลในระยะใด ถ่ายได้ง่ายที่สุด
 - ก. ภาพถ่ายเฉพาะใบหน้า
 - ข. ภาพถ่ายศีรษะและช่วงไหล่
 - ค. ภาพถ่ายครึ่งตัว
 - ง. ภาพถ่ายค่อนตัวและเต็มตัว
2. การถ่ายภาพให้คนๆนั้นสวยหรือหล่อกว่าความจริงมีสิ่งใดบ้าง
 - ก. แสง , องค์ประกอบ , ท่าทาง , มุมกล้อง
 - ข. แสง , กล้อง , รีเฟล็กซ์
 - ค. กล้อง , แสง , ขาตั้งกล้อง
 - ง. ท่าทาง , ฟิเตอร์ , ชนิดของฟิล์ม
3. การถ่ายภาพตัวเล็กให้ดูใหญ่ขึ้นทำอย่างไร
 - ก. ใช้มุมก้มในการถ่ายภาพ
 - ข. ใช้ฟิล์มขนาดใหญ่ขึ้น
 - ค. ใช้เทคนิคการซูมของกล้อง
 - ง. ใช้มุมเงยในการถ่ายภาพ
4. เหตุใดถ่ายภาพเฉพาะใบหน้าจึงควรใช้เลนส์เทเลโฟโต้
 - ก. จะช่วยให้ใบหน้าไม่ดูกว้างกว่าความเป็นจริง
 - ข. เพื่อให้ง่ายต่อการหาโฟกัส
 - ค. เพื่อให้สามารถถ่ายได้ในระยะไกล
 - ง. เพื่อให้ได้ความชัดเจน
5. ผู้เป็นแบบหน้ายาว ควรจัดตำแหน่งไฟอย่างไร
 - ก. จัดตำแหน่งไฟหลักให้ต่ำ ให้มีไฟส่องด้านหน้า
 - ข. จัดตำแหน่งไฟหลักให้สูง ให้มีไฟส่องด้านหน้า
 - ค. จัดตำแหน่งไฟหลักให้ต่ำ ให้มีไฟส่องด้านข้าง
 - ง. จัดตำแหน่งไฟหลักให้สูง ให้มีไฟส่องด้านข้าง

6. การวางมืออย่างไรไม่ควรให้ปรากฏในภาพ

- ก. มือจับที่ใบหน้า
- ข. มือกำลังเขียนหนังสือ
- ค. มือชี้มาที่กล้อง
- ง. มือจับที่หัวไหล่

7. ไฟส่องฉาก ทำหน้าที่อย่างไร

- ก. แยกตัวแบบออกจากฉากหลัง
- ข. เพิ่มความสว่างให้ฉาก
- ค. ลดความเข้มของสีฉาก
- ง. ถูกทุกข้อ

8. แสงจากไฟเน้นรูปทรง ในภาษาอังกฤษเรียกว่าอะไร

- ก. Main Light, Key Light
- ข. Fill in Light
- ค. Separate Light, Hair Light
- ง. Background Light

9. การถ่ายภาพบุคคลโดยใช้ไฟ 1 ดวง ควรจัดไฟไว้ด้านข้างเอียงทำมุมสูงเท่าใด

- ก. 30 °
- ข. 45 °
- ค. 60 °
- ง. 90 °

10. แสงจากไฟเสริม ในภาษาอังกฤษเรียกว่าอะไร

- ก. Fill in Light
- ข. Main Light, Key Light
- ค. Separate Light, Hair Light
- ง. Background Light

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย

ตอนที่ 2 แสงเพื่อการถ่ายภาพบุคคล

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องที่เห็นว่าถูกต้อง

1. แสงที่ลักษณะแบนขาดมิติ คือ แสง ทิศทางใด
 - ก. แสงด้านบน
 - ข. แสงด้านข้าง
 - ค. แสงด้านล่าง
 - ง. แสงด้านหน้า
2. การถ่ายภาพบุคคลย้อนแสงเหตุใดต้องใช้แฟลช
 - ก. เพื่อให้ใบหน้าได้รับแสงสว่างในทิศทางที่ถ่ายภาพ
 - ข. เพื่อให้ใบหน้าขาวขึ้น
 - ค. เพื่อให้เกิดเงาบนใบหน้า
 - ง. เพื่อให้ไม่เกิดตาแดง
3. การหาความเข้มของแสงในการถ่ายภาพทำได้โดยวิธีใด
 - ก. ทดลองเลื่อนไฟแสงหลักและไฟแสงเสริมไปในตำแหน่งที่เหมาะสม
 - ข. ปรับความเข้มของแสงที่ไฟแต่ละดวงให้เหมาะสม
 - ค. จัดมุมมองไฟแต่ละดวงให้เหมาะสม
 - ง. ถูกต้องทุกข้อ
4. การถ่ายภาพบุคคลทวนแสงหรือแสงเข้าด้านข้าง วิธีแก้ไขที่ง่ายที่สุดคืออะไร
 - ก. ใช้แผ่นรีเฟลกซ์สะท้อนแสงด้านเดียวกับที่แสงเข้า
 - ข. ใช้เลนส์ซูมเข้าไปในระยะใกล้
 - ค. ใช้เลนส์ไวต์ให้ได้ภาพในระยะไกล
 - ง. ใช้แฟลชอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้แสงสว่างเข้าหาบุคคลที่ถูกถ่ายภาพ
5. สิ่งใดสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มความสว่างให้กับตัวแบบได้
 - ก. โฟมสีขาว
 - ข. หนังสือ
 - ค. ผ้าสีน้ำเงิน
 - ง. เสื้อสีดำ

6. ไฟหลักทำหน้าที่สำคัญคืออะไร
 - ก. ลบเงาที่เกิดจากไฟดวงอื่นๆ
 - ข. ส่องสว่างให้เห็นรายละเอียดของวัตถุอย่างชัดเจน
 - ค. แยกวัตถุออกจากฉากหลัง
 - ง. ส่องสว่างตรงจุดที่ต้องการเน้น
7. ไฟดวงใดมีหน้าที่ช่วยในการลบเงาที่เกิดขึ้นกับวัตถุที่จะถ่ายภาพ
 - ก. ไฟแสงหลัก (Main Light)
 - ข. ไฟแสงแยก (Hair Light)
 - ค. ไฟแสงเสริม (Fill Light)
 - ง. ไฟส่องฉากหลัง (Back Light)
8. โดยปกติควรตั้งไฟแสงแยก (Hair Light) ตรงข้ามกับไฟดวงใด
 - ก. ไฟแสงหลัก (Main Light)
 - ข. ไฟแสงแยก (Hair Light)
 - ค. ไฟแสงเสริม (Fill Light)
 - ง. กล้องถ่ายภาพ
9. ข้อเป็นการใช้ไฟแสงแยก (Hair Light) ที่ไม่ถูกต้อง
 - ก. ให้แสงตกบริเวณไรผม
 - ข. ให้แสงตกบริเวณเครื่องหมายยศบนปก
 - ค. ให้แสงตกบริเวณศีรษะของแบบ
 - ง. ให้แสงตกบริเวณใบหน้า
10. ข้อใดเป็นวิธีการวางตำแหน่งไฟแสงแยก (Hair Light) ที่ถูกต้อง
 - ก. วางไว้ตรงข้ามกับผู้เป็นแบบด้านหลังกล้อง
 - ข. วางไว้ในตำแหน่งเฉียงหลังด้านบนของผู้เป็นแบบ
 - ค. วางไว้ด้านหน้าของกล้อง
 - ง. วางไว้ในตำแหน่งใดก็ได้ที่ไม่ทำให้ช่างภาพแสบตา

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา ศิลปะกับงานภาพถ่าย

ตอนที่ 3 การถ่ายภาพบุคคลในห้องถ่ายภาพ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลง
ในช่องที่เห็นว่าถูกต้อง

1. การถ่ายภาพบุคคลในสตูดิโอช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ยกเว้นข้อใด
 - ก. เวลาในการเดินทาง
 - ข. ลดจำนวนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย
 - ค. ลดค่าใช้จ่ายในการถ่ายทำ
 - ง. ลดเวลาในการถ่ายทำ
2. ไฟเสริมช่วยเรื่องใดในการถ่ายภาพในสตูดิโอ
 - ก. ช่วยให้ภาพไม่จมไปกับฉากหลัง
 - ข. ช่วยให้ภาพสว่างด้านเดียว
 - ค. ทำให้ภาพมีลักษณะสลับ ซ้าย-ขวา
 - ง. ช่วยให้ภาพดูมีมิติ
3. เมื่อแสงเข้าทางด้านหลังของตัวแบบ ควรเลือกฉากหลังอย่างไรเพื่อให้ตัวแบบไม่กลืนไปกับฉากหลัง
 - ก. ฉากหลังสว่างกว่าตัวแบบ
 - ข. ฉากหลังสีสดใส
 - ค. ฉากหลังทึบกว่าตัวแบบ
 - ง. ฉากหลังสีขาวมากๆ
4. การถ่ายภาพให้ชัดขึ้นทำได้ด้วยวิธีใด
 - ก. ถ่ายใกล้ รูรับแสงแคบ
 - ข. ถ่ายใกล้ รูรับแสงกว้าง และใช้เลนส์เทเลโฟโต้
 - ค. กำหนดโฟกัสของภาพที่จุดใกล้สุดของภาพ
 - ง. ถ่ายใกล้ รูรับแสงแคบ
5. การถ่ายภาพศีรษะและช่วงไหล่ โดยให้แบบผู้หญิงหันใบหน้าและไหล่ทำมุมตั้งฉากกับกล้องภาพ จะให้ความรู้สึกอย่างไร
 - ก. เรียบเฉย
 - ข. หนักกว่าธรรมดา
 - ค. มีมิติ
 - ง. เรียบเฉย

6. กล้องถ่ายภาพชนิดใด ที่สามารถขยายภาพได้ใหญ่ที่สุด
 - ก. กล้อง 35 มม.
 - ข. กล้อง 6 x 6
 - ค. กล้อง 4 x 5
 - ง. กล้อง 6 x 7
7. เลนส์ชนิดใดเหมาะกับการถ่ายภาพหมู่
 - ก. เลนส์เทเลโฟโต้
 - ข. เลนส์ไวด์
 - ค. เลนส์นอร์มอล
 - ง. เลนส์มาโคร หรือมาโครซูม
8. เลนส์ตัวใดเหมาะแก่การถ่ายภาพใบหน้าคนโดยไม่ให้ผิดเพี้ยน
 - ก. เลนส์มาโคร
 - ข. เลนส์นอร์มอล
 - ค. เลนส์เทเลโฟโต้
 - ง. เลนส์ไวด์
9. ถ่ายภาพหมู่คนให้ภาพชัดลึก ไม่ต้องถอยหลังไกลควรใช้เลนส์ชนิดใด
 - ก. เลนส์ไวด์
 - ข. เลนส์เทเลโฟโต้
 - ค. เลนส์นอร์มอล
 - ง. เลนส์มาโคร
10. การถ่ายภาพที่ให้ตัวแบบเป็นเงามือทาบทับกับฉากหลัง เรียกว่าอะไร
 - ก. Open Shade
 - ข. Low Key
 - ค. High Key
 - ง. Silhouette

ตรวจสอบ ด้วยคอมพิวเตอร์

ภาคผนวก จ
สำเนาหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

101

ที่ ศธ 0519.12/3/ร.ร

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๗๙ มีนาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ถึงที่ส่งมาด้วย แบบทดสอบ

เนื่องด้วย นายณิธิ ศรีสังข์พิทักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะกับงานภาพถ่าย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญส่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเชิญ อาจารย์ประสิทธิ์ สุขสุมิตร อาจารย์มานิต ทองจันทร์ อาจารย์ทวีศักดิ์ ปานเทวัญ อาจารย์มานัส เพ็ญโรจน์ และ อาจารย์พรวิมล นิลมร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบทดสอบ วิชาศิลปะ เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายณิธิ ศรีสังข์พิทักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรวุฒิ ปิ๊ดโรสง)

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบและบุคคล

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-963-5800 ต่อ 151

ที่ ศร 0519.12/3/6๘

102

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๖ มีนาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบทดสอบ

เนื่องด้วย นายนิธิ ศรีสิงห์พิทักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนวิธีทัศน์ วิชาศิลปะ กับงานภาพถ่าย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญส่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญเรือง จุฑเจริญ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบทดสอบ วิชาศิลปะ เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายนิธิ ศรีสิงห์พิทักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรภูมิ ปิศาโรตง)

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบและบุคคล
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-963-5800 ต่อ 151

ที่ ศธ 0519.123-2/3

103

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตลิ่งชัน 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๙ มีนาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบทดสอบ

เนื่องด้วย นายนิธิ ตรีสิงห์พิทักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ วิชาศิลปะ กับงานภาพถ่าย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญส่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ เพื่อใช้วีดิทัศน์เพื่อการศึกษา กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ จำนวน 150 คน และทำแบบทดสอบวิชาศิลปะ เรื่อง การถ่ายภาพบุคคล ในระหว่างเดือนมีนาคม 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายนิธิ ตรีสิงห์พิทักษ์ ได้รับข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรภูมิ ปัดโรตง)

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบและบุคลากร
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-963-5800 ต่อ 151

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นาย นิธิ ตรีสังข์พิทักษ์
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2507
สถานที่เกิด	อำเภอคูสิต กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	75/237 หมู่ 3 หมู่บ้านพบสุข ซ.5 ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 Tel : 01-822-6328
ตำแหน่งงานในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่แผนกเทคโนโลยีการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสถานศึกษานานาชาติ (ISB) 39/7 ซอยนิชดารธานี ถนนสามัคคี ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) (ไฟฟ้ากำลัง) โรงเรียนไทยเทคโนโลยี
พ.ศ. 2537	บริหารธุรกิจบัณฑิต (ศศ.บ.) (การบริหารอุตสาหกรรม) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
พ.ศ. 2543	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) (เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา) สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัย
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) (วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ